

NAISTEN VÄLISESTÄ YSTÄVYYDESTÄ
- ystävyys Anna- lehden artikkeleissa 1960-2000 luvuilla

Heini Orell
Pro gradu-tutkielma
Sosiologia/
Kulttuuripolitiikan
koulutusohjelma
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
kevät 2007

TIIVISTELMÄ

NAISTEN VÄLISESTÄ YSTÄVYYDESTÄ

- ystävyys Anna- lehden artikkeleissa 1960-2000 luvuilla

Tekijä: Heini Orell

Pääaine: Sosiologia/ Kulttuuripolitiikan koulutusohjelma

Pro gradu-tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaajat: Kimmo Jokinen ja Anita Kangas

Kevät 2007

Sivumäärä: 76

Tutkimus tarkastelee, kuinka ystävydestä on kirjoitettu Anna- lehdessä vuosina 1965-2000. Tutkimuksen tehtävänä on selvittää, miten naistenlehdet arkistoivat aikaansa, kuinka lehtien antama kuva ystävydestä on muuttunut sekä ovatko nämä muutokset rinnastettavissa yhteiskunnallisiin muutoksiin. Lisäksi tutkitaan C.H. Solanon kehittämän teorian pohjalta, ovatko ystävyydelle annetut merkitykset eli funktiot vaihdelleet vuosikymmenien aikana Anna- lehden artikkeleissa.

Tutkimuksen aineiston muodostavat Anna- lehden vuosikerrat. Vuosikerroista on viiden vuoden välein poimittu kaikki ystävydestä kertovat tai ystävyyttä käsittelevät artikkelit ja palstat lukuun ottamatta mainoksia. Tutkimuksen analyysimenetelmänä on käytetty sisällönanalyysiä.

Tutkimustuloksena esitän, että tapa jolla ystävyys on tuotu esiin Anna- lehdessä, on muuttunut paljon tutkimuksen aikavälillä. Tutkimuksen alkuvuosina ystävyysaiheisia artikkeleita oli vaikea löytää ja artikkelit olivat hyvin informaatioköyhiä. Vasta 1980-luvulla ystävyys löi itsenä läpi Annan sivuilla ja artikkeleiden määrä lisääntyi. 1990-luvulle tultaessa luottamus- tematiikka ja tuen antaminen korostuivat ystävyyttä käsittelevissä artikkeleissa ja sama trendi jatkui 2000- luvulle asti. Artikkeleiden valossa naisten välinen ystävyys on tullut ajan saatossa merkityksellisemmäksi ja tärkeämmäksi.

Artikkeleiden muutokset ovat yhdistettävissä yhteiskunnalliseen muutokseen, jossa Suomi oli tutkimuksen aikavälillä. Kaupungistuminen ja maaltamuutto sekä naisten palkkatyöllistyminen vaikuttivat siihen, miten naisten välinen ystävyys ja naisen oikeus omaan aikaan tuotiin esiin naistenlehtien sivuilla. Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että naistenlehdet arkistoivat aikaansa siinä missä valokuvat ja sanomalehdetkin. Naistenlehdet kertovat yhteiskunnasta, jossa ne ovat kirjoitettu ja julkaistu.

Avainsanat: ystävyys, luottamus, yhteiskunnallinen muutos, naistenlehdet, sisällönanalyysi

SISÄLLYS:

1 Johdanto	5
1.1 Ystävyys sosiologisena ja kulttuuripoliittisena aiheena	5
1.2 Mitä on ystävyys?	8
1.3 Sukupuolten väliset erot ystävydessä	10
2 Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat	13
2.1 Yhteiskunnallinen muutos 1960 -2000 luvuilla	13
2.1.1 Urbaanin elämäntavan vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin	14
2.2 Naisten välinen ystävyys	16
2.2.1 Naimisissa olevien naisten ystävyys	17
2.2.2 Sinkkunaisten ystävyys	19
2.2.3 Vanhempien naisten ystävyys (elämäntilanteena leskeys)	20
2.3 Solanon teoria	22
2.4 Kontekstin vaikutus ystävyteen	23
2.3.1 Kontekstin määrittäminen	24
2.3.2 Henkilökohtainen ja verkostollinen taso	24
2.3.3 Sosiaalinen/ yhteiskunnallinen taso	25
3 Tutkimusongelma	27
3.1 Aineisto ja sen ongelmat	27
3.2 Tutkimusmetodina sisällönanalyysi	29
4 Naistenlehdet tutkimuksen aineistona	31
4.1 Mitä ovat naistenlehdet?	31
4.2 Naistenlehtien historiaa	32
4.3 Anna- lehti	35
4.4 Tutkimusaineiston koon analyysi	38

5 Ystävyyden funktiot aineistossa	40
5.1 Kognitiivisen ja emotionaalisen funktion voittokulku	42
6 Artikkeleiden ajanjaksollinen analyysi	45
6.1 Ystävyys aiheena harvinainen 1960- luvun Annan sivuilla	45
6.2 Naisten välisen ystävyyden ja kansainvälisyyden esiintulo 1970- luvulla	46
6.3 Läpimurto ystävyysartikkeleiden määrässä ja laadussa 1980- luvulla	49
6.4 1990-luku ja luottamus- tematiikan esiintulo	52
6.5 2000- luku ja tuen antamisen tärkeys	58
7 Tutkimuksen johtopäätöksiä	62
7.1 Aineiston antama kuva ystävyydestä	62
7.2 Aineiston tulkintaa	63
7.3 Naistenlehdet aikansa kuvaajina	66
7.4 Lopuksi	67
 Lähteet	 69

1 JOHDANTO

”A friend may well be reckoned the masterpiece of nature” – Ralph Waldo Emerson

Ystävyys koskettaa meitä jokaista 2000-luvun ihmistä ja on suuri osa sosiaalista maailmaa jossa elämme. Tänä päivänä vietämme ystäviemme kanssa enemmän aikaa kuin ennen ja ystävyuden saama merkitys on suuremmassa kaavassa kuin koskaan aikaisemmin. Ystävät sitovat meidät yhteiskuntaan ja saavat meidät tuntemaan, että olemme osa sitä. Tuskin kukaan haluaisi elää elämäänsä ilman ainuttakaan ystävää. On olemassa paljon erilaisia ystävyys-suhteita ja näille annettu merkitys vaihtelee ja on vaihdellut kautta aikojen. Tarkoitukseni on tutkia, kuinka ystävyys on muuttunut, minkälaisia merkityksiä sille on annettu ja kuinka aihetta on käsitelty naistenlehden sivuilla Suomessa 1960-luvun puolesta välistä 2000-luvulle tultaessa.

1.1 Ystävyys sosiologisena ja kulttuuripoliittisena aiheena

Ystävyuden tutkiminen sosiologian ja kulttuuripoliittikan lopputyönä tuntui aluksi ajatuksena kaukaiselta ja pohdin onko ystävyys tarpeeksi sosiologinen aihe, saati sitten kulttuuripoliittinen. Tutustuessani Allanin teoksiin epäilyni vahvistuivat. Hänen mukaansa ystävyyttä pidetään aiheena, joka on henkilökohtainen ja jolla ei ole sosiaalista vaikutusta yhteiskuntaan (Allan 1989, 2). Allan näkee, että ystävyys on vapaaehtoista ja ei-instituutionaalista ja koskee enemmän yksilön valintaa kuin sosiaalista todellisuutta (Allan 1989, 48). Väitteet tukisivat sitä, että ystävyys on enemmän kiinni yksilön valinnasta kuin yhteiskunnasta ja näin ollen kyseessä ei olisi tarpeeksi sosiologinen ongelma.

Ystävyyttä on kuitenkin tutkittu sosiologian piirissä ja jopa Antiikin Kreikan Platon ja Aristoteles pohtivat mitä ominaisuuksia ystävällä on ja mitä se ystävyys oikein on. Näiltä ajoilta on kieleemme jäänyt ilmaisu platoninen ystävyys, joka tarkoittaa juuri ystävyys-suhdetta ilman seksuaalista latausta. (Snyder & Smith, 1986, 63.) Aikoinaan ystävyyttä ovat tutkineet myös niin sanotut klassikkososiologit. Simmelin tutkimukset sosiaalisuuden eri muodosta ja Weberin tutkimus statuksesta ja sen aiheuttamasta luokittelusta ja ymmärtämisestä voidaan lukea osaksi tutkimuksesta ystävyydestä. (Allan 1989, 2.) Myös Paul Lazarsfeld ja Robert Merton tutkivat 1950-luvulla ystävyyttä. Tosin

heidänkin empiirinen tutkimuksensa keskittyi tutkimaan ystävyysvoimavaroja enemmän kuin sitä, mikä näitä voimavaroja luo ja kuinka se tehdään ystävyys-suhteessa. (Bell 1981, 9.) Ystävyys kuuluu sosiologian alaan voidaan kuitenkin osoittaa myös sillä, että ystävyys on sosiaalisesti konstruoitu ja kulttuurisesti määritelty suhteen muoto ja siksi osa yhteiskuntaa ja sosiologian tutkimusalaa (O'Connor 1992, 27).

Klassikkososiologeista Tönnies oli jo 1800-luvun lopun tutkimuksissaan hieman samoilla jäljillä kuin minä nyt. Tönnies pyrki tutkimuksissaan erottamaan ystävyysvoimavarojen luonnollisen tahdon yhteisömuodoista. Ystävyys oli hänen mukaansa vähemmän vaistomaista ja tapojen sanelemaa sekä perustui suuremmissä määrin vapaalle valinnalle kuin muut sosiaalisuuden muodot. (Tönnies 1955, 50.) Kun ystävyys perustuu vapaaseen valintaan, pitää löytyä syitä mitkä kannustavat ystävyysvoimavarojen juuri tietyn henkilön kanssa. Vaikka Tönnies ei itse tätä enempää tutkinutkaan, oli hänen ajatusmaailmansa lähellä sitä, mitä minä nyt tutkin.

Ystävyysvoimavaroja voidaan siis tutkia ainakin sosiologisena aiheena. Arjen esimerkeistä tätä tukee se, että tänä päivänä ystävyysvoimavarojen piiriin kuuluu yhä enemmän asioita, tunteita ja kiintymystä, jotka traditionaalisesti ovat kuuluneet perheeseen. Tällä hetkellä ystävyysvoimavarojen ovat ehkä tärkeämpiä kuin koskaan ennen. Ihmiset arvostavat ystäviään ja ystävyysvoimavaroja jopa ohi perheensä ja sukulaistensa. Kun aikaisemmin ihminen tarvitsi apua ja tukea, pyydettiin sitä suvulta ja perheeltä. Tämä päivänä ystävävoimavarojen ovat vieneet sukulaisten aseman, ainakin osaksi. Myös niin sanottua laatuaikaa varataan ystäville usein perhettä enemmän. Eräänä esimerkkinä tästä voidaan pitää vallalla olevaa sinkku-ilmiötä. Ihmiset haluavat jättää ystäville aikaa jopa niin paljon, että ei tunneta tarvetta sitoutua yhtä nuorena kuin aikaisemmin. Halutaan viettää aikaa ystävien kanssa ja kokea uusia elämyksiä. Tietenkin myöhäisempään sitoutumiseen on olemassa muitakin selittäviä tekijöitä, kuten korkeampi koulutautuminen ja koko nuoruusiän piteneminen.

Entä kuinka ystävyysvoimavaroja voidaan nähdä kulttuuripoliittisena kysymyksenä? Ystävyysvoimavaroja ei suoranaisesti voida nähdä tematiikaksi, jota kulttuuripoliitikassa tutkitaan. Sen sijaan yhteisöllisyys on aihe, joka nähdään tärkeäksi myös kulttuuripoliittikan alalla ja on sidoksissa ystävyysvoimavarojen kanssa. Nikolas Rose on pohtinut yhteisöllisyyttä ja sen merkitystä kulttuuripoliittikalle Meredythin ja Minsonin toimittamassa Citizenship & Cultural policy

kirjassa (2000, 6). Rosen mukaan 1900- luvun viimeisten vuosikymmenien aikana valtiot eivät ole enää pystyneet ottamaan vastuuta kaikista yhteiskunnan tarpeista kuten turvallisuudesta, terveydestä ja tuottavuudesta. Sen sijaan esimerkiksi yksilöt, yritykset, organisaatiot, seutukunnat, koulut ja vanhemmat ovat joutuneet ottamaan vastuuta näiden tarpeiden tyydyttämisestä ja ongelmien ratkaisemisesta. Tähän sisältyy kaksin verroin enemmän itsenäistymistä ja vastuunottoa. Kansalaisia ei enää alisteta tiettyjen käytäntöjen alle, vaan he ovat enenemässä määrin vastuussa omasta tulevaisuudestaan ja koko yhteiskunnasta. Näin muodostuu eettisiä yhteisöjä jotka ovat luonnollisia ja rakentuvat ihmisten välisten suhteiden varaan. Tämän päivän yhteisöt eivät ole vain maantieteelliseen, sosiaaliseen tai tiettyyn palveluun yhdistettyjä yhteen liittyviä. Rose lainaa Etziona (1997), joka määrittelee yhteisöt seuraavilla piirteillä; ne ovat verkostoja, jotka muodostuvat yksilöiden välille usein risteytyen ja vahvistaen toisiaan. Yhteisöjen kiinteyteen vaikuttavat jaetut arvot, normit ja jaetulle historialle ja identiteetille annettu merkitys. Näin ollen yhteisöä voidaan ajatella omana pienoiskulttuurinaan. Yhteisö on tehokas ja eettinen kenttä sitoen sen jäsenet kestäviin suhteisiin. Yhteisöt ovat myös emotionaalisten suhteiden tila, minkä kautta yksilöiden identiteetit rakennetaan mikrokulttuurin arvojen ja merkitysten läpi. (Meredyth & Minson, 2000, 7.) Vaikka Rose tuo esiin yhteisöt 1900- luvun lopun ilmiönä, on niitä kuitenkin ollut kautta aikojen kuten ystävyttäkin. Yhtä lailla ystävyteen kuin yhteisöllisyyden kiinteyteenkin vaikuttavat arvot, normit ja jaettu historia. Ystävyys voidaan nähdä hyvin pienenä yhteisönä joka jakaa vastuuta ja auttaa ongelmien ratkaisussa.

Yhteisöllisyys tulee kulttuuripolitiikassa esiin useankin tematiikan kautta. Jo perusta kulttuurin olemassaololle lähtee siitä, että on ollut yhteisöjä, jotka ovat luoneet yhteistä kulttuuria seinämaalauksien, kirkkojen, tanssien tai arkkitehtuurin välinein. Yhteisöllisyys liittyy vahvasti myös sosiaalisen pääoman käsitteeseen, jonka loi James Coleman 1980- luvulla. Sosiaalisen pääoman tutkimista jatkoi Robert D. Putnam teoksellaan ”Making democracy work- civic traditons in modern Italy” (1993). Putnamin tavoitteena oli selvittää miksi pohjoinen Italia menestyi eteläistä Italiaa paremmin. Putnam totesi, että pohjoisessa osassa maata ihmiset kuuluivat yhteisöihin ja järjestöihin eteläistä Italiaa useammin. Pohjoisessa ihmiset olivat muutenkin aktiivisempia politiikassa, seurasivat enemmän mediaa ja luottivat enemmän toisiinsa. Putnam tuli tulokseen, että ihmisten yhteen liittymät ilmentävät sekä ylläpitävät sosiaalista pääomaa, mikä koostuu juuri verkostoista, yhteisistä

normeista ja luottamuksesta. Putnamin mukaan erot Italian etelä- ja pohjoisosien välillä selittyivät sosiaalisen pääoman eroilla.

Vaikka yhteisöllisyys ja ystävyys eivät ole täysin rinnastettava käsitteitä, on niissä paljon samaa. Ilman ystävyyttä ja luottamusta ei varmasti synny myöskään yhteisöllisyyttä. Myös kuuluminen samaan yhteisöön edesauttaa uusien läheisempien ystävyysuhteiden syntyä.

1.2 Mitä on ystävyys?

Mitä sitten on tutkimani ystävyys, miten se määritellään ja miten se syntyy. Ystävyydestä ja sen synnystä on olemassa useita teorioita. Psykologia on tutkinut enemmän sitä, mikä vaikuttaa ystävien valintaan ja kuinka se tapahtuu. Teorioita ystävän valinnasta on useita, joista esimerkkeinä vahvistusteoria ja vaihtoteoriat. Vahvistusteorian mukaan pidämme ihmisistä, jotka palkitsevat meitä ja käytöstämme. Sen sijaan vaihtoteorioiden mukaan viihdyimme ihmisten kanssa, joista meille on hyötyä. (Darlega & Winstead, 1986, 9-16.)

Meillä kaikilla on omat käsityksemme siitä mitä ystävyys tarkoittaa. Ystävyys on hyvin subjektiivinen kokemus, ja juuri tämä tuo sen tutkimukseen ison ongelman. Ystävyyttä on vaikea mitata ja operationalisoida. On myös vaikeaa määritellä suhteen muoto; onko ihminen tuttava, kaveri, ystävä, läheinen ystävä vai jopa paras ystävä. Tutkija Seppo Knuutila määrittelee ystävyuden ja kaveruuden eron hyvin Tuula Saarikosken artikkelissa Anna- lehdessä (Varis, Anna, 30.3.1990, no 12, 8). Hän kertoo, että: ”Ystävää ei saa pettää, mutta kaverin saa. Kaveruudessa on sanaton sopimus, että se ei edellytä täydellistä luottamusta. Pettämisen mahdollisuus liittyy kaveruuteen eikä siitä ruveta ruikuttamaan. Kaveruus ei ole samalla tavalla dramaattista kuin ystävyys. Jos se katkeaa, niin ei sen niin väliä. Kaveruus on vaihtuva sosiaalisuuden muoto.”

Ihmisillä on tarve kiintymykseen ja suhteiden sitomiseen toisiin ihmisiin. Ystävyuden tärkeä määrittäjä on se, että ystävyys on vapaaehtoista ja että ystävyuden kohde on vapaasti valittu henkilö (Allan 1989, 153). On löydetty kolme ominaisuutta jotka määrittelevät ystävyyttä yleisesti. Ensimmäinen ominaisuus on ikä. Yleensä ystävät ovat suurin piirtein saman ikäisiä. Toinen on se, että henkilöt eivät ole sukua keskenään, eli suhde perustuu muuhun kuin sukulaisuuteen. Kolmas ominaisuus on, että suhde on platoninen, eli

kyseessä ei ole rakkaussuhde vaan täysin ystävyyteen perustuva suhde. (Darlega & Winstead, 1986, 2.) Tietenkin on mahdollista että ihminen laskee ystäväkseen myös esimerkiksi miespuolisen serkun. Erona on vain se, että silloin suhdetta määrittelee ystävyyden lisäksi jokin muu sitova asia, kuten tässä tapauksessa sukulaisuus.

On tutkittu, että ystävämme ovat yleensä meidän kaltaisiamme. Heillä on samanlaisia asenteita, arvoja ja jopa älykkyydosamäärä on ystävien kesken suurin piirtein samalla tasolla (Bell 1981, 19). On myös olemassa kulttuurisia yhtäläisyyksiä joita ilmenee ystävien kesken kaikkialla. Ensimmäinen on, että ystävät kuuluvat usein samaan sosiaaliseen luokkaan. Tämä perustuu siihen, että ystävyydelle tärkeää on tunne saman arvoisuudesta ja siitä, että ollaan tasavertaisia. Tämä ei ehkä toteudu, jos toinen on esimerkiksi koditon ja toinen arvostetussa asemassa oleva johtaja. Tämä on kuitenkin yleistys, eikä kaikissa ystävyysuhteissa pidä paikkaansa. Toiseksi ystävyys nähdään kaikkialla vapaaehtoisena ja todella henkilökohtaisena valintana. Ketään ei voi pakottaa olemaan toisen ystävä. Kolmanneksi ystävyyden kehitys perustuu paljolti yksityisiin ja henkilökohtaisiin keskusteluihin ja kommunikointiin. Ystävyyden on annettava molemmille osapuolille jotain palkitsevaa, jotta sitä halutaan jatkaa ja uusintaa. (Bell 1981, 10.)

Mitä ihmiset sitten hyötyvät ystävyydestä tai miksi ystävyys on ihmisille niin tärkeää? Kaikista selvin syy on sosiaalisuus ja kumppanuus mitä ystävät voivat tarjota. Ystävien kanssa oleminen, vaikka se sitten olisi vain television katselemista tai kahvilassa istumista, tarjoaa hetken irtautua ja unohtaa jokapäiväiset ongelmat. Allanin (1989, 50 - 59) mukaan voimme erotella ystävyyden ja sosiaalisuuden kaksi muotoa. Ensimmäinen on ystävyys, jolle tärkeintä on sosiaalinen toiminta ja se, että yhdessä tehdään jotain konkreettista ja toinen on ystävyys, jolle tärkeintä on kumppanuus ja intiimisyys. Nämä muodot voivat kuitenkin myös sekoittua ja useimmat ystävyysuhteet ovatkin jotain näiden kahden muodon välissä olevia ystävyksiä. Sosiaalisuuden ja kumppanuuden lisäksi ystävät tarjoavat paljon tukea. Tällaista tukea on emotionaalinen tuki, käytännöllinen tuki ja materiaallinen tuki. Emotionaalinen tuki tarkoittaa lähinnä sitä, että ystävä kuuntelee ja keskustelee mieltä painavista asioista. Käytännöllinen tuki puolestaan on sitä, että esimerkiksi ystävän sairastuttua, häntä autetaan käymällä kaupassa tai siivoamalla asuntoa. Materiaallinen tuki puolestaan voi koskea esimerkiksi rahan lainaamista, kun toisella on

siitä puutetta.

Lisäksi on olemassa piirre, joka on tärkeä kaikille ihmisten välisille suhteille, mutta varsinkin ystävyydelle. Ilman tätä ystävyyttä ei juurikaan synny tai se ei ainakaan tunnu aidolta. Piirre on nimeltään luottamus. Barbara Misztal (1996) on tutkinut luottamusta ja sitä, mitkä ovat luottamuksen komponentteja eli mistä luottamus rakentuu ja mitä se merkitsee. Hänen mukaansa luottamuksella on kolme komponenttia. Ensiksi luottamus tekee asioista ennustettavia tapojen ja rutiinien, muistamisen ja tiettyjen odotusten avulla. On helpompaa elää maailmassa, jossa tietyt asiat tapahtuvat odotetulla tavalla. Toinen komponentti on, että se auttaa meitä työskentelemään yhdessä solidaariuden, hyväksynnän ja oikeudenmukaisuuden avulla. Ilman luottamusta toiseen on kaikenlainen kanssakäyminen vaikeaa. Kolmas ja tutkimukseni kannalta tärkein luottamuksen komponentti on, että luottamus saattaa meitä yhteen perheiden, ystävien ja yhteiskunnan avulla. (Misztal, 1996, 101.) Luottamus siis sitoo kansakuntia yhteen ja mahdollistaa ihmisten jokapäiväisen toiminnan. Ilman luottamusta yhteiskunta ei toimisi, kuten ei myöskään ystävyys.

1.3 Sukupuolten väliset erot ystävydessä

On mielenkiintoista, minkälaisia eroja ystävydessä on sukupuolten välillä ja mistä nämä erot johtuvat. Sukupuoli on ehkä merkittävin faktori joka muokkaa ystävyys-suhteita. On olemassa kulttuurisia oletuksia siitä, että naisten ja miesten väliset ystävyys-suhteet ovat erilaisia. B.A. Winstead on lainannut Paul Wrightia hyvin (Winstead, B, A, 1986, 81) kuvailemalla naisten ystävyys-suhteita kasvottaisiksi, ”face to face”- suhteeksi kun taas miesten ystävyys suhteita voidaan kuvailla vierekkäisiksi ”side by side”- suhteeksi. Usein miesten välinen ystävyys on enemmänkin tekemistä ja sosiaalisen toiminnan ystävyyttä ja naiset puolestaan keskustelevat mieluummin henkilökohtaisista asioista ja uusintavat siten suhdettaan. Naisten välistä ystävyyttä voisi siis kuvata enemmän intiimisyyden ja kumppanuuden ystävydeksi. (Allan 1989, 154.)

Miehillä on yleensä laajempi ystäväpiiri ja perinteisesti uskotaan, että heidän on vaikeampaa sitoa läheisempiä suhteita toisiin ihmisiin kuin naisilla. Allanin mukaa heidän ystävyys-suhteet eivät myöskään ole niin kestäviä kuin naisilla (Allan 1989, 65 - 66). Naiset

puolestaan elävät yksityisempää elämää kuin miehet. Aikaisemmin naisen työnä pidettiin kodin ja sen velvollisuuksien hoitoa ja niinpä aikaa ei ehkä jäänyt niin paljon ystäville tai ainakaan laajalle ystäväpiirille (Allan 1989, 74.) Onneksi tänä päivänä tilanne on muuttunut. Kotitöitä jaetaan enemmän ja niitä ei enää nähdä vain naisen vastuulla oleviksi. Vapaa-ajan vietto ystävien kanssa nähdään yhtä lailla naisten oikeudeksi, vaikka kotona odottaisi viikkosiivous.

Mistä erot sukupuolten välillä sitten johtuvat? Hinde (1984) esittää, että erot sukupuolten välisessä käytöksessä johtuisivat luonnon valinnasta ja sosiokulttuurisesta vaikutuksesta. Sen sijaan Deauxin (1977) mukaan eroavuudet johtuvat vain valinnoista, ei käytössä olevista kapasiteeteistä. Hänen mukaansa myös miehet olisivat kykeneviä samankaltaisiin ystävyysuhteisiin kuin naiset, mutta he vain valitsevat toisin. (kirjassa Winstead, 1986, 92.) Winstead (1986, 95) esittää myös, että homofobia ja homoseksuaaliksi leimautumisen pelko estävät miehiä solmimasta emotionaalisesti intiimejä suhteita. Nämä kaikki näkökulmat ovat mielenkiintoisia ja ehkä kyse on niiden yhteisvaikutuksesta.

Tutkin siis miten ystävyys on muuttunut vuosikymmenien aikana. Tarkemmaksi tutkimuskysymykseksi otan naisten välisen ystävyuden ja sen roolin muuttumisen yhteiskunnassa, sekä kysymyksen kuinka ystävyyttä on arvostettu ja koettu suhteessa elämän muihin aspekteihin. Lisäksi tutkin, kuinka yhteiskunnallinen muutos näkyy naisen elämässä. Tällä tarkoitan sitä, että onko kaupungistuminen ja naisten tulo työelämään tai perheessä tapahtuneet muutokset näkyvissä ystävyysuhteiden erilaisessa käsittelyssä lehdissä sekä niiden artikkeleiden lukumäärässä jossa näitä on käsitelty. Tutkin myös, mikä naisia kannustaa ystävyYTEEN tai mikä on syy, miksi ystävyyttä halutaan pitää yllä sekä miten tämä on muuttunut ja näkynyt aikojen saatossa lehtien sivuilla.

Tutkimusaineistona käytän naistenlehden artikkeleita. Tutkimukseni lähteeksi valitsin Anna- lehden, sillä se ilmestynyt 60- luvulta eli tarpeeksi pitkään tutkimukseni kannalta. Anna on myös alusta lähtien tehty samalla konseptilla mikä helpottaa eri vuosien artikkeleiden vertailua. Käsitteksieni mukaan Anna määritellään yleisessä keskustelussa naistenlehdeksi, mutta asiapitoiseksi sellaiseksi verrattuna esimerkeiksi viihteellisempään Me Naisiin, Cosmopolitaniin tai Trendiin joilla onkin erilainen kohdeyleisö. Annaa pidetään lehtenä, jota lukevat kaikenikäiset naiset eli lehteä ei ole kohdennettu niin

rajatulle lukijakunnalla. Koska tutkimusaineisto on hyvin laaja, rajasin sen koskemaan joka viidettä vuosikertaa aloittaen vuodesta 1965 ja jatkuen vuoteen 2000 asti.

Ennakkohypoteesini on, että ystävyys on tullut tärkeämmäksi 2000- luvun ihmisille, varsinkin jos verrataan 60- luvulle. Tunnistan siis tämän hypoteesin ja pyrin olemaan objektiivinen tutkimusta tehdessäni ja varsinkin tuloksia analysoidessa.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Yhteiskunnallinen muutos Suomessa 1960- 2000 luvuilla

Jotta osaan liittää aineistoni esiintuomat muutokset ystävyysuhteissa yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja muutokseen, selvitän mitä Suomessa tapahtui 1960- luvulta 2000 luvulle sijoittuvana ajanjaksona.

Voi sanoa, että Suomi on kokenut kaksi suurta murrosta. Ensimmäisenä murroksena pidetään varhaista teollistumista ja perinteisen yhteisöllisyyden murtumista. Toinen murros puolestaan koskee enemmän minun tutkimusta ja on jatkuma edelliselle, nimittäin kaupungistuminen. Voidaan sanoa, että vasta sotien jälkeen Suomesta tuli moderni ja urbaani teollisuusvaltio ja tätä osana oli juuri kaupungistuminen. 1960- ja 70- luvuilla Suomi teollistui yhä enemmän ja kehittyi palveluyhteiskunnaksi. Kaupungistuminen ja ”suuri muutto” olivat arkipäivää monille. Aikaa voidaan pitää myös palkkatyöllistymisen aikana, sillä palkkatyön osuus yhteiskunnallisesta kokonaistyöstä lisääntyi huomattavasti. Palkkatyöllistyminen kosketti myös naisia. Kun vuonna 1960 kaikista ammateissa toimivista 39 % oli naisia oli vastaava luku vuonna 1980 46 %. Uutta oli varsinkin se, että nimenomaan naimisissa olevat naiset siirtyivät työmarkkinoille. Toisen maailmansodan jälkeen Suomi siirtyi monihuoltajayhteiskunnaksi, jossa perheen varainhankinta ei ollut vain yhden ihmisen varassa. (Karisto ym. 1998,171 – 174.)

Naisten osallistuminen työelämään yhä kasvavassa määrin ei ollut muutoksena helppo. Kyse oli koko elämäntavan muutoksesta ja se kosketti koko naisten kulttuurista identiteettiä. Muutoksesta käytiinkin keskustelua vuosikymmeniä ja osaksi käydään vieläkin. Ongelmia aiheuttivat rooli- ja moraal- ihanteiden yhteentörmäykset sekä uusi käsitys, että ansiotyöhön osallistuminen oli naisen vapautumisen ehto. Nainen kehittyi miehen rinnalle vain siten, että jätti tylsät kotityöt ja sen sijaan kouluttivat ja sivistivät itseään ja huolehtivat ulkonäöstään ja fyysisestä kunnostaan. Uuden näkemyksen käytännön toteutuminen oli sen sijaan usein oletettua vaikeampaa. Useilla perheillä ei ollut mahdollista esimerkiksi hankia kodinkoneita, mitkä helpottivat naisten työtä ja mahdollistivat palkkatyöskentelyn. Monen oli valittava palkkatyön ja perheenperustamisen välillä. Tämä johti siihen, että toisen murroksen yhteydessä perhe-elämän ehdot ovat

muuttuneet niin paljon, että on puhuttu jopa perheen kriisistä. (Karisto, ym. 1998, 174-177.)

Viime vuosikymmeninä perheväestön osuus on pienentynyt. Vuonna 1950 vielä 86 % suomalaisista asui perheissä, vuonna 1990 heitä oli 82 % ja senkin jälkeen suunta on laskeva. Perheettömistä etenkin yksinasuvien määrä on lisääntynyt. Tämä johtuu nuorten aikuisten valinnoista, mutta suurimmalta osalta yksinasuvien vanhusten määrän moninkertaistumisesta. Muita trendejä 1960- luvulta 2000- luvulle on, että avioliittojen osuus on kääntynyt laskuun samanaikaisesti kuin avoliitot ovat yleistyneet ja avioerot ovat lisääntyneet. Myös lasten määrä suomalaisissa perheissä on vähentynyt ja yksinhuoltajaperheiden määrä on noussut vuoden 1970- jälkeen, varsinkin 80- luvun puolivälistä alkaen. Myös naisten, jotka eivät ole koskaan synnyttäneet, osuus on selvästi lisääntymässä. (Karisto ym. 1998, 174- 178, 204- 206.) Yleistäen voisi siis sanoa, että suomalaiset perheet ovat erilaistuneet. Kun ennen lähes jokaisessa perheessä oli isä ja äiti ja kolme lasta ja usein vielä isovanhemmat, on nykyään yksinhuoltajaperheitä, vanhusten muodostamia eläkeläisperheitä, sinkkujen muodostamia yhdenhengentalouksia ja uusperheitä.

2.1.1 Urbanin elämäntavan vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin

Kaupungistuminen liitetään usein urbanin elämäntavan syntyyn. Karisto ym. kertovat kirjassaan (1998, 181), kuinka amerikkalaisen Lous Wirthin näkemyksien mukaan urbaania elämäntapaa luonnehtivat sellaiset muutokset kuin läheisten eli primäärikontaktien korvautuminen muodollisilla ja pinnallisilla sekundaarikontakteilla, suvun ja perheen merkityksen väheneminen, naapurisuhteiden häviäminen ja välittömän sosiaalisen valvonnan väistyminen virallisen kontrollin tieltä. Myös sosiaalinen kanssakäyminen jakautuu kaupungeissa kahtia; on olemassa persoonallista ja intiimiä kanssakäymistä perheen ja läheisten kanssa sekä epäpersoonallista asioimista muiden ihmisten kanssa. (Karisto ym. 1998,181.) Käytännössä urbanin elämäntavan vaikutuksen sosiaalisiin suhteisiin tulevat esille Ahposen ja Järvelän kirjassa (1983) ”Maalta kaupunkiin, pientilalta tehtaaseen”. Kirjassa tulee esiin, kuinka työläisten ystäväpiirit ovat suppeampia ja sosiaaliset suhteet sukukeskeisempiä. Yhtenä syynä tälle tuodaan esille vuorotyön aiheuttamat ongelmat ystävien tapaamisessa. Eli tosin sanoen voisi olettaa, että

kaupungistuminen on osa syynä siihen, että ystävyysuhteita ei ole 1960- ja 1970- luvun ihmisillä niin paljoa kun ennen oli totuttu. Mielenkiintoinen kysymys onkin, että vähentääkö kaupungistuminen yhteisöllisten siteiden määrää? Vuonna 1976 tehdyn selvityksen mukaan perheen ulkopuolisten ystävien puuttuminen oli Suomessa varsin yleistä, yleisempää jopa kuin naapurimaissamme. Yksinäisiä, eli sellaisia joilla oman ilmoituksensa mukaan ei ollut yhtään ystävää, oli väestöstä neljännes, mikä on mielestäni todella paljon. Syyksi annetaan, että rakennemuutoksen vuoksi ja muuttoliikkeen myötä entiset ystävyysverkot olivat hajonneet, eikä uusia ollut ehtinyt kasvaa tilalle. Kun puolestaan Leila Lotti 1980- luvun alussa selvitti samaa asiaa uudelleen, olivat yksinäisyyden kokemukset tulleet harvinaisemmaksi ja sama kehityssuunta näyttää jatkuvan ainakin 90- luvun puoleen väliin asti. (Karisto ym.1998, 187- 188.)

Taulukko 1. Ystävyysprosenttiluvut (Karisto ym.1998,188)

Niiden osuus %, joilla	1972	1982	1994
ei ole yhtään ystävää	26	13	5
on yksi ystävä	13	6	6
on kaksi ystävää tai useampi	61	81	89

Kun tarkastelee suomalaisen yhteiskunnan muutoksia, tulee selvästi ilmi, että teollistuminen ja kaupungistuminen ovat vaikuttaneet monen suomalaisen elämään ja ystävyysuhteisiin. On otettava huomioon, että itse tutkin vain naisten välisiä ystävyysuhteita ja edellisessä aineistossa on tutkittu ystävyysuhteita yleensä. En kuitenkaan usko että tällä on merkittävää vaikutusta.

Tämä oli tilanne, minkälaisessa muutoksessa ja tilanteessa Suomi oli pääpiirteittäin tutkimusajankohtanani. Ajankohdalla uskoisin olevan väistämättömiä vaikutuksia aineistooni, sillä lähdän oletuksesta jossa naistenlehdet ovat myös aikansa kuvaajia. Seuraavaksi syvennyn naisten väliseen ystävyteen ja siihen, minkälaiseksi se on alan tutkimuksessa aikaisemmin määritelty. Tämä siksi että tarkastelen aineistostani miten naisten välisestä ystävydestä on kirjoitettu. Kohteen valinnan perustelen kiinnostuksellani kyseiseen asiaan. Lisäksi oletan, että aineistostani löytyisi artikkeleita naisten ystävydestä

tarpeeksi, jotta tutkimuksesta tulisi pätevä.

2.2 Naisten välinen ystävyys

Mitä ystävyys merkitsee naiselle? Mikä siitä tekee tärkeän ja miten tämä tärkeys ilmenee? Naisilla on monesti stereotyyppioita siitä, miten ystävän kuuluu ja pitää käyttäytyä. On jopa sanattomia sopimuksia siitä, kuinka kerrottuihin asioihin ystävän pitää reagoida. Odotetaan, että ystävä käyttäytyy tietyllä tavalla kun hänelle soitetaan esimerkiksi saadakseen sympatiaa tai apua.

Vaikka ystävyyttä on tutkittukin hieman jo aikaisemmillä vuosikymmenillä, 1975- luvun puoleen väliin asti naisten välinen ystävyys sai vain vähän huomiota niin historian, antropologia, sosiologian kuin psykologian osa-alueilla. Voidaan jopa sanoa, että koko aihe ohitettiin systemaattisesti. Naisten ystävyttä pidettiin aiheena, josta lähes kaikki tiesivät jotakin, muutamat olivat kiinnittäneet siihen huomiota, mutta kukaan ei ollut kirjoittanut tai tutkinut aihetta suoranaisesti. (O'Connor, 1992, 9.) Tänä päivänä naisten välinen ystävyys on kohonnut ystävyuden tutkimuksessa suosituksi aiheeksi. Miltei jokainen ystävyydestä kertova kirja käsittelee ainakin yhdessä luvussa naisten välistä ystävyttä. Naisten ystävyydestä löytyykin runsaasti erilaisia mielipiteitä ja tuloksia, jopa hyvin ristiriitaisia. Esimerkiksi kirjassa *Friendships between Women* (O'Connor, 1992, 11) L.Tiger (1969) väittää, että naiset ovat kykenemättömiä solmimaan ystävyyssuhteita ja että naisia ei ole geneettisesti ohjelmoitu sitoutumaan toisiin naisiin. Gilbertin ja Gubarin mukaan (O'Connor, 1992,11) vihamielisyys naisten välillä on lähes väistämätöntä ja se pohjautuu seksuaaliseen kateuteen ja haluun saada miehiltä hyväksyntää, mikä on patriarkaalisessa yhteiskunnassa ollut melkein välttämätöntä. Mutta tosin myös vastakkaisia mielipiteitä on ilmaistu. R.R.Bell (1981, 60-62) esimerkiksi kirjoittaa teoksessaan, että vanhat käsitykset naisten välisestä kaunasta ovat historiaa. Nykyään ystävyyssuhteet ovat naisille jopa merkittävämpiä ja henkilökohtaisempia asioita kuin miehille. Sama tutkimus väittää myös, että naisella on ystäviä, joille uskoutua, mutta miehelle tällainen henkilö on yleensä vain oma vaimo tai toinen eri sukupuolta oleva henkilö

Seuraavaksi käsittelemme eri elämäntilanteissa olevien naisten ystävyyttä ja selvitämme, onko näissä ystävyyssuhteissa eroavaisuuksia. Kolme erilaista elämän tilannetta ovat naimisissa olevat, sinkkuina elävät ja vanhemmat naiset (lesket). Näistä elämäntilanteista huomio kiinnittyy vanhempiin naisiin, sillä silloin on kyse iästä eikä niinkään elämän tilanteesta. Vanhempikin nainen voi olla sinkku tai avioliitossa, mutta lähdeaineistossani keskitytään lähinnä ikääntyneisiin naisiin, jotka ovat leskenä. Tällöin voidaan puhua elämän tilanteesta samoin kuin sinkkujen ja naimisissa olevien kohdalla.

2.2.1 Naimisissa olevien naisten ystävyys

Tavoitteena on selvittää, minkälaisia ovat yleisesti naimisissa olevien naisten ystävyyssuhteet ja miten niihin vaikuttaa naimisiin meno.

Tärkeitä ystävyuden määrittäjiä naimisissa olevillekin naisille on tieto, että ystävään voi luottaa sata prosenttisesti ja että hän auttaa häden hetkellä. O'Connorin vuonna 1987 tekemän tutkimuksen mukaan (O'Connor, 1992, 61) vain pieni osa naimisissa olevista naisista käytännössä auttaa ystäväänsä missään oikeassa ongelmassa. Tärkeämpää onkin tieto siitä, että apua on hätätilanteessa mahdollista ystävältä saada. O'Connor (1992,60) on myös tutkinut, että usein ne ystävät, joita harvemmin nähdään, luetaan kaikista läheisimmiksi. Nämä ovat ystäviä, jotka tunnetaan lapsuudesta asti. Elämän kuljettaessa eri paikkakunnille mahdollisuudet tavata harvenevat mutta yhteinen historia ja tausta pitävät heidät läheisinä huolimatta harvoista tapaamiskerroista.

Mitkä tekijät sitten vaikuttavat naimisissa olevien naisten ystävyyssuhteisiin? Monet tutkimukset ovat O'Connorin (1992, 76) mukaan todistaneet, että naimisiinmenon tai yhteen muuttamisen jälkeen ystävyyssuhteet usein harvenevat tai jopa katkeavat. Suurin syy tähän on ajan puute. Kun perustetaan perhettä, vie työ, kodinhoito ja lapset sinkkunaisen elämään verrattuna suuren ajan, joka on poissa vapaa-ajan vietosta ja näin ollen myös ystäviltä. Uusi elämäntilanne voi vaikuttaa ystävyyssuhteisiin. Gouldner ja Symons Strong ovat esimerkiksi panneet merkille (kirjassa O'Connor, 1992, 80) että monesti avioitua ja lapsia saadessa vanhojen ystävien kanssa ei tunnu olevan enää mitään yhteistä ja on helppoa löytää uusia samassa elämäntilanteessa olevia ystäviä. Babuchuck ja Bates ovat tutkineet (kirjassa O'Connor, 1992, 78) että yleensä miehen

ystävistä tulee ajan kuluessa pariskunnan yhteisiä ystäviä, joidenka luona vierailaan ja aikaa vietetään. Miehen ystävät myös pysyvät molempien aviopuolisoiden ystävinä mahdollisen avioeron jälkeen, toisin kuin naisen ystävät, jotka jäävät yleensä vain naisen ystäviksi. Tämä voi johtua siitä, että jos miehen ystävien kanssa vietetään enemmän aikaa, tulee heistä läheisempiä myös naiselle. Näin ollen ystävyyttä ei haluta katkaista vaikka suhde päättyisikin. Toinen selitys on se, että naiset olisivat toisilleen lojaalimpia kuin miehet. Jos eroon on päädytty riitojen jälkeen, ei naisen ystäväkään ehkä halua myötätunnosta olla entisen miehen ystävä.

O'Connor (1992, 66- 72) on tehnyt typologian naimisissa olevien naisten ystävyysuhteista. Hän tunnistaa erittäin läheisistä ystävyysuhteista neljä tyyppiä, jotka ovat luottamuksellinen ystävyys, hoitava ystävyys, kumppanuusystävyys ja latentti ystävyys. Ensimmäisellä, eli luottamuksellisella ystävyydellä O'Connor tarkoittaa sitä, että ystävyden perustana on juuri luottamus ja ystävät näkevät toisensa vähintään joka toinen tai kolmas viikkoa. Luottamuksellisen ystävyuden ongelmana parisuhteessa olevilla naisilla havaittiin, että he tunsivat melkein päy syyllisyyttä siitä, että kertoivat luottamuksellisia asioita useimmin ystävänsä kuin puolisoilleen. Vastaavasti tämä herätti joskus miehissä mustasukkaisuutta naisen ystävänsä kohtaan. Tämän tutkimuksen mukaan kaksi viidestä ystävyysuhteesta on tällaisia luottamukseen perustuvia. Toisella eli hoitavalla ystävyydellä O'Connor tarkoittaa sitä, että ystävät auttavat toisiaan käytännön asioissa ja näkevät toisensa aina tarvittaessa. Puhtaasti tämän tyyppisiä ystävyysuhteita on O'Connorin mukaan harvassa. Kumppanuusystävyydellä O'Connor tarkoittaa sitä, että ystävät ovat toisilleen hyvää seuraa; he esimerkiksi käyvät kahvilla ja ostoksilla ja näkevät suhteellisen usein. Heidän ystävyyteensä ei liity tärkeiden ja merkityksellisten asioiden puinti, vaan se on lähinnä mukavaa ja kevyttä ystävyyttä jonka ylläpitää lähinnä se, että he tapaavat useasti. O'Connorin mukaan yksi viidestä ystävyysuhteista on tämän kaltaisia. Viimeinen ystävyystyyppi on latentti ystävyys. Tällä hän tarkoittaa sitä, että ystävät näkevät harvoin kasvojen, mutta suhde on niin syvä ja merkityksellinen, että se pysyy elossa. Tämän ystävyysuhteen ihmiset luottavat sekä ovat täysin kiintyneitä toisiinsa ja ystävyysuhte on syntynyt usein jo lapsuudessa tai nuoruudessa. Myös näitä hän uskoo ystävyysuhteista olevan kaksi viidennestä.

O'Connorin hahmottelema kuva avioliitossa olevien naisten ystävyydestä on osuva. Tutkimus tosin jättää avoimeksi, olivatko hänen tutkimuksen kaikki naiset naimisissa vai koskiko tämä vain toista ystävyysuhteen osapuolta ja mitä muutoksia tämä toisi. Kummalliselta tuntui O'Connorin typologian luokittelu ystävyysuhteiden määristä. Tutkimuksen mukaan luottamuksellisia ja latentteja suhteita on kumpiakin kaksi viides osaa ja kumppanuussuhteita yksi viidesosa (vain marginaalinen määrä on hoitavia ystävyysuhteita). Olettaisin, että kaikista eniten olisi juuri näitä kumppanuusystävyyksiä, jolloin nähdään usein, mutta ei olla niin sanotusti ”sydän ystäviä”. Tutkimuksen O'Connor on tehnyt vuonna 1987, joten ajalla voisi olla merkitystä tuloksien ja omien hypoteesieni eroavaisuuteen. Valitettavasti samasta aiheesta ei ole tehty tuoreempaa tutkimusta, sillä olisi mielenkiintoista nähdä miltä tulokset nyt näyttäisivät.

2.2.2 Sinkkunaisten ystävyys

Sinkkunaisten ystävyys ja sen tärkeys on aihe, jota ei ole tutkittu paljoa tai sitten tutkimus on niin tuoretta, että siitä ei vielä löytynyt aineistoa Suomesta.. Varmastikin yleinen uskomus on, että sinkkunaisille ystävyys on tärkeää siinä missä muillekin, ehkäpä jopa tärkeämpääkin. Buunk ja Van Driel (1989, 22) määrittelevät sinkkunaisen seuraavanlaisesti. Sinkkunainen ei ole naimisissa, eikä myöskään asu intiimisti läheisen partnerin kanssa, vaikkakin voi jakaa asuntonsa ystävän, lapsen tai muun sukulaisen kanssa. Hänellä voi myös olla enemmän tai vähemmän vakaita suhteita jonkun toisaalla asuvan kanssa. Leskeä he eivät lue sinkuksi, vaikka tämä yksin asuisikin

Vaikkakin sinkkunaisten ystävyyttä on tutkittu vain vähän, on kuitenkin todettu, että ei-vakiintuneet aikuiset luovat enemmän uusia ystävyysuhteita, vaalivat tarkemmin vanhoja ja tapaavat enemmän ystäviään verrattuna naimisissa oleviin aikuisiin (O'Connor, 1992, 90). Stein toteaa O'Connorin kirjassa (kirjassa O'Connor, 1992, 100), että ystävät ovat monelle varsinkin vapaaehtoisesti sinkkuna olevalle tärkeä läheisyyden, tunteiden jakamisen ja yhteenkuuluvuuden lähde. Ystävät täyttävät osaksi myös tyhjyyttä, jonka aviopuolison ja lapsien puutte luo. Reis ja Shaver (kirjassa O'Connor, 1992, 96) ajattelevat, että samaa sukupuolta olevien ihmisten ystävyys on tärkeä myös siksi, että silloin oppii ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Ystävä myös auttaa rakentamaan omaa identiteettiä ja vertaamaan minkälainen on muiden rinnalla, esimerkiksi

missä asioissa on hyvä ja missä huono. Reisin ja Shaverin mukaan sinkkuihmisten ystävyysuhteet ovat valmentautumista heteroseksuaaliselle suhteelle. Weiss on kuitenkin todennut (kirjassa O'Connor, 1992, 107), että vaikka ystävyysuhteet ovat ja niitä pidetäänkin tärkeinä, eivät ne kuitenkaan täysin kompensoi partneria esimerkiksi parisuhteen loppuessa

Keskusteltaessa sinkkunaisten ystävyydestä, aiheeksi nousee lähes jokaisessa kappaleessa sitoutumisen vaikutukset ystävyuden säilymiseen tai loppumiseen. Rose (kirjassa O'Connor, 1992, 114) on tutkinut syitä, miksi ystävyys katkeaa ja kuinka yleisiä nämä syyt ovat. Yleisempänä syynä pidetään fyysistä eroa, eli sitä, että ystävä muuttaa eri paikkakunnalle ja näkeminen ei ole enää mahdollista yhtä usein kuin ennen. Kaksi viidesosaa tutkituista ystävyyksistä päätyi tutkittavien mukaan siksi. Seuraavaksi yleisimpiä syitä olivat uusien ystävien löytäminen ja se, että ystävä käyttökäytöstä ei enää pidetty. Tämän tutkimuksen mukaan vain yksi viidestä ystävyysuhteesta päättyi siksi, että jompikumpi osapuoli alkoi seurustella tai meni naimisiin. Mielestäni 1/5 on vähän, sillä yleinen oletus on, että vakiintuessa ystäville jää vähemmän aikaa. Onkin otettava huomioon, että syynä voi olla eräänlainen defenssi tutkimuksen henkilöiden osalta. Ei myönnetä, että enää ei ole aikaa ystäville. Mieluummin keksitään muita syitä selittämään vähäisempää yhteyden pitoa ja ystävyysuhteiden katkeamista.

2.2.3 Vanhempien naisten ystävyys (elämäntilanteena leskeys)

Länsimaissa naiset elävät yleensä kauemmin kuin miehet, joten naiset ovat henkilöitä, jotka viettävät vanhuuspäivänsä leskinä. Jos ystävät eivät ole olleet naisen elämässä tärkeällä sijalla, ne varmastikin muuttuvat tärkeäksi tässä vaiheessa. Silti on myös tosiasia, että on olemassa paljon yksinäisiä vanhuksia, joilla ei ole ystäviä puolison kuollessa.

Vanhemmaksi tultaessa muut elämän roolit lakkaavat pikkuhiljaa. Ei olla enää tietyn ammatin edustajia, eikä miehen kuoltua enää vaimojakaan ja lasten kasvettua aikuisiksi ei tarvitse enää olla äitinä. Niinpä ystävä roolista muodostuu helposti tärkeä rooli, joka auttaa integroitumaan yhteiskuntaan. Minkälaisia ystävyysuhteita vanhuksilla sitten on? Monet tutkimukset ovat todistaneet että vanhuksien ystävyysuhteet ovat hyvin samanlaisia kuin nuorempien. Suhteiden joukosta löytyy niin erittäinkin läheisiä

ystävyyssuhteita, kuin myös toverillisempaa ystävyyttä. Mainittavia eroja nuorempien ystävyyteen on muutamia. Esimerkiksi jos ystävyyttä mitataan kontaktien määrällä, on se vanhemmilla ihmisillä harvempaa liittyen useasti juuri liikkumisen ja lähtemisen vaikeuteen. (O'Connor, 1992, 118- 123.) On myös huomioitava, että vaikka luottamus on tärkeää myös vanhempien naisten ystävyydessä, voi luottamus ilmetä ja merkitä heille eri asioita kuin nykypäivän nuorille aikuisille. Vanhemmat ihmiset eivät ole tottuneet puhumaan seksistä tai raha-asioistaan kenenkään perheen ulkopuolisen kanssa, ei edes parhaiden ystävien. Vaikka ystäviin luotettaisiinkin, ei tämän kaltaisista asioista puhuta heidän kanssa. Samalla mittapuulla tutkittaessa luottamuksellisia ystävyyssuhteita voidaankin olettaa löytyvän vähemmän vanhojen ihmisten joukosta verrattuna nuorempiin.

Usein oletetaan, että vanhempien ihmisten ystävyyteen liittyy vahvasti toisen auttaminen. Kuitenkin Lopatan, Wengerin ja Adamsin tutkimuksen mukaan valtaosa heidän haastattelemistaan vanhuksista ei kuitenkaan kokenut auttavansa ystävää kotitöissä, ostoksilla, rahallisesti tai kaupassa käynnissä. Ainoa asia, missä koettiin että oltiin apuna, oli kuljettaminen paikasta toiseen. (kirjassa O'Connor, 2001, 123 – 125.) Myös Bell (1981, 180) on tutkinut, että ikä on tekijä, joka merkitsee ystävyyssuhteiden synnyssä paljon. Hänen mukaansa näin on varsinkin vanhempien ihmisten kohdalla. Yhteenkuuluvuutta lisää sama elämäntilanne sekä sama eletty ajanjakso.

Bell (1981, 180) on tullut tutkimuksissaan tulokseen jossa omat lapset ovat niitä, joihin vanhemmat ihmiset useimmiten pitävät yhteyttä ja joihin luotetaan. Strainin ja Chappellin mukaan yli neljä viidestä vanhuksesta koki omaavansa vähintään yhden henkilön johon voitiin luottaa, mutta vain yksi kolmasosa luki täksi henkilöksi ystävän. Muissa tapauksissa se oli aviomies, mikäli oli vielä elossa tai sitten joku perheen jäsen, esimerkiksi tytär tai poika. Minkälaisissa elämäntilanteissa ystävyys vanhuksille sitten on tärkeää? Kaikissa tutkimuksissa leskeksi jääminen oli tilanne, jossa ystäviä eniten kaivattiin ja heiltä haluttiin tukea. Ystävät ovat tärkeitä oman identiteetin ja itsearvostuksen takia. Tämä korostuu eniten juuri meillä länsimaissa, missä vanhuutta ei niinkään ihannoida ja siitä on olemassa hyvin stereotyyppisiä käsityksiä. (kirjassa O'Connor, 1992, 122- 124). Ystävät luovat myös vanhemmille ihmisille tunteen, että olemme vielä osa tätä yhteiskuntaa ja meitäkin täällä kaivataan.

Olen käynyt läpi niitä vaiheita elämästä, mitä lähes jokainen meistä naisista kohtaa. Kaikissa elämänvaiheissa ystävyys, tai ainakin tieto siitä että on olemassa ystäviä joihin voi luottaa, on tärkeää. Bellin tutkimuksen (1981, 66) mukaan naiset eri elämäntilanteissa ja eri-ikäisinä määrittelivät hyvän ystävyuden piirteet samoiksi. Tärkeätä oli mahdollisuus jakaa kokemuksia, intressejä ja arvoja, sekä se, että ystävien kanssa voitiin rentoutua, voitiin saada tukea ja jakaa asioita. Elämäntilanteesta riippuen määrä, jonka voimme ystävien kanssa viettää vaihtelee, mutta ystävyuden arvostus pysyy silti korkealla.

2.3 Solanon teoria

Solano on tutkinut sitä, mitä me saamme ystävyydeltä ja miksi meillä on ystäviä. Hänen mukaansa on paljon tarpeita, joita ystävät täyttävät. Nämä tarpeet voidaan jaotella kolmeksi eri kategoriaksi tai funktioksi; materiaallinen, kognitiivinen ja sosiaalis-emotionaalinen. (Solano, 1986, 233)

Halu antaa apua luokitellaan yhdeksi ystävyuden tärkeimmistä piirteistä ja se on keskeisessä asemassa ensimmäisessä funktiossa. Tutkimuksessaan Solano jakaa ystävyuden materiaallisen tai tarkoituksellisen funktion kahteen osaan. Ensimmäinen on konkreettinen apu, jota ystävät voivat antaa, esimerkkinä rahan lainaaminen, väliaikaisen yöpaikan tarjoaminen tai vaikka vapaana olevasta työpaikasta kertominen. Toinen funktio on abstraktimpi apu, josta ei varsinaisesti ole materiaalista hyötyä. Tämä apu luo sisäisen turvallisuuden tunnetta ja ajatuksen siitä, että lähellä on ihmisiä jotka välittävät ja ovat halukkaita auttamaan. Esimerkiksi joskus jopa pelkkä ystävän läsnäolo voi helpottaa, kuten silloin kun ystävä saattaa kotiin pimeänä yönä. Ystävät ovat siis tärkeitä heidän antaman niin konkreettisen kuin abstraktimmankin turvan vuoksi. (Solano, 1986, 233- 234 ja O'Connor, 1992, 6.) Tärkeänä erottajana muista ystävyuden funktioista on se, että ystävä tekee silloin konkreettisesti jotain, mikä edesauttaa ystävyuden jatkumista. Ystävyyteen siis kannustavat nämä materiaaliset funktiot.

Toinen funktio on kognitiivinen. Tämä funktio tyydyttää ihmisen tarvetta kommunikoida ja toimia toisten ihmisten kanssa; jakaa omia ideoitaan, ajatuksiaan ja kokemuksia sekä tehdä asioita yhdessä. Ystävien avulla myös rakennetaan ja muokataan omaa identiteettiä

ja omaa käsitystä sosiaalisesta todellisuudesta. Tämä tapahtuu vuorovaikutuksessa ystävien kanssa vertaamalla itseä, ominaisuuksiaan, taitojaan ja ajatuksiaan ystävän ominaisuuksiin ja ajatuksiin. Kognitiivisen funktion mukaan ihmiset haluavat ystäviä siksi, että heillä on tarve keskustella, kommunikoida ja tehdä asioita toisten kanssa. (Solano 1986, 234- 235 ja O'Connor, 1992, 6.)

Kolmas funktio on emotionaalinen. Solanon mukaan tämä on vahvasti sidoksissa rakkauden tunteeseen, sen antamiseen ja vastaanottamiseen. Juuri rakkaus on luottamuksen, ymmärtämisen ja hyväksymisen ohella tunne, jonka pyrimme tyydyttämään suhteissamme. Nämä tunteet ovat kaikille lähemmille ihmissuhteille elintärkeitä, sillä ilman niitä ihmissuhde ei olisi merkittävä ihmissuhde. Solanon mukaan tämän emotionaalisen funktion voi täyttää yhtä hyvin yksi hyvä ystävä kuin useampikin. Hän lisää myös, että emotionaalisesti tärkeä ystävä lisää tunnetta siitä, että ihminen on sosiaalisesti kykenevä solmimaan suhteita ja näin ollen pärjää elämässään. Solanon mukaan emotionaalisesti latautuneet ystävyysuhteet auttavat myös käsittelemään stressiä. (Solano, 1986, 235- 236, O'Connor, 1992, 6.) Ystävyuden emotionaalinen funktio on ihmisille tärkeä siksi, että sen avulla he tuntevat olevansa rakastettuja ja he pystyvät antamaan rakkautta. Ihmiset haluavat myös tuntea olevansa osa yhteiskuntaa ja ystävät sitovat siihen siinä missä työ ja perhekin. Ihminen saattaa olla työtön tai vielä ilman perhettä, mutta ystävyys on suhde, joka on mahdollista säilyttää työttömyydestä ja vaikkapa avioerosta huolimatta. Siksi ystävyys lisää myös sosiaalista statusta. On aivan eri asia olla ihminen ilman työtä ja perhettä, mutta kuulua tiiviiseen ystäväpiiriin, kun olla ihminen ilman ystäviä, työtä ja perhettä.

Käytän Solanon teoriaa apunani analyysiosiossa, jossa pohdin, voiko aikakauslehtien artikkeleista ja niiden ystävyysmaininnoista löytää Solanon teorian kaltaisia funktioita ystävyydelle. Minua kiinnostaa myös, ovatko nämä funktiot muuttuneet aikojen kulussa ja jos ovat niin kuinka.

2.4 Kontekstin vaikutus ystävyyteen

Kontekstin vaikutusta ystävyysuhteisiin voidaan pitää merkittävänä. On aivan erilaista olla ystäviä normaalissa arkipäiväisessä rutiinissa, kuin eletessä jonkinlaisessa

kriisitilanteessa, esimerkiksi sodan keskellä. Mutta kuinka ystävyysuhteet ovat erilaisia riippuen siitä, minkälaisessa ympäristössä ne kehittyvät ja niitä uusinnetaan? Vaikuttaako esimerkiksi kaupungistuminen ja yhteiskunnan muutokset ystävyteen ja sen säilymiseen?

2.4.1 Kontekstin määrittäminen

Mitä siis tarkoitan kontekstilla? Kontekstilla tarkoitan koko esiintymisympäristöä, kaikkea sitä, mikä liittyy kokonaisuuteen ja mielikuvaan, jonka tilanteesta tai asiasta luomme. Konteksti ei ole myöskään mitään pysyvää, kuten Adams & Allankin (1998, 4-5) kirjassaan toteavat. Konteksti muuttuu ja vaihtuu ajan kuluessa ja tilanteiden muuttuessa.

Pohdin kontekstin vaikutusta ystävyysuhteisiin kolmen tason kautta. Nämä tasot ovat henkilökohtainen, verkostollinen, ja sosiaalinen/yhteiskunnallinen.

2.4.2 Henkilökohtainen ja verkostollinen taso

Kontekstin henkilökohtainen ympäristö on ensimmäinen asia, jonka saamme toisesta selville kun ystävästymme. Tähän kuuluvat asiat, jotka ovat olennaisia osia jokapäiväistä elämää ja jotka muokkaavat meistä ihmisiä joita olemme. Näitä asioita ovat henkilön taloudellinen tilanne, roolit esimerkiksi äitinä tai vaimona, työtehtävät ja velvollisuudet ja se, miten viettää vapaa- aikaansa. (Adams & Allan, 1998, 6.) Lisäksi tällainen tekijä on sukupuoli. Sukupuoli määrittää usein ystävyyttä siten, kehen ystäväystytään, kuin myös sitä, mitä ystävyydeltä halutaan ja vaaditaan. Myös elämäntilanne, maantieteellinen sijainti ja uskonto ovat aspekteja jotka vaikuttavat ystävyden syntyyn. (Adams & Allan, 1998, 184-185.) Nämä kaikki asiat vaikuttavat siihen, mikä rajoittaa tai luo mahdollisuuksia sosiaaliseen toimintaan ja ystävyteen. On tutkittu, että näillä tekijöillä on vaikutusta ystävyden syntyyn, mutta kontekstin muuttumisen vaikutuksia on tutkittu vähemmän (Adams & Allan, 1998, 7). Tällä tarkoitetaan käytännössä sitä, että kuinka ystävyteen vaikuttaa ystävän perheellistyminen tai vaikka eroaminen.

Verkostollinen taso on läheisesti yhteydessä henkilökohtaiseen tasoon. Se tarkoittaa kanssaihminen verkostoa, johon kuulumme. Jokainen suhde on osa laajempaa suhteiden kokonaisuutta ja jokin tapahtuma tai muutos yhdessä suhteessa vaikuttaa väistämättäkin

muihin suhteisiin. (Adams & Allan, 1998, 186.) Verkosto perspektiivi sisältää kaksi elementtiä. Ensimmäinen on itsestään selvempi; ihmiset muodostavat verkostoja tunteensa ihmisten kanssa. Verkostojen koko saattaa vaihdella suurestikin, toisen sosiaaliseen verkostoon kuuluu ehkäpä vain 20 ihmistä, kun taas toiselle se saattaa merkitä 500 ystävää ja tuttavaa. Yleensä ihmisillä on hyvinkin erilaisia suhteita verkoston ihmisten kanssa ja tämä verkosto voi vaikuttaa ihmisen päätöksiin ja toimintaan. Toinen perspektiivi voidaan nähdä verkostoina suurempien joukkojen sisällä, esimerkiksi työyhteisöt tai muut yhteisöt. Näille ominaista on se, että verkosto ei muodostu jonkun tietyn ihmisen ympärille, vaan sen muodostaa jokin yhteinen ominaisuus tai tarkoitus. Molemmat perspektiivit osoittavat, että tiettyyn ystävyyskäyttäytymiseen voi vaikuttaa koko verkoston henkilöt kuin myös verkoston välisten ihmisten tietty velvoite. Siitä, mikä heidät sitoo verkostoon, tulee osa kontekstia, miksi he ovat ystäviä. On tutkittu vain vähän kuinka verkoston rakenne vaikuttaa ystävien käytökseen. Tämä johtuu lähinnä siitä, että verkostoja on hyvin vaikea tutkia tarkemmin, varsinkin survey- tutkimuksena, jolloin tietoa saataisiin enemmän ja tieto olisi helpompi yleistää. (Adams & Allan, 1998, 7-8.) Kuitenkaan verkoston vaikutusta ystävyteen ei voida sulkea pois.

2.4.3 Sosiaalinen / yhteiskunnallinen taso

Tämä taso kertoo makrotason vaikutuksesta ystävyteen. Ystävyysuhteisiin vaikuttavat aina kulttuuriset ja taloudelliset tekijät kuin myös yhteiskunnan rakenne ja tapahtumat (Adams & Allan, 1998, 188). Tällaisia ovat mm. sota, lama- aika tai poliittisesti epävakaa tilanne. Parhaiten tällaista tilannetta kuvaa tutkimukseni kannalta kaupungistuminen ja sen tuomat muutokset. Kaupungistuminen vaikutti perheeseen ja siten myös verkoston kautta ystävyysuhteisiin. Voisi ajatella, että kaupungistumisen vaikutukset kollektiivisen elämän muuttumisesta individuaalisempaan muotoon ja suurperheiden kutistuminen ydinperheiksi muokkasi ihmisten verkostoja ja samalla myös ystävyysuhteita. Samoin näin teki se, että avioliittoja alettiin solmia rakkauden, eikä vanhempien suositusten perusteella. Myös maantieteellinen liikkuvuus lisääntyi, joka puolestaan avasi mahdollisuuksia ystävyysuhteille eri paikkakunnilla. (Adams & Allan, 1998, 9-12.)

Makrotaso vaikuttaa ystävyysuhteisiin toisellakin tavalla. Ystävien avulla on helpompi hyväksyä ja käsitellä yhteiskunnallisia tapahtumia, muutoksia ja katastrofeja (Adams &

Allan, 1998, 188- 189). Esimerkkinä kun tsunami iski joulukuussa 2004 Intian valtameressä olleen maanjäristyksen johdosta, sai sen jälkeen lukea selvinneiden henkilöiden haastatteluista ystävyiden tärkeydestä. Haastateltavat kertoivat, kuinka ystävät auttoivat pahimman yli silloin, kuin toivoa ei ollut edes näkyvissä. Tsunami myös yhdisti ihmisiä, sillä oli varmasti helpompaa jutella asiasta toiselle saman nähneelle ja kokeneelle. Ympäristön vaikutus ystävyys-suhteisiin on valtava. Tietyissä ympäristöissä ja tilanteissa monet ystävyys-suhteet voivat jäädä syntymättä, kun taas toisissa tilanteissa tutustumme ihmisiin, joihin emme ehkä muuten kiinnittäisi edes huomiota.

3 TUTKIMUSONGELMA

Tarkoitukseni on tutkia ystävyyttä Anna- lehden artikkeleiden pohjalta. Tutkimuksen lähtökohtana oli, että halusin tarkastella jotain aihetta juuri aikakaus- tai naistenlehtien kautta. Tässä minua kiinnostaa, kuinka aikakauslehdet arkistoivat aikaansa. Vielä rajatakseni tutkimuskysymystä, päädyin aiheeseen, mikä on ominaista naisten ystävyydelle Anna- lehtien artikkeleiden mukaan, mikä kannustaa naisten väliseen ystävyyteen ja miten ystävyys ja kannustimet ovat ajan myötä muuttuneet. Tarkastelen myös, kuinka ystävydestä kertovien artikkeleiden määrä ja laatu on vaihdellut tutkimukseni vuosikymmenien aikana ja kertooko se jotain yhteiskunnasta. Koska olen tutkinut naisten ystävyysuhteita eri elämäntilanteissa; sinkkuina, avioliitossa ja vanhempina, voin myös tarkastella, vastaako ystävyysuhteet lehtien sivuilla tutkimuksien tuloksia.

3.1 Aineisto ja sen ongelmat

Aineistona ovat Anna- lehden vuosikerrat 1960- luvulta 2000- luvulle. Keräsin aineiston siten, että kävin läpi joka viidennen vuoden vuosikerran ja poimin kaikki jollain tapaa ystävyyteen liittyvät artikkelit ja maininnat. Kuitenkaan en huomioinut mainoksia. Ennen aineiston keräämisen aloittamista oletin, että ystävydestä kertovia artikkeleita ja mainintoja olisi runsaasti. Kuitenkin huomasin pian, että niiden löytäminen olikin aika vaikeaa, verityisesti tutkimuksen ensimmäisiltä vuosilta. Niinpä oli poimittava kaikki mahdolliset tekstit, jotka jollakin tavoin koskivat ystävyyttä. Koska linja oli tämä alusta alkaen, oli se syytä pitää koko tutkimuksen ajan. Näin ollen artikkeleiden määrä lisääntyi nykypäivää lähestyessä. Tämä aineiston vinoutuminen (artikkeleita enemmän 1980- luvulta eteenpäin) johtuu siis siitä, että niitä yksinkertaisesti oli silloin enemmän.

Kun aineistona ovat lehtiartikkelit, on otettava huomioon monia seikkoja, jotka vaikuttavat tutkimuksen validiteettiin eli pätevyys. Ensimmäinen asia on se, että artikkeleiden teksti on kirjoitettu aina jotain tiettyä tarkoitusta varten ja juttua muokkaa paljon se, minkälaisen kuvan artikkelin kirjoittaja haluaa haastateltavasta antaa. Toimittajan omat kokemukset, mielipiteet ja arvomaailma heijastuvat aina tahtomattakin valmiista tekstistä, ainakin siten, mitä asioita hän haluaa henkilöstä tuoda selvemmin esiin ja mitä jättää kertomatta. (Räty, 1998.) Tämä on asia, jolle ei voi mitään, kun aineistona on lehtiartikkeleita.

Mielenkiintoinen näkökulma onkin se, että kuvaavatko artikkelit haastateltavien näkökulmaa ystävydestä, vai artikkelin kirjoittajan? On kuitenkin huomioitava se, että vaikka artikkelin kirjoittajan näkökulma vaikuttaisi kirjoitukseen, on myös hän aikansa ihminen. Tutkimuksessa ei etsitä tiettyjen ihmisten näkökulmia ystävydestä, vaan lähinnä sitä, kuinka yleiset käsitykset ajan kuluessa ovat muuttuneet. Silti tunnustettava ongelma on, että artikkelin kirjoittajan omat mielipiteet ovat saattaneet vaikuttaa siihen, millainen painetusta tekstistä on tullut.

Pohtiessaan aineiston ongelmia Heiskala (1990) ottaa huomioon sen, kuinka empiirinen yhteiskuntatieteellinen tutkimus on aina konteksteihin sidottua tulkintaa, joilla on konteksteista määrittävät ehdot. Nämä ehdot voivat vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. Ehdot voidaan jakaa muodollisiin ja sisällöllisiin. Muodolliset ehdot tarkoittavat sitä, että kysymyksen pitää olla tietoa tuottavasta pyrkimyksestä. Siksi sen tuottamien tulkintojen on oltava systemaattisia ja koeteltavissa olevia. Sisällölliset ehdot puolestaan määrittävät mistä kohteista ja millaisin asetelmin tuotettu tieto on mielekästä ja kiinnostavaa. Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen sisällöllisten ehtojen lähteiksi voidaan Heiskalan mukaan karkeasti lukea kansalaiskeskustelu, valtamahdit ja asiantuntijakulttuuri. (Heiskala, 1990, 242- 243.) Vaatimukset pyrin täyttämään siten, että raportoin tutkimukseni ja analyysivaiheen mahdollisimman tarkasti ja systemaattisesti. Sisällölliset ehdot täyttyvät aineistossani, sillä naistenlehtien artikkelit ovat osa kansalaiskeskustelua.

Kolmas huomioitava ongelma on, että tekstiä voi tulkita monin erilaisin tavoin tulkitsijan lähtökohdista, kokemuksista, taustoista ja intresseistä riippuen. Tekstiä tutkittaessa mukana on aina kontekstisidonnaisuus. Tulkinta suhteutetaan siihen, mitä aineistosta etsitään. (Jokinen ym. 1993, 29- 30.) Työssäni tämä tarkoittaa sitä, että etsiessäni ystävyttä käsitteleviä artikkeleita, kiinnitän huomion vain artikkeleihin, joissa mainitaan ystävä tai ystävyys. Artikkelin aiheena saattaa olla toinen aihe, mutta yksi maininta ystävydestä saa minut laskemaan sen ystävyttä käsitteleväksi. Tiedostan tämän ja pyrin välttämään aineiston vääristämistä tutkimukseen sopivaksi.

3.2 Tutkimusmetodina sisällönanalyysi

Se, mistä kvalitatiivisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita ja mitä tutkitaan, voidaan jakaa neljään osaan; kielen piirteisiin, säännönmukaisuuksien keksimiseen, tekstin tai toiminnan merkitysten ymmärtämiseen ja reflektioon. Nämä neljä tyyppiä voidaan edelleen jaotella yksityiskohtaisemmin. Näin ollen tuloksena on jopa yli neljäkymmentä tapaa tehdä kvalitatiivista tutkimusta. Lisäksi jokainen tutkija tekee oman tutkimuksensa ja valitsee paletista analyysitavat, joita pitää parhaina. Tutkija voi myös antaa nimen omalle metodilleen ja näin metodien kirjo vain kasvaa. (Hirsjärvi ym. 1997, 162- 168.) Itse olen valinnut tutkimusmetodikseni sisällönanalyysin, mikä laskettaisiin Hirsjärven ym. luokittelun mukaan kuuluvaksi tutkimukseen kielen piirteistä.

Sisällönanalyysiä voidaan pitää sekä yksittäisenä tutkimusmetodina, kuin myös väljänä teoreettisena kehyksenä, joka voidaan liittää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Voidaan sanoa, että useammat eri nimillä kulkevat laadulliset tutkimusmenetelmät perustuvat tavalla tai toisella sisällönanalyysiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 93.) Sisällönanalyysin hyvinä puolina pidetään, että sen avulla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysi sopii hyvin myös täysin strukturoimattoman aineiston käsittelemiseen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105). Negatiivisina puolina puolestaan on esitetty, että sisällönanalyysi ei anna avaimia analyysiin. Tutkija on saattanut kuvata analyysin hyvinkin tarkasti, mutta varsinaiset tulokset ja johtopäätökset puuttuvat usein sisällönanalyttisistä tutkimuksista. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 105.) Se, mikä sisällönanalyysille on ominaista ja tärkeää on, että siinä etsitään tekstin merkityksiä. Esimerkiksi diskurssianalyysissä taas analysoidaan, miten näitä merkityksiä tekstissä tuotetaan. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 106.)

Sisällönanalyysin eteneminen voidaan kuvata seuraavalla tavalla. Ensin päätetään mikä tutkittavana olevassa aineistossa kiinnostaa ja asiasta tehdään vahva päätös. Seuraavaksi käydään läpi koko aineisto ja erotetaan tai merkitään tutkittavat kohdat aineistosta, kaikki muu jää pois tutkimuksesta. Sitten kerätään merkityt kohdat yhteen ja erikseen muusta aineistosta ja luokitellaan tai teemoitellaan tarpeen ja tutkimuksen mukaan. Lopuksi analysoidaan tulokset. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 94.) Analyysi voi olla joko aineistolähtöistä tai sitten teorialähtöistä. Aineistolähtöinen (induktiivinen analyysi)

analyysi tarkoittaa, että aineistoa läpikäydessä huomataan jokin mielenkiintoinen aihe, jota sitten ryhdytään tutkimaan. Työssäni tämä tarkoittaa sitä, kuinka ystävydestä on kirjoitettu. Teorialähtöinen (deduktiivinen analyysi) puolestaan tapahtuu siten, että aineistosta ryhdytään systemaattisesti keräämään haluttuun teoriaan sopivaa aineistoa. Tutkittava ilmiö siis määritellään jonkin jo tunnetun teorian mukaisesti ja tutkimusta ohjaa jokin jo olemassa olevan teorian perusteella luotu kehys. Tämän tyyppisen tutkimuksen tarkoituksena on yleensä aikaisemman tiedon testaaminen uudessa kontekstissa. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, 98- 99.)

Itse käytän tutkielmassani sisällönanalyysiä siten, että ensiksi kartoitan aineistoni määrän. Sitten etsin jokaisen vuosikerran maininnoista yhdistäviä tekijöitä, en siis koko aineistosta kerralla. Näistä yhdistävistä tekijöistä pyrin päättämään, kuinka naistenväliseen ystävyteen on milläkin vuosikymmenellä suhtauduttu ja kuinka siitä on kirjoitettu. Lisäksi luokittelen tiettyyn teorian sopivat maininnat ja analysoin tulokset. Tutkimukseni tulee olemaan sekä aineisto, että teorialähtöistä. Valitsin jo ennen aineiston keräämistä aiheeksi ystävyden, joten kiinnitän aineistossa huomioni vain ystävyyttä käsitteleviin asioihin. Kuitenkin aloittaessani analyysin tutkin avoimin silmin, mitä aineisto voi ystävydestä kertoa - en keskity vain tiettyihin ennalta valitsemiini seikkoihin. Näin tutkimukseni on tavallaan induktiivista. Deduktiiviseksi sen puolestaan määrittelee se, että minulla on valmiina yksi teoria ystävydestä, jota pyrin myös testaamaan aineiston valossa

4 NAISTENLEHDET TUTKIMUKSEN AINEISTONA

Koska tutkimukseni aineistona on Anna- lehden artikkeleita, on selvitettävä mitä aikakauslehdet ja varsinkin naistenlehdet ovat ja kuinka ne ovat kehittyneet.

4.1 Mitä ovat naistenlehdet

Aikakauslehtien valikoima Suomessa on suuri. Vuonna 2000 Aikakauslehtien liiton mukaan Suomessa ilmestyi 159 aikakauslehteä ja niiden yhteenlaskettu levikki oli 12 786 171 (http://www.aikakaus.fi/upload/info/ALlevikit1994_2004_28_5_05.XLS). Näiden lisäksi ilmestyi ja ilmestyy lehtiä, jotka eivät ole aikakauslehtienliiton rekisterissä. Aikakauslehtiin kuuluvat lehdet määritellään seuraavasti: ne sisältävät yhtä numeroa kohti monia artikkeleita tai vastaavaa toimituksellista aineistoa, lehdet ovat kaikkien tilattavissa tai ne jaetaan osoitteellisesti tietyn jäsenyyden tai asiakassuhteen perusteella sekä niiden sisältö ei muodostu pääasiallisesti liikealan tiedonannoista eli erilaisista raporteista, hinnastoista, ilmoituksista tai mainoksista. Aikakauslehdet jaetaan yleisesti käytetyn luokituksen mukaan seuraavasti 1) yleisölehdet, joihin luetaan yleisaikakaus- ja perhelehdet, erikoislehdet ja harrastelehdet. Vuonna 1999 näitä lehtiä oli kaikista ilmestyneistä lehdistä 35 %. 2) Ammatti- ja järjestölehdet, jotka jaetaan aiheidensa mukaan moniin alaryhmiin. Näitä lehtiä ilmestyi samana vuonna 46 % kaikista lehdistä. 3) Mielipidelehdet, joiden alaryhmiä ovat esim. politiikka, kulttuuri, uskonto ja muut aatteelliset lehdet. Näiden osuus oli 4 %. 4) Asiakas- ja yrityslehdet, joita oli 16 %. (Joukkoviestimet 2000, 217–218.) Tutkimani naistenlehdet luetaan luonnollisesti kuuluviksi yleisölehtiin.

Miten sitten määritellään naistenlehti? Suomessa naistenlehti on hyvin lähellä yleisaikakauslehteä ja moderni naistenlehden konsepti syntyikin sen rinnalla ja osin sen osana. Lehtiryhmittely naistenlehden ja yleislehden (esim. Suomen kuvalehti) välillä tehdäänkin enemmän kohderyhmän kuin itse lehden sisällön perusteella ja näin ollen erilaiset kategoriat naistenlehdiksi ovat osin hyvin keinotekoisia. (Kivikuru 1996, 62.) Naistenlehtien perusrunko muodostuu yleensä kaikille lehdille yhteisistä elementeistä. Näitä elementtejä on yhteensä yhdeksän ja tiivistäen ne ovat seuraavanlaiset: pääkirjoitukset, hyötyaines (esim. ruoka-, ja käsityöohjeet, muoti, sisustaminen, terveys- ja

kauneusjutut), tietoaines (reportaasit, gallupit ja sosiaalisia ja yhteiskunnallisia asioita käsittelevät artikkelit), yleissivistäväaaines (tapakulttuuri, teatteri ja taide), lukuaines (kolumnit ja jatkokertomukset), palveluaines (erilaiset kysymys- ja vastauspalstat), viihdeaines (juorupalstat, horoskoopit, erilaiset kilpailut), ostopalvelut (kaavojen leikkauspalvelut) ja muut lukijapalvelut (lukijamatkat, erilaiset kurssit). Useimmat näistä peruselementeistä ovat ilmenneet naistenlehdissä jo aivan niiden synnystä alkaen. Aina näitä kaikkia elementtejä ei kuitenkaan löydy samasta lehdestä. Näitä osioita erilailla painottaen ja yhdistellen naistenlehden konsepti on aikojen kuluessa vaihdellut paljonkin samoin kuin lehtien luonne. (Malmberg 1991, 195- 196.)

4.2 Naistenlehtien historiaa

Naistenlehtien synnyn alkuperänä voi pitää suomalaisessa aikakauslehdistössä 1800- luvun loppupuolella alkanutta voimakasta kasvun ja monipuolistumisen kautta. Koulutustaso nousi koulunkäynnin yleistyessä ja lukuinto lisääntyi. Lisäksi yhteiskunnan spesialisoituminen loi uusia ryhmiä, jotka alkoivat vaatia oikeuksiaan ja omaa kanavaa tuoda mielipiteitään julki. Yhdeksi tällaiseksi ryhmäksi muodostuivat naiset, jotka alkoivat ymmärtää oikeuksiaan ja niiden puutteita. Vuonna 1884 syntyi Suomen naisyhdistys ja 1892 Unioni Naisasialiitto. Varsinkin näiden yhdistysten alkuvaiheessa keskeiseksi tavoitteeksi nousi naisten aseman parantaminen ja ”alemman luokan” naisten valistaminen. Tämä tapahtui levittämällä kirjasia, lehtisiä sekä säännöllisesti ilmestyviä aikakausjulkaisuja. Suomessa ilmestyi myös varhain lehtiä, jotka oli suunnattu koko perheelle, myös naisille. Naisten perinteiseen roolikuvaan liittyvien asenteiden mureneminen alkoi 1920- luvulla naisasialiikkeen laajenemisella ja naisten poliittisella aktivoitumisella. Myös ajankohtaisista asioista kiinnostuneiden naisten määrä kasvoi huomattavasti. Uudenlaisten naistenlehtien tarve ja kysyntä oli syntynyt. (Malmberg, 1991, 193 – 196.)

Vuonna 1922 perustettu Kotiliesi oli ensimmäinen selvästi naisille suunnattu aikakauslehti. Lehti julistautui heti perheenemäntien ja koko talousväen ammattilehdeksi. Tilauksesta tällaiselle lehdelle kertoo myös se, että levikki nousi vuodessa alkamisen jälkeen 9500 kappaleesta 31 000. Kotilieden menestystä auttoi myös olematon kilpailu. Vasta vuonna 1931 Oma Koti haastoi Kotilieden samoilla markkinoilla. Seuraavaksi markkinoille tuli

vuonna 1933 Eeva, joka oli suunnattu suoranaisesti eleganteille naisille. Haluttiin luoda lehti, jonka lukemista voisi pitää lähes statussymbolina. Eevassa lisääntyi artikkelit muodista ja kauneenhoidosta verrattuna Kotilieteen ja Oma Kotiin. Vuonna 1936 ilmestyi uusi lehti nimeltä Hopeapeili. Hopeapeili lukeutui kulturellimmaksi lehdeksi siinä missä Kotiliesi oli hyödykäs ja valisti ja Eeva edusti enemmän klassista linjaa. Sanottiin, että Hopeapeili oli lehti, jota äiti voi varauksetta suositella myös tyttärelleen. (Malmberg, 1991,197- 206.)

1940- lukua siivitti käydyt sodat ja naistenlehdillä oli ongelmia esimerkiksi painopaperin saannissa. Lehdissä myös painottui käytännön neuvot kuinka selvitä sodasta ja esimerkiksi kuinka saa rahan riittämään. Lehdet tarjosivat tervetullutta viihdettä sodan keskelle. Uusia ilmestyviä lehtiä olivat muun muassa 1945 perustettu Viuhka ja samana vuonna markkinoille tullut Uusi Nainen. Sota vaikutti näihin lehtiin siten, että ne lupasivat luopua täydellisestä perhekeskeisyydestä ottamalla huomioon yksinäiset naiset, jolla varmaan käytännössä tarkoitettiin leskejä. (Malmberg, 1991, 209- 213.)

Seuraavana vuosikymmenenä naistenlehdissä elettiin kasvun ja muutoksen aikaa. Paperipula helpotti, ihmisillä oli taas rahaa tuhlailuun asti ja myös kansainvälisyys kasvoi. Lisäksi kilpailun keinot kovenivat ja kaupallisuuden osuus kasvaa. Vanhoja naistenlehtiä nuorennettiin ja kokonaan uusia lehtiä perustettiin. 1950- luvun ensimmäisenä uutena lehtenä ilmestyi Naisten Maailma vuonna 1952. Formaartiltaan ja kooltaan se oli poikkeava edeltäjistään, mutta sisällöltään melko perinteinen. Vuonna 1952 ilmestyi ensimmäinen Me Naiset, jonka tunnuslauseena oli ”nykyaikaisen naisen nykyaikainen lukemisto”. Lehti oli myös kookas, näyttävä julkaisu, painoasultaan korkeatasoinen ja käsitteli laajasti mannermaista muotia. 1950- luvulla erikoislehtiä ilmestyi lisää. Aiheita olivat esimerkiksi sisustus (Kaunis Koti), muoti (Chiffons) ja ruuanlaitto (Kotikokki). Myös Kauneus ja Terveys- lehti on peräisin 50- luvulta. Ensimmäisen kerran se ilmestyi vuonna 1956. (Malmberg, 1991, 218- 228.)

Naistenlehtien historiassa 1950- ja 1960- lukujen taite merkitsi käännekohtaa. Suurimpana syynä tähän oli televisioiden saapuminen koteihin. 60- luvulle ominaista oli myös ”julkisten” tulo lehtien palstoille. Osaksi syynä varmasti oli juuri televisio ja mielenkiinto sieltä tuttuihin kasvoihin. Julkismateriaalista tuli 60- luvulta eteenpäin naistenlehtien

varma tavaramerkki. Tällä vuosikymmenellä perustettiin ennätysmäärä uusia naistenlehtiä: yhteensä 14 kappaletta. Me Naiset alkoi ilmestyä ensimmäisenä naistenlehtenä kerran viikossa vuonna 1960. Ensimmäinen 60- luvun uusi kaupallinen naistenlehti oli Jaana vuonna 1962, tunnuslauseenaan ”toivelehti, valoisa, värikäs, valloittava” ja vuonna 1963 ilmestyi ensimmäinen Anna, josta kerron seuraavassa luvussa tarkemmin. Muita suuria aikakauslehtiä tältä vuosikymmeneltä olivat Kodin Kuvalehti, 1967 ja Kaks Plus, 1969. (Malmberg, 1991, 229- 244.)

Aikakauslehdistölle 1970- luku oli vaikea vuosikymmen, sillä yleislevikki kääntyi laskuun. Myös naistenlehtien lukijat vähenivät. Kilpailu lehtimarkkinoilla kiristyi 70- luvun puolella välissä, kun yleisaikakauslehdet alkoivat kilpailla naistenlehtien perinteisillä aihealueilla. Tällä vuosikymmenellä myös irtonumeromyynnin merkitys kasvoi ja kannen houkuttelevuuteen alettiin kiinnittää enemmän huomioita. Yhä useammin kannen houkutteleva henkilö johti lehden ostoon. Me Naiset, Jaana ja Anna kilpailivat vuorovuosin levikkiyökkösen paikasta. 1970- luvulla uusia lehtiä ei perustettu kuin muutamia ja mikään niistäkään ei selvinnyt 1980- luvulle asti. (Malmberg, 1991, 245- 255.)

Tämä on pohja, jolle tämän päivän naistenlehdet ovat rakennettu. 1980- luvulla lehdissä yleistivät ulkomaalaiset artikkelit ja 1990- luvulla näiden artikkeleiden määrä taas kääntyi laskuun (Kivikuru, 1996, 113). 1997 ilmestyi myös uusi lehti Gloria Koti, joka oli sisustuslehtien trendin edelläkävijä ja 2000 luvun puolella sisustuslehtien suosio ja määrä nousivat huimasti. 1990- luvun loppupuolella Suomeen tuli myös uusia nuorille naisille tarkoitettuja lehtiä kuten Trendi ja Cosmopolitan (vuonna 1999) jotka keskittyivät enemmän juuri kauneuteen, ihmissuhteisiin ja muotiin. Niin sanotut asia- artikkelit jäivät näissä lehdissä vähemmälle huomiolle. Toinen trendin aloittaja oli vuonna 2000 julkaistu Fitness- lehti, joka sekin oli omalla alallaan edelläkävijä. (http://www.aikakaus.fi/upload/info/ALlevikit1994_2004_28_5_05.XLS.) Tosin näiden kohderyhmänä ei ollut vain naiset, ja näiden luokitteluinen naistenlehdiksi jakaa varmasti mielipiteitä. Sisällöllisesti naisten lehdet ovat pysyneet suhteellisesti samanlaisina aina tähän päivään asti. Niissä on yhä artikkeleita julkkiksista, muoti- ja kauneusvinkkejä sekä asiapitoisempia artikkeleita ja kysymys- vastauspalstoja.

4.3 Anna- lehti

Ajatus Anna- lehden synnystä nousi esille Kustannusliike Apulehden piirissä 1960- luvun alussa. Silloin ehdotettiin, että Avun ja Miten rakennan- lehden lisäksi perustettaisiin oma lehti naisille, jolloin lehtiä kaupittelevat asiamiehet sitoutuisivat tiiviimmin juuri Kustannusliike Apulehteen, sillä näin he pystyivät tarjoamaan lehtiä koko perheelle, niin yleislehden Apun, miehille tarkoitettun Miten rakennan- lehden ja oman lehden perheen naisille. Lehden nimi syntyi siten, että sen hetkisellemarkkinointivastaavalle annettiin tehtäväksi keksiä lyhyt ja ytimekäs naisen nimi, joka Avun tavoin alkaisi A- kirjaimella. Anna nimeä pidettiin täydellisenä, sillä se oli kaunis, suomalainen ja pehmeä nimi ja nivoitui hyvin Apu- lehteen, sillä sen ensimmäinen mainoslause oli ”Anna apu työttömälle”. (Numminen, 2003, 101.) Aluksi Apu- lehteä myivät työttömät, jotka saivat lehden myymisestä provisiota. Lehden päätoimittajaksi valittiin Kirsti Lyytikäinen, joka oli aikaisemmin toiminut Hopeapeilin päätoimittajana. Ensimmäinen Anna- lehti näki päivänvaloa 1.8.1963 mainoslauseenaan ”Anna on ystäväne”. Annan ilmestyttyä, maassa oli vain yksi viikoittain ilmestyvä naisten lehti, mutta se tarjosi sitäkin kovemman haasteen. Lehti oli Sanoma Oyn Me Naiset. (Malmberg, 1991, 263.)

Kun Anna perustettiin, oli tavoitteena tehdä lehti, joka olisi asiallinen, mutta ei kuiva. Se tarkoituksena oli seurata ajan ilmiöitä sekä kaupungissa, että maaseudulla asuvien ihmisten kannalta. Anna pyrki kirjoittamaan muodista, kauneudenhoidosta ja vastaavista perinteisistä naistenlehtien aiheista, mutta näitäkin aiheita lähempänä oli inhimillisen elämän laajemmat ilmiöt. Erityisen tärkeänä päätoimittaja Lyytikäinen piti naisen asemaa koskevaan keskusteluun osallistumista. (Numminen, 2003, 01.) Annasta tuli 1960- luvun naisten lehti. Koko lehden yleisilme oli uusi, kuvien käyttö oli aikaisempaa runsaampaa ja rohkeampaa ja taitto oli totuttua tyylikkäämpää. Vaikka Anna joutui etsimään paikkaansa yhdeksän muun naistenlehden joukosta, sen levikki lähti nopeasti nousuun ja siitä tuli varteenotettava kilpailija toisille naistenlehdille, joista mainittavimmat olivat juuri Me Naiset, Hopeapeili ja Jaana. (Malmberg, 1991, 283.)

Vuonna 1970- luku oli naistenlehdille muutoksen vuosikymmen ja sitä se oli myös Annalle. Vuonna 1971 lehden kustantaminen siirtyi Kustannusliike Apulehden ja Yhtyneiden Kuvalehtien yhteisesti perustamalle A- lehdille. Tällöin Annasta tuli ”Uusi

Anna” ja siihen sulautettiin Yhtyneiden Hopeapeili, jonka menestys alkoi kovaa vauhtia hiipua. Sulauttamisen jälkeen Anna odotetusti lunasti suurimman viikoittain ilmestyvän naistenlehden aseman. Toisella sijalla oli edelleen Me Naiset ja toimituksellisesti näillä lehdillä oli muutamien yhteisten piirteiden lisäksi myös melko selviä eroavaisuuksia. Tasa-arvoa kuulutettiin Annassa enemmän ja selvästi femisistisemmin kuin Me Naisissa. Myös palvelupalstojen määrässä Uusi Anna ohitti kilpailijansa. Vuonna 1974 myös Jaana siirtyi viikkolehtien kastiin ja kiristyneen kilpailun vuoksi Uusi Anna uudistettiin seuraavan kerran jo vuonna 1975. Lehden ulkoasua kohennettiin, logo, kansiteksti ja kirjasintyypit muutettiin. Kansainvälisiä julkiksia käsittelevää aineistoa lisättiin ja psykologisoivia artikkeleita suosittiin yhä enemmän. Naisten ja miesten väliset suhteet nousivat Annan ihmissuhdeaiheista tärkeimmiksi. (Malmberg, 1991, 253- 254).

1970- 80- luvulla Annaa tehtiin yhä nuorille, ennakkoluulottomille, urbaaneille naisille. Sukupuolten välinen tasa-arvo ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus olivat sen aikaisen päätoimittajan Sonja Tantun erityisesti suosimia aiheita. Nainen työelämässä, politiikassa, matkaajana maailmalla sekä seksuaalisesta vapaudesta nauttivana ja omasta elämästään päättävä nainen oli Annan mielenkiinnon kohteena. (Malmberg, 1991, 253- 255.) 1970-luvun ehkä näkyvin ilmiö naistenlehdissä ja myös Annassa oli julkisten tulo lehtien sivuille. Täällä vuosikymmenellä myös toimittajat saivat kasvot ja artikkeleiden, reportaasien ja pääkirjoitusten viereen ilmestyi kuva toimittajasta. Annan hovireporterina toimi tällöin Teuvo Joki, josta sanottiin, että ”hän liikkuu kaikkien Euroopan kuninkaallisten parissa kuin kotonaan”. (Malmberg, 1991, 272.) Myös julkiksista alettiin kirjoittaa yhä enemmän ja 70- luvulla juorupalstat yleistyivät. Annankin sivuilla oli kaksi seurapiiripalstaa, Riitta Lindbergin ”Riitan mukana” ja Liisa Tuutin ”Sinä ja minä ja Tuutin Liisa”. (Malmberg 1991, 281.) Samalla vuosikymmenellä muodostui myös ryhmä julkisuuden ihmisiä, joiden tekemisiä nimenomaan Anna seurasi tarkasti. Toimituskin nimitti näitä julkiksia ”Annan ihmisiksi”. Kun julkisuuteen ilmestyi uusi kasvo, mietittiin olisiko hän ”Annan ihminen”. (Numminen, 2003, 104.) 1980- luvun vaihde oli Annassa ankeata aikaa. Lehden levikki laski kuten myös irtonumeroiden myynti. Annaan ei investoitu, sillä A-lehtien päähuomio keskittyi muihin lehtiin. Apulehti- yhtiö oli juuri hankkinut itselleen Jaanan ja Yhtyneet kuvalehdet lanseerasivat Hopeapeilin uudestaan markkinoille. (Malmberg, 1991, 255.) Vaikka voisi kuvitella, että ulkomaisen aineiston määrä naistenlehdissä, myös Annassa, olisi kasvanut ajan kuluessa, näin ei kuitenkaan ole.

Ohessa taulukko, joka kertoo Anna- lehden ulkomaisen aineiston osuuden lehden journalistisesta tilasta vuosina 1970- 1993 (Kivikuru, 1996, 135). Verrattaessa muihin vastaaviin lehtiin, Annassa ulkomaisten aineiston osuus on kaikkein pienin.

Taulukko 2. Annan ulkomaalaisen aineiston määrä / Lähde: Kivikuru, 1996, 135

Vuosi	Ulkomaisen aineiston osuus
1970	15 %
1980	24 %
1987	26 %
1993	15 %

Annan markkinointipäällikön Anne- Marie Suomalaisen mukaan Annan brändi on pysynyt samana ja mielikuva sekä lehti itse ovat kehittyneet tasaisesti vuosien myötä. Annan juuret ovat hänen mukaansa tasa-arvossa, jonka eteen Annan on ponnistellut lukijoiden rinnalla. Vuosien kuluessa naisen asema on parantunut huomattavasti, mutta edelleen Annan näkökulma on naisen puolella, mutta ei miestä vastaan. Naisen oikeus omaan aikaan, ystäviin, työhön, rahaan, valintoihin eri elämäntilanteissa ovat Annassa ajankohtaisia aiheita vielä tänäkin päivänä. (Tiedot saatu sähköpostitse Annan markkinointipäälliköltä Anne- Marie Suomalaiselta 4.2.2004).

Luettuani Anna- lehden vuosikerrat 1965- vuodesta 2000 luvun vaihteeseen, pystyn arvioimaan tietoja, joita Anna- lehden kehityksestä on annettu ”Tarina A-lehtitalosta” kirjassa. Yhdyn monessa kohtaa myös Malmbergin tutkimuksiin Anna – lehden historiasta. Luettuani lehtiä 1965- luvulta 2000 luvulle yllätyin monesti, kuinka rohkeasti ja vapautuneesti lehti käsitteli mm. seksuaalisuutta. Lehdestä löytyi artikkeleita, joita löytyisi ainoastaan Cosmopolitan- lehdestä tänä päivänä, esimerkkinä kuinka houkutella vieras mies baarista kotiin. Tämä artikkeli löytyi 70- luvulta. Luultavasti tämän kaltaisten artikkeleiden julkaiseminen edesauttoi kuvaa Annasta modernina lehtenä. Oli myös totta, mitä Nummisen ”Tarina A-lehtitalosta” (2003, 104) kirjassa kerrottiin Annan ihmisistä. Seurattuani lehteä useita vuosikymmeniä, sieltä todella löytyi ryhmä ”julkkiksia” joiden tekemisiä seurattiin vuodesta ja jopa vuosi kymmenestä toiseen. Usein nämä olivat teatteri-

tai missimaailmasta tuttuja. Annalle tämä oli helppo ratkaisu, sillä näiltä ”Annan ihmisiltä” sai varmasti aina tarvittaessa haastattelun. Lehti ja julkisuudenhenkilöt olivat niin sanotussa symbioosissa, mistä molemmat hyötyivät. Malmberg kertoi myös, että tasa-arvoa kuulutettiin Annassa enemmän ja selvästi feministisemmin kuin esimerkiksi Me Naisissa. Koska en ole tutustunut muihin naistenlehtiin yhtä pitkällä aika välillä, en voi kommentoida väitettä, mutta mielestäni tasa-arvo oli aihe, joka Annassa oli pinnalla vuosikymmenestä toiseen, välillä hyvin näkyvästikin. Mielestäni on aivan oikeutettua sanoa, että ainakin Anna-lehti todella taisteli naisten paremman aseman puolesta.

Taulukko 3. Annan levikit / Lähde: Malmberg, 1991, 38, 245, 284, Joukkoviestimet 2000, 224 ja http://www.aikakaus.fi/upload/info/ALlevikit1994_2004_28_5_05.XLS

Vuosi	Levikkimäärä
1964	62 100
1972	165 000
1980	115 000
1985	175 000
1990	160 000
1995	148 000
2000	143 000

4.4 Tutkimusaineiston koon analyysi

Aloitan aineiston tarkastelun tutkimalla, kuinka artikkeleiden määrät ovat vaihdelleet vuosien kuluessa. Analyysin tässä vaiheessa en kiinnitä vielä suurta huomiota aineiston sisältöön. Lähinnä lasken artikkelit ja selvitän aineiston yleisvaikutelman ja sen, mihin se pystyy antamaan vastauksia.

Taulukko 4. Artikkeleiden määrät

*= koko artikkeli ystävydestä

Vuosi	Artikkeleiden määrä	Ystävyysmainintojen määrä
1965	4	*+4
1970	4	5
1975	5	5
1980	8	13
1985	9	* + 10
1990	9	*** + 7
1995	8	13
2000	12	***+9

Aineiston laskeminen ja taulukoiminen osoittaa ennustetun. Artikkeleiden määrä on kasvanut nykypäivää kohti tultaessa. Artikkeleiden lisäksi lasken jokaiselta vuodelta ystävyysmainintojen määrän. Jos samassa artikkelissa käsiteltiin ystävyttä eri asiayhteyksissä tai maininnat eivät liittyneet toisiinsa, laskin ne erillisiksi. Aineistoon merkitsin numeroilla aina jokaisen teeman, joten ne on helppo määrittellä aineistosta myöhemmin. Tutkimuksessani ystävyysmainintojen määrä kertoo enemmän aiheen yleisyydestä, kuin pelkkä artikkeleiden määrä. Kuten taulukosta 4 käy ilmi, myös ystävyysmainintojen määrä lisääntyy ajan myötä. Toinen huomioitava seikka on artikkelit, jotka kokonaisuudessaan käsitelivät ystävyttä, kuten artikkeli ”Naisten ystävyys on avointa ja rajatonta” (Saarikoski, Anna, 27.2.1990, no 9, 5) tai ”Sanna ja Rebecca- kirjeestä alkoi luja ystävyys” (Tuppurainen, Anna, 16.5.2000, no 20, 128- 130). Nämä artikkelit on merkitty taulukkoon 4 tähdellä. Yksi tähti kuvaa aina yhtä tällaista artikkelia. Myös näiden artikkeleiden määrä on lisääntynyt. Viimeisen kymmenen vuoden aikana näitä artikkeleita oli jopa kuusi kappaletta, kun edeltävinä 25 vuonna vain kaksi kappaletta. Huomioitavaa on myös se, että ystävyysmainintojen määrä kasvaa enemmän verrattuna artikkeleiden määrään tultaessa kohti tätä päivää.

5 YSTÄVYYDEN FUNKTIOT AINEISTOSSA

Aineiston ensimmäisen lukukerran jälkeen päällimmäisenä ajatuksena mieleen jäi, että ystävyys nähdään tärkeänä ennen kaikkea sen antaman sosiaalisen tuen vuoksi. Tämä tuntui olevan asia, jota painotettiin monissa artikkeleissa ja haastatteluissa. Havaittuani tämän kiinnostuin siitä, mikä kannustaa ihmisiä ystävyyteen; miksi halutaan olla ystäviä ja miksi ystävät nähdään niin tärkeänä osana elämää. Entä ovatko nämä syyt vaihdelleet aikojen kuluessa ja pystyvätkö aineistoni antamaan tähän vastauksia?

Tässä vaiheessa otan avukseni Solanon teorian, jonka esittelin teoriaosassa luvussa 2.3. Pohdin voiko naistenlehtien artikkeleista ja niiden ystävyysmaininnoista löytää Solanon teorian kaltaisia funktioita ystävyydelle. Entä ovatko nämä funktiot muuttuneet aikojen kuluessa ja jos ovat niin kuinka? Selvittääkseni tätä, lajittelin artikkeleista jo aikaisemmin tunnistamani ystävyysmaininnat Solanon teorian mukaan. Pyrin siis tunnistamaan jokaisesta ystävyysmaininnasta sen, mikä on kyseisen ystävyuden funktio. Mikä on se syy, miksi haastateltava henkilö haluaa tuoda ystävyuden julki ja minkä tekijän hän näkee tärkeäksi ystävyudessa. On täysin mahdollista, että samojen henkilöiden ystävyydellä on useampiakin funktioita ja tästä syystä otan huomioon kaikki artikkelissa selviävät funktiot. Jos haastateltava korostaa sekä materiaalisen avun tärkeyttä että suhteen emotionaalisuuden merkitystä, lasken molemmat. Kappaleessa ”Aineiston koon analyysi” ja taulukossa 4 merkitsin tähdellä artikkelit, jotka koskivat kokonaisuudessa ystävyyttä. Osa näistä on lajiltaan sellaisia, joita en voi käyttää hyväksi, sillä ne eivät kerro kenestäkään tietystä ihmisestä ja hänen ystävyyssuhteitaan vaan yleisesti ystävyydestä.

Taulukkoon 5 kokoan ystävyysmainintojen funktiot. Taulukko auttaa analysoimaan kuinka funktiot ovat muuttuneet 1965 vuodesta tultaessa 2000-luvulle, jos muutosta on havaittavissa. Lasken myös prosentuaalisen osuuden sille, kuinka moni vuosikerran ystävyysmaininnoista oli laskettavissa tiettyyn funktioon sopivaksi. Tämä siitä syystä, että lukuja on helpompi verrata, vaikka mainintojen määrät vaihtelevat vuosittain.

Taulukko 5. Ystävyyden funktiot

Vuosi	Material. funktio	%	Kognit. funktio	%	Emotion. funktio	%	Yht.
1965	1	25	2	50	1	25	4
1970	2	33	1	17	3	50	6
1975	2	25	3	37,5	3	37,5	8
1980	3	18	7	41	7	41	17
1985	3	21	7	50	4	29	14
1990	-	-	7	47	8	53	15
1995	-	-	6	55	5	45	11
2000	1	6	7	44	8	50	16
Yht:	12		40		39		91

Funktioiden taulukoiminen ja lajitteleminen oli vaikeampaa kuin olin ennalta kuvitellut. Maininnat artikkeleissa olivat usein niin suppeita, että tulkintaa oli tehtävä myös hieman rivienvälistä saadakseen selville sen, mikä henkilöiden välisen ystävyyden funktio oli haastateltavan antaman kuvan mukaan. Esimerkiksi Peutereen artikkelissa (Peutere, Anna, 15.4.1975, no 16, 68) kerrotaan näyttelijöiden riemukkaasta tapaamisesta vuosien jälkeen. Naiset kuvaavat ystävyttään sanoen ”Meillä on yhteinen polku, jota kuljemme. Olemme jatkuvasti toistemme ajatuksissa”. Määrittelin tämän ystävyyden emotionaalisen funktion ystävyudeksi, sillä mielestäni on tulkittavissa, että tärkeintä tässä ystävydessä ei ole materiaallinen hyöty, kognitiivinen tarve vaihtaa ajatuksia, vaan enemminkin juuri emotionaalisuus ja rakkauden ja läheisyyden tarve.

Monessa artikkelissa tuli myös ilmi, kuinka ystävyys täytti kaikki nämä funktiot. Esimerkiksi Anne Sällylä kertoi Miia Siistosen kirjoittamassa artikkelissa kuinka aviomies hylkäsi hänet toisen naisen vuoksi ja kuinka ystävät olivat suurena tukena. Haastattelussa tuli ilmi kaikki ystävyyden kolme funktiota. Materiaalista ilmensi se, että Sällylä kertoi ystävilta satelevan neuvoja ja apua. Kognitiivisesta funktiosta kertoi se, että ystävät sanoivat, että hän saa soitella ja keskustella aiheesta vaikka keskellä yötä. Emotionaalisesta puolestaan se, että hän kertoi luottoystävien muodostaneen pian tukiverkon, jonka avulla hän koettelemuksesta selvisi. (Siistonen, Anna 23.5.2000, no 21, 8-10.)

Osa artikkeleiden maininnoista oli sen sijaan sellaisia, että niitä ei pystynyt luokittelemaan yhteenkään kategoriaan. Esimerkkinä tämänlaisesta on artikkeli (Janhunen, Anna 15.4.1980, no 16, 30- 31) jossa Anne Pohtamo pyytää ystävänsä mukaan muuttumisleikkiin. Ainoa saatava informaatio on lause ”Anne Pohtamo otti ystävättärensä Maiju Leskisen eräänlaiseen tule mukaan- muuttumisleikkiin”. On sanomattakin selvää, että tämän avulla ei pysty kertomaan, mikä heidän ystävyttään kannustaa ja mikä on sen funktiona. Niinpä jätin tämän kaltaiset maininnat kokonaan pois tästä luokittelusta. Sen sijaan mukaan tutkimukseen otin ne siksi, että vaikka tämän kaltaisilla artikkeleilla ei ole informaatioarvoa, ne kuitenkin kertovat jotain ystävydestä ja siitä, että naisten välisestä ystävydestä on kirjoitettu kyseisessä lehdessä. Vielä 60-luvulla ei edes näitä mainintoja löytynyt.

5.1 Kognitiivisen ja emotionaalisen funktion voittokulku

Mitä taulukko 5 sitten osoittaa ja mitä siitä voi tulkita. Ensimmäinen asia, johon kiinnittää huomion on, että ystävyden materiaalisen funktion tärkeys näyttää laskevan tultaessa kohti nykypäivää. Vuoteen 1985 asti mainintoja löytyy, mutta 90-luvulta alkaen artikkeleista löytyi vain yksi materiaalisen funktion ystävyysmaininta, vaikka ystävyysmainintojen kokonaismäärä on kasvanut. Voi myös todeta, että yhtenäkkään vuonna materiaalisen ystävyden funktio ei ollut yleisin funktio. Eniten näitä mainintoja prosentuaalisesti laskien löytyy tutkimuksen ensimmäisiltä vuosilta (1965, 1970 ja 1980). Syynä tähän on myös se, että ystävyysmainintojen kokonaismäärä oli näinä vuosina muutenkin pienempi ja vain muutama maininta sai korkeita prosentuaalisia lukuja. Merkittäväksi nousee silti se, että näiden muutamien mainintojen joukossa oli materiaalisia funktioita, toisin kuin 90-luvulla, jolloin mainintojenkin määrä oli lähes kolminkertainen.

Sen sijaan kognitiivisten ja emotionaalisten funktioiden määrä on pysynyt vuodesta toiseen lähes samana. Näiden funktioiden ilmenemisessä ei ole havaittavissa minkäänlaista piikkiä tai pudotusta. Molemmat funktiot ovat miltei vuorovuosin saaneet suurimman arvon tai päätyneet aivan samoihin lukuihin. Myös kognitiivisten ja emotionaalisten funktioiden määrä laskettuna yhteen koko tutkimus ajalta on miltei sama; kognitiivisia funktioita löytyi 40 ja emotionaalisia yhteensä 39.

Mitä taulukko 5:den luvuista pystyy tulkitsemaan vai pystyykö mitään? On selvää, että ystävyysmainintojen määrät ovat niin pieniä, että on aiheellistakin epäillä onko tutkimus luotettava ja kertooko se todella totuutta tai mitään merkittävää aiheesta. Uskon kuitenkin, että taulukko 5:stä pystyy tekemään tulkintoja. Selvin niistä on se, että materiaalistien funktioiden määrä on laskenut siinä missä kognitiivisten ja emotionaalisten funktioiden määrä on noussut tai pysynyt samana.

Tämä kertoo naisten välisen ystävyuden luonteesta jotain oleellista. Vielä 60-luvulla ja muutama vuosikymmen sen jälkeen ystävyyttä ei arvostettu siten, kuin tänä päivänä. Ystävyyttä ei pidetty niin tärkeänä ja erityisenä asiana tai sitä ei ainakaan tuotu esiin naistenlehden sivuilla. Tästä kertovat myös ystävyysmainintojen määrät; oli harvinaista ja vaikeaa löytää edes muutamaa artikkelia, joissa mainitaan naisten välinen ystävyys. Kun artikkeleita löytyi, tuntui siltä, kuin ystävyyttä piti jotenkin puolustella. Se, että naisella oli ystävä, kerrottiin artikkeleissa usein siten, että ystävydestä oli muutakin hyötyä kuin esimerkiksi emotionaalinen tuki. Aineisto antaa kuvan, että naisten ystävyyttä vain ystävyuden takia väheksyttiin. Ystävyyttä pyrittiin puolustelemaan juuri materiaallisen funktion seikoilla, kuten esimerkiksi Tulosen artikkelissa ”Tämän päivän Ofelia” (Tulonen, Anna, 4.8.1970, no 31, 3). Artikkelissa kerrotaan näyttelijä Pirjo Jääskeläisestä, joka valittiin Jootarkka Pennasen televisioelokuvaan Hamlet. Hän kertoo muuttaneensa pois kotoa ja vuokranneensa mökin. Ystävän hän kertoo ottaneensa mukaan avustamaan vuokran maksussa. Mitään muuta ei mainita, ei sitä, että ystävän tuki tai seura olisi helpottavaa tai että olisi mukavaa kun on joku jonka kanssa keskustella. Syyksi mainittiin yksinkertaisesti vain se, että ystävä auttoi vuokran maksussa. Tämä liittyy varmasti myös yhteiskunnalliseen tilanteeseen mistä kirjoitin luvussa 2.1. Naisten oli määrä hoitaa kotia usein vielä ansiotyön ohella ja aikaa säästäviä kodinkoneita ei vielä silloin ollut. Vielä 60 ja 70 – luvuilla kotityöt nähtiin lähes täysin naisten vastuulla oleviksi. Luulen, että naisten ystävyyttä ei nähty sopivaksi, ellei ystävyydellä ollut jotain perusteita, kuten avun saaminen. Ehkä tästä syystä materiaallisen funktion ystävyysmainintoja on tutkimuksen alkuvuosina enemmän kuin jatkossa.

Asia on myös mahdollista tulkita päinvastaisesti. Tänä päivänä ystävyydelle on ominaista pyyteettömyys luottamuksen ohella. Ollaan ystäviä siksi, että toisen seurassa viihdytään ja hänen kanssa halutaan keskustella ja halutaan antaa ja saada tukea tarvittaessa. Vaikka tuen

haluaminen on tavallaan materiaalista, ei se ole sitä samalla tavalla kun ystävyysmaininnoissa 1970 ja vielä 80 -luvullakin. Luulen, että nykypäivänä ystävyys halutaan tuoda ilmi läheisenä suhteenä. Suorastaan varotaan sanomasta mitään mikä viittaisi siihen, että toisen kanssa ollaan ystäviä vain materiaalsen tuen, hyödyn tai avun vuoksi.

Tänä päivänä ystävyys on pyhää. Ystävien pitää olla tärkeitä emotionaalisen tuen vuoksi. Vuonna 2000 Annassa oli palsta, jossa julkisuuden henkilöt kertoivat elämänsä kymmenen tärkeintä asiaa. Ystävät oli perheen ohella asia, jonka miltei kaikki mainitsivat. (Esimerkiksi Westersund, Anna 30.5.2000, no 22, 4; Anna, 20.6.2000, no25- 26, 6; Anna, 11.7.2000, no 28, 4; Anna, 22.8.2000, no 34, 4). Kaikki mainitsivat, kuinka ystävien tuki ja se, kuinka ystävät jaksavat kuunnella huolia on tärkeätä. Kukaan ei maininnut, ei edes vihjannut, kuinka ystävät olisivat tärkeitä, koska käyvät kastelemassa kukkia lomien aikana tai koska auttavat pihatöissä.

Syy, miksi kognitiivinen ja emotionaalinen funktio ovat saaneet lähes yhtä monia mainintoja, johtuu osaksi siitä, että ne ovat hyvin lähellä toisiaan, ainakin artikkeleiden haastatteluissa. Emotionaalinen tuki tarkoittaa monille sitä, että he voivat jakaa ajatuksiaan ja huojentaa mieltään ystävien kanssa. Esimerkkinä artikkeli ” Mikä auttaa kun joudut koville”. (Eerikäinen, Anna 4.6.1985, no 23, 30). Siinä taiteilija Nina Costa kertoo: ”Kun minulla on vaikeuksia, soittelen ystäville ja tutuille ja puhun, puhun, puhun kunnes tuska tulee pois...”, ”Minulle ystävät ovat elämän voima. Hoidan ystävyysuhteita enemmän kuin terveyttäni”. Tässäkin artikkelissa tulee hyvin ilmi, kuinka ystävyysuhteessa merkityksellistä on sekä puhuminen että tieto tuesta hädän hetkellä. Koska emotionaalinen funktio on yhteydessä kognitiiviseen, on ymmärrettävissä, että näiden määrät ovat lähellä toisiaan. Asian olisi voinut ratkaista siten, että olisi määritellyt jokaisen maininnat funktioksi vain yhden, joko emotionaalisen tai funktionaalisen, mutta aineiston pienen koon ja artikkeleiden luonteiden vuoksi näin sen mahdottomana.

6 ARTIKKELEIDEN AJANJAKSOLLINEN ANALYYSI

Tutkimukseni kannalta on oleellista tietää, kuinka ystävyuden käsittely on muuttunut Anna- lehden sivuilla vuosikymmenien kuluessa. Käymällä läpi jokaisen tutkimukseni vuosikerran pyrin saamaan kokonaiskuvan siitä, miten artikkelit ovat muuttuneet ja minkälaisen kuvan ne antavat ystävydestä eri vuosikymmenillä. Tässä vaiheessa analyysia huomioin kaikki mahdolliset kirjoitukset jossa ystävyyttä on käsitelty, niin haastattelut, ystävyydestä kertovat artikkelit kuin muutkin maininnat.

6.1 Ystävyys aiheena harvinainen 1960- luvun Annan sivuilla

1965 on tutkimukseni ensimmäinen vuosi ja myös Anna- lehden historian kolmas julkaistu vuosikerta. Vuosikerrasta löytyi neljä artikkelia, jotka käsitelivät ystävyyttä. Ominaista näille oli se, että vain yhdessä artikkelissa oli mainintaa varsinaisesti ja pelkästään naisten välisestä ystävyydestä. Tämä artikkeli on Myllymäen kirjoittama ja otsikolla ”Voittoja ja tappioita oli Taina Elgin tiellä Amerikassa” (Myllymäki, Anna, 21.9.1965, no 38,11). Ystävyys mainitaan ensimmäisen kerran kerrottaessa ystävästä, joka tarjoaa väliaikaisen majapaikan. Myös tässä on huomattavissa seikka, josta kirjoitin edellisessä luvussa. Ystävyyttä perustellaan sen materiaalisella funktiolla. Artikkelin toisessa maininnassa haastateltava kertoo, kuinka hänen parhaan ystävänsä poika ja oma poika ovat samalla luokalla. Hän kertoo myös, kuinka haastateltava ja ystävätär olivat nuorempina aina yhdessä ja heitä kutsuttiinkin ”parihevoseksi”.

Kaksi muuta mainintaa olivat seurapiiritapahtumista raportoituja selostuksia otsikoilla: ”Ystävien kesken” (Lyly, Anna 2.2.1965, no 5, 4) ja ”Lauantai- ilta ystävien kesken” (Vuorenjuuri, Anna 9.2.1965, no 6, 41- 42). Vaikka nämä eivät kerro vain naistenvälisestä ystävyydestä, myös se on mainittu. Pääpaino ei kuitenkaan ole naisten ystävydessä vaan ystävydessä yleensä. Tutkielmaani kelpuutin artikkelit lähinnä niiden otsikoiden vuoksi. Ilman ystävä-aiheisia otsikoita olisin luultavasti ohittanut ne vain seurapiiriraportteina.

Neljäs artikkeli on mielenkiintoisin. Myös sen on kirjoittanut Myllymäki ja artikkeli on nimetty ”Yksin”. Artikkelin kertoo siitä, miten ihmiset ovat nykyään yksinäisiä, sekä maalla että kaupungissa. Ystävyyttä artikkeli käsittelee muutamassa kohdissa. Artikkelin

asiantuntija pastori Kaarle Viika kertoo, kuinka kaupungeissa ystävyysuhteet jäävät asiatasolle, mutta eivät ulotu tunne-elämän tasolle. Hän kuvaa tällaista ystävyyttä muodolliseksi standardiystävyydeksi, jossa yhteiset tapaamiset ovat vain pelkkää pintapuolista seurustelua. Hänen mukaansa ihmisillä ei ole enää todellisia ystäviä, joita tarvittaisiin silloin, kun ihmisellä on vaikeaa. Ystävyyttä käsitellään myös toisessa kohtaa, jossa pohditaan aviovaimon yksinäisyyden syitä ja ratkaisua sille. Pastori Viika ymmärtää naisten yksinäisyyden, sillä hän kertoo: ”Aviomies rientää työasioissa, hänellä on ystävänsä ja harrastuksensa, vaimo tuntee että mies elää rikasta elämää. Sen sijaan nainen on vain kotona. Lapsille ei voi puhua aikuisten ongelmista, omia ystäviä ei hänellä ole”. (Myllymäki, Anna, 23.11.1965, no 47, 14.)

Neljäs artikkeli tuo hyvin selville käsityksen, mikä ystävydestä oli 1960- luvulla. Ymmärrettiin jo, että ystävät ovat tärkeitä, jopa kotiäideille. Myös kotiäiti tarvitsi ystäviä, joiden kanssa keskustella, mutta vielä tämä ei ollut toteutunut käytännössä. Ajateltiin myös, että pelkkä standardiystävyyden, kuten artikkelissa ilmaisi, ei täytä ystävyydelle asetettuja vaatimuksia.

6.2 Naisten välisen ystävyuden ja kansainvälisyyden esiintulo 1970- luvulla

1970- luvun vaihteessa tapahtui eräänlainen murros siinä, miten ystävyys otettiin mukaan haastatteluihin. Vaikka artikkeleiden määrä ei muuttunut 1965- vuoteen verrattuna, on artikkeleiden sisältö erilainen. Nyt löydetyt artikkelit käsittelevät jokainen todella naisten välistä ystävyyttä tai ainakin naisten välinen ystävyys haluttiin mainita. Haastatteluissa naiset puhuvat jo parhaista ystävästään. Esimerkkinä näyttelijä Rauni Luoman haastattelu (Myllymäki, Anna, 27.1.1970, no 4, 32). Siinä Luoma kertoo ystävästään useasakin kohtaa artikkelia. Ensiksi hän mainitsee parhaan ystävänsä kuoleman ja tulevat hautajaiset. Hän kertoo ystävästään olleen niin läheisiä, että ystävätär jopa asui hänen luonaan ennen kuolemaansa. Luoma on halunnut myös tuoda haastattelussa ilmi sen, kuinka tärkeitä ystävät ovat hänelle kertoessaan, että hän kuuluu niihin ihmisiin, jotka ovat ystävilleen uskollisia kuolemaan asti. Vaikka artikkeli ei sinänsä koske ystävyyttä, on Luoma halunnut tuoda sen esiin monessa kohdissa. Varmasti osasyynä tähän on rakkaan ystävänsä kuolema vain hetki sitten. Jos haastattelu olisi tehty puoli vuotta myöhemmin, ei hän ehkä olisi painottanut asiaa niin paljon. Silti se, että Luoma ottaa ystävyuden osaksi näyttelijän

arjesta kertovaa haastattelua osoittaa, että ystävyys nähtiin aiheena, jonka voi tuoda esille haastatteluissa. Myös Kosken haastattelussa (Koski, Anna 15.9.1970, no 37, 86) Anna-Liisa Anttila, aikansa uutistenlukija, mainitsee ystävyiden useita kertoja. Hän kertoo, millaisena ystävät häntä pitävät, mitä ystävät tuumivat hänen muutostaan Lappeenrantaan ja kuinka parhaiden ystävien lasten kehitystä on mukava seurata sivusta. Analyysiä tehdessäni huomaan, että silloin kun haastateltava painottaa ystävyyttä ja kertoo siitä monisanaisesti, jätetään aviomiehestä kertominen vain mainintaan. Samoin silloin, kun haastattelu koskee molempia aviopuolisoita, tai kun haastateltava on julkisuudessa miehensä takia, tuo hän harvoin esille ystävyiden. Mahdollisesti tämä liittyy siihen, että vielä ei ollut täysin arkipäiväistä, että nainen vietti normaalia perhe-elämää lasten ja aviopuolison kanssa ja silti piti ystävyyssuhteita tärkeinä ja järjesti niille aikaa.

Kahdessa muussa artikkelissa ystävyys mainitaan vain ohimennen. Tulosen haastattelussa (Tulonen, Anna 2.6.1970, no 22, 14) Tarja- Tuulikki Tarsala mainitsee, kuinka hänestä on tärkeää miten myös hänen ystävänsä on vedetty mukaan juoruihin, joita hänestä on kirjoitettu. Toinen maininta liittyy artikkeliin, josta kerroin jo ”Ystävyiden funktiot” kappaleessa. (Tulonen, Anna 4.8.1970, no 31, 3) Pirjo Jääskeläinen kertoo, kuinka muuttaessaan omaan asuntoon ystävä tuli avuksi vuokran maksussa. Vaikka ystävydestä ei vielä kirjoitettu paljoa, koskivat aiheet kuitenkin enemmän juuri naisten välistä ystävyyttä verrattuna 60 – luvulle.

1975- vuoteen tultaessa kasvoi artikkeleiden määrä yhdellä, eli niitä oli löydettävissä 5 kappaletta. Artikkeleiden sisällössä ei ollut juurikaan huomattavissa eroa 1970- vuoteen verrattuna. Ystävyysmaininnat tulivat ilmi lähinnä haastatteluissa, mutta yhdenkään haastattelun aiheena ei ollut nimenomaisesti ystävyys. Se, mikä oli erona edellisen vuoden artikkeleihin, oli että kansainvälistyminen näkyi ainakin minun artikkeleissa. Yhdessä mainittiin Monacon prinsessa Carolinen ja Caroline Kennedyn ystävyys ja artikkeli käsittelee sitä löyhästi (Wood, Anna 5.8.1975, no 32, 18). Toinen puolestaan kertoi Armi (ent. Kuusela) ja Gil Hilarion Suomen vierailusta ja siitä kuinka he asustelivat Annen hyvän ystävän luona vierailunsa ajan (Peutere, Anna 19.8.1975, no 34, 33). Kaipaisen artikkeli kertoi diplomaattien vaimojen elämästä ja siitä, mistä kaikesta he joutuvat luopumaan miehen ammatin takia. Vaikka artikkeli oli neljä sivuinen ja siinä haastateltiin useita rouvia, vain yhdessä kohdassa mainittiin, kuinka ammatin huonoja puolia oli se, että

ystäväpiiriä joutui alituisesti vaihtamaan. Syyksi tähän annettiin, että ystävät kotimaassa eivät jaksa odottaa paluuta vuosikymmeniä. (Kaipiainen, Anna 25.2.1975, no 9, 26- 29.) Epäilen, että jos artikkeli olisi kirjoitettu viime vuosina, lähes jokainen haastateltava olisi maininnut työn miinuspuoliksi erossa olemisen läheisistä ihmisistä. Myös artikkeli "Moiskista, sanoivat tytöt", mistä kerroin jo aikaisemmassa kappaleessa, käsitteli kahden ulkomaalaisen näyttelijättären sydämellistä kohtaamista Helsingissä (Peutere, Anna, 15.4.1975, no 16, 68). Vain yksi ystävyysmainintoja sisältävä artikkeli ei liittynyt mitenkään ulkomaihin; se kertoi rallityttö Eeva Heinosen ja liikemies Pertti Lehtosen häistä. Ystävät artikkelissa mainittiin mm. siten että, he antoivat morsiamelle kilvan neuvoja ottaa ohjat käsiin avioliittoon astuttaessa. (Mielonen, Anna, 1.7.1975, no 27, 29.)

Se, että 1975- vuoden ystävyysmaininnoista 4/5 koski ulkomaalaisia henkilöitä, tai ulkomailla asuvia suomalaisia kiinnitti huomioni. Syynä tähän voi olla se, että kuten kappaleessa Anna- lehden historiasta kerroin, lehden ulkoasua, logoa ja kirjasintyyppiä muutettiin kiristyneen kilpailun vuoksi vuonna 1975. Samalla myös kansainvälisiä julkisuuden henkilöitä käsittelevää aineistoa pyrittiin lisäämään ja tämä näkyi myös siinä, ketä lehteen haastateltiin (Malmberg, 1991, 253- 254). Toinen tekijä saattaa olla ystävyuden ja sen arvostuksen muutos. 60- ja 70- luvun vaihteessa oli vielä ominaista se, kuinka ystävyys piti oikeuttaa jotenkin, esimerkiksi kertomalla mikä materiaallinen funktio sillä oli. 1970- luvun alun jälkeen alkoi ystävyudessa uusi trendi, nyt ystävyyttä alettiin arvostaa enemmän sen emotionaalisen ja kognitiivisen funktion vuoksi. Ainakin Annan sivuilla ihmiset, jotka saapuivat ulkomailta tai viettivät elämänsä siellä, arvostivat ystävyyttä juuri sen tunnepitoisuuden eikä vain materiaalisen hyödyn vuoksi. Siksi nämä ihmiset ehkä myös toivat ystävyuden haastatteluissa selvemmin esille ja siksi niin suuri osa tämän vuoden ystävyysartikkeleista liittyy jotenkin ulkomaihin. On kuitenkin otettava huomioon se, että muutokset ystävyudessa ja sen kokemisessa eivät tapahdu kaikkialla ja kaikissa ihmisryhmissä yhtäaikaisesti. Vaikka pääpiirre vielä 1970- luvun alussa oli se, että ystävyyttä ei juuri mainittu ja jos mainittiin, se perusteltiin jotenkin. Silti oli muutamia haastateltavia, jotka jo silloin ajattelivat ystävyydestä erilailla ja arvostivat juuri esimerkiksi sen emotionaalista tukea ja toivat sen ilmi. Tästä hyvänä esimerkkinä oli Rauni Luoman haastattelu Annassa 27.1.1970, mistä jo kerroin.

6.3 Läpimurto ystävyysartikkeleiden määrässä ja laadussa 1980- luvulla

1980- luvulle tultaessa artikkeleiden määrä lisääntyi kahdeksaan kappaleeseen. Myös mainintoja ystävydestä artikkeleiden sisällä oli enemmän kuin edellisinä vuosina. Vuonna 1980 artikkeleiden aiheet vaihtelivat suuresti, mutta yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat henkilöhaastatteluja. Tämä artikkeli, joka poikkesi muista, oli nimeltään ”Annen ja Maijun muuttumisleikki” (Janhunen, Anna 15.4.1980, no 16, 30- 31). Kyseinen artikkeli ei kerro ystävydestä muuta, kun että Anne Pohtamo otti ystävänsä mukaan eräänlaiseen muuttumisleikkiin. Näin ollen se sisällöstä ei pysty tekemään minkäänlaista tulkintaa, se on merkityksellinen vain maininnan ”ystävä” vuoksi.

Haastatteluartikkeleista sen sijaan vain yksi käsitteli suoranaisesti ystävyttä otsikkonsa perusteella. Tämä oli artikkeli ”Ystävien kesken” (Joki, Anna 9.9.1980, no 37, 65) ja käsitteli Tanskan kuningatar Ingridin vierailua entisen hovinaisensa ja nykyisen ystävänsä luona Suomessa. Vaikka otsikko kertoisi, että kyseessä olisi ystävydestä kertova artikkeli, ei näin kuitenkaan ollut. Artikkelin pääpaino on kuningattaren vierailussa ja siinä, mitä hän teki vieraillessaan Suomessa. Tekstistä pystyy tulkitsemaan, että ystävyys ei ole se syy, miksi artikkeli on kirjoitettu, enemmänkin se on tehty kertomaan kuningatar Ingridistä.

Muut artikkelit ovat henkilöhaastatteluja, joissa haastateltavat ovat tuoneet ilmi ystävyden. Yhdessä artikkelissa haastateltavista kysytään ystävydestä, muista saa sellaisen kuvan, että he ovat juttelun lomassa ja vapaaehtoisesti tuoneet ystävät ilmi. Artikkeli, jossa haastatteli ottaa ystävyden puheeksi on osa artikkelisarjaa ”Kilpailijat keskenään” ja kertoo kirjailijoista Kaari Utrio ja Laila Hietamies (Sormunen, Anna, 4.11.1980, no 45, 30). Kysymykseen ”Millainen on ystäväpiirisi?” vastauksien lisäksi molemmat tuovat ystävyden esiin myös muissa kohdin. Sen sijaan artikkeli ”Kahden naisen teatteri” (Jokitaipale, Anna, 19.2.1980, no 8, 39) kertoo nimensä mukaisesti kahdesta naisesta, jotka päättävät perustaa teatterikorkeakoulun käytyään artikkelin nimen mukaisesti kahden naisen teatterin. Vaikka artikkelin nimi ei suoranaisesti viittaa ystävyteen, sitä kuitenkin käsitellään artikkelissa laajasti. Artikkeli kertoo, kuinka heidän ystävytensä alkoi, kuinka he ovat yhdessä reissanneet ympäri maailmaa ja kuinka he ovat jakaneet lähes kaikki kokemuksensa viimeisen neljän vuoden ajalta. Silti artikkelista saa kuvan, että tällä hetkellä ystäviä yhdistää teatteri, joka viittaa taas ystävyden

materiaaliseen tai kognitiiviseen funktioon ja siihen, että vieläkin osalla haastateltavista on tarvetta perustella ystävyyttä jollain. Yksi artikkeli puolestaan kertoo missikisan tytöistä, jotka eivät sijoittautuneet, mutta ystävyystyivät missikisojen jälkeen (Sormunen, Anna 13.5.1980, no 20, 42). Artikkelissa ystävyys tuodaan esille, mutta hyvin tyypilliseen tapaan; ”kilpailun jälkeen meistä tuli todella hyviä ystäviä, tytöt sanovat” - tyyliin. Tämä ei kuitenkaan anna juurikaan avaimia ystävyuden analyysiin. Kolmessa viimeisessä artikkelissa ystävyys mainitaan vain ohimennen. Nämäkin maininnat ovat tärkeitä, sillä ne kertovat että ystävyydestä on tulossa aihe, joka voidaan ottaa puheeksi siinä missä lapset tai aviopuoliso. Muuta analysoitavaa ei nämä kolme viimeistä artikkelia juuri tarjoa.

1985 vuodelta löytyi 9 artikkelia ystävyydestä. Määrä oli edelleen kasvanut yhdellä edellisen otoksen jälkeen. Tänä vuonna artikkeleista yksi käsitteli suoranaisesti ystävyyttä otsikolla ”Suurin kaikista on ystävyys” ja alaotsikolla ”Se kestää kauemminkin kuin rakkaus, kestää enemmän kuin rakkaus” (Wessman, Anna, 9.4.1985, no 15, 46- 49). Tämä artikkeli oli ensimmäinen lajissaan joka käsitteli kokonaisuudessa ja pelkästään ystävyyttä. Vaikka Anna piti itseään modernina nykynaisille suunnattuna lehtenä, päästiin vuoteen 1985, ennen kuin Anna- lehti käsitteli ystävyyttä ensimmäisen kerran omana aiheenaan. Lause, jonka lainaan artikkelista kuvaa hyvin sitä, mitä olin ennustanutkin ennen analyysin ja varsinaisen tutkimuksen alkua. ”Tämä 1980- luvun ihminen on oppimassa. Yhä useammin hän elää yksin ja korvaa perinteisen perheen ystävien verkostolla. Yhä kiihkeämmin hän tarvitsee läheisiä ystäviä”. Artikkelissa kerrotaan myös, että ”ystävyyssuhteet tuntuvat olevan ainoita, jotka jotenkuten sitovat ja tuovat järjestystä nykyihmisen ajelehtivaan elämään”. Mielestäni nämä kaksi lainausta ovat tärkeitä tutkielmani kannalta. Vaikka artikkelin kirjoittaja, Lili Wessman, ei tutkija olekaan, kuvaa tämä artikkeli sitä, minkälaisena ystävyys nähtiin tavallisten kansalaisten silmissä. Artikkeli kuvaa ja kertoo aina ajastaan ja tämä artikkeli on hyvä osoitus siitä, että ystävyys todella on muuttunut merkityksellisemmäksi. Artikkelia jatketaan kertoen, että jokaisella vuosikymmenellä tuntuu olevan ratkaisunsa siihen, mikä on ihmissuhteissa tärkeintä. Wessman määrittelee, että 50- luvulla tämä oli perhe, 60- luvulla seksuaalisuus, 70- luvulla ura ja 80- luvulla ystävyys. Artikkeli jatkuu Wessmanin antaessa vinkkejä, kuinka ystävyuden saa säilymään ja kukoistamaan. (Wessman, Anna, 9.4.1985, no 15, 46- 49). Tämä ei ole tutkimukseni kannalta enää olennaista, vaan juuri se, että 80- luvulla ystävyys todella löi itsensä läpi myös aikakauslehtien sivuilla.

Muut vuoden artikkelit ovat henkilöhaastatteluja. Toinen tärkeä artikkeli on Eerikäisen artikkeli ”Mikä auttaa kun joudut koville?” (Eerikäinen, Anna, 4.6.1985, no 23, 30- 33). Siinä julkisuuden henkilöt kertovat, miten selvitä ongelmatilanteissa ja vaikeuksissa. Haastatelluista ihmisistä kaksi on naisia ja otin vain ne mukaan tutkimukseeni. Nämä naiset ovat taitelijat Carola ja Nina Costa. Molemmat kertovat, että vaikeuksien kohdatessa he eivät haudaudu yksinäisyyteen, vaan silloin juuri ystävät ovat kultaakin kalliimpia. Molemmat pitävät myös puhumista ystäville asiana, joka helpottaa vaikeina aikoina enemmän kuin mikään muu. Ystävien tukemisen lisäksi muuta vaihtoehtoa vaikeuksista selviämiseen ei kumpikaan naisista maininnut.

Kolme 1985- vuoden artikkeleista koostui artikkelisarjan ”Minun elämäntapani” haastatteluista. Näissä haastateltavilta kysyttiin aina jotakin ystävydestä, kuten onko sinulla paljon ystäviä, tai onko ystävät sinun ystäviä vai perheystäviä. Vastauksen haastattelijan kysymyksiin olivat mielestäni aika perinteisiä ja aikakauteen sopivia. Jokaisessa haastattelussa tuli ilmi käsite ”paras ystävä” tai ”tosiystävä”. Yleensä nämä ystävät olivat niitä vanhimpia jotka luettiin myös tärkeimmiksi huolimatta siitä, että heitä ei välttämättä ollut monia ja heitä ei nähty usein. (Apila- Salo, Anna, 27.8.1985, no 35, 16: Tuormaa, Anna 10.9.1985, no 37, 78; Vehkaoja, Anna 22.10.1985, no 43, 52.)

Vaikka eräs vuosikerran artikkeleista ei ystävydestä kertonutkaan, oli se silti mielenkiintoinen ja sopi osaksi aineistoani. Kyse on Eerikäisen artikkelista ”Myös nainen saa olla itsekäs- mutta osaako hän?” (Eerikäinen, Anna, 12.11.1985, no 46, 6). Artikkelissa pohditaan milloin naisen pitää olla ja milloin hän voi olla itsekäs. Artikkelin aiheena ei ole niinkään ystävyys, mutta se tuo ilmi hyvin käsityksiä mitä vielä 80- luvun puolivälissä oli naisten ystävydestä ja mahdollisuudesta viettää vapaa-aikaa ystävien kanssa. Kerrotaan, kuinka miehen osaan on perinteisesti kuulunut etuoikeus elää itselleen, työlleen ja harrastuksilleen ja kuinka miehen sosiaalinen liikkumavara on suurempi kuin naisen, koska naista tarvitaan kotona. Miehellä on täysin hyväksyttävää omistautua työlle ja jatkaa työpäivää illanistujaisissa ja osallistua seuraelämään, kirjoittaa Eerikäinen. Naisen puolestaan katsotaan laiminlyövä perhettään jos hän toimii samalla tavalla. Nähdään, että naisen on vaikeampaa irtautua arjesta ja viettää vapaa-aikaa. Artikkeli on merkityksellinen siksi, että se osoittaa ajatusmaailman muuttuneen niin paljon, että asiasta keskustellaan ja

naisen oikeus vapaa-aikaan ja itsekkyyteen otetaan puheeksi. Outoa sen sijaan oli se, että kuvittelen naisten olleen jo 80- luvulla hyvinkin itsenäisiä ja artikkelin kuvaamassa määrin myös itsekkäitä. Kuitenkin tämän kaltainen artikkeli osoittaa toista varsinkin kun se julkaistaan lehdessä, jonka mottona oli ja on ”naisten puolesta mutta ei miehiä vastaan” niin kuin markkinointipäällikkö Anne- Marie Suomalainen kertoi. Tuskin juttua kirjoitettaisiin tai julkaistaisiin, jos sen kuvaama yhteiskunta olisi aivan toisenlainen.

Kolme viimeistä artikkelia käsittelivät jollakin tavalla ystävyyttä, mutta eivät olleet niin oleellisia tutkimuksen kannalta kuin jo mainitsemani. Yksi näistä oli otsikolla ”Ateria ystävälle” (Malinen, Anna 5.2.1985, no 6, 76-79) joka kertoi Anneli Saaristosta ja hänen lempiruuistaan. Artikkelissa kerrotaan, kuinka hän laittaa ruokaa parhaalle ystävättärelleen. Mielenkiintoista on, että vuodelta 1965 löytyi samankaltainen artikkeli otsikolla ”Lauantain- ilta ystävien kanssa” (Vuorenjuuri, Anna, 9.2.1965, no 6). Molemmissa artikkeleissa idea on sama. Ruokaa tehdään ystäville ja niiden reseptit paljastetaan lukijoille. Mielenkiintoista on, että vaikka artikkeleiden tyyli ja rakenne ovat täysin samanlaiset ja jopa otsikot ovat samankaltaisia, on sisältö täysin erilainen kun huomion kiinnittää ystävyyteen. Vanhemmassa artikkelissa ystävyys kuitataan vain kirjoittamalla: ”Koko seurue uppoutui puhumaan hyvästä ruuasta yli neljäksi tunniksi”. Uudemmassa artikkelissa sen sijaan myös kerrotaan myös ystävyydestä reseptien ohella. Kuvailtaan, kuinka Mirja ja Anneli ovat henkiystäviä ja ovat monesti istuneet pitkään pöydän ääressä ja jakaneet toistensa ilot ja surut. Erona artikkeleissa on tosin se, että vanhemmassa koolla on enemmänkin ystäviä ja mukana on naisia sekä miehiä, uudemmassa sen sijaan on kyse vain kahden naisen ystävyydestä. Kaksi viimeistä artikkelia sisältävät vain mainintoja ystävyydestä ja ovat ainoastaan sen takia olennaisia tutkielmalleni; ei mainintojen sisällön vuoksi.

6.4 1990-luku ja luottamus- tematiikan esiintulo

1990- luvulta oli löydettävissä 9 artikkelia, jotka käsittelivät ystävyyttä. Vaikka määrä pysyi samana verrattaessa edelliseen otokseen, kasvoi pelkästään ystävyyttä käsittelevien artikkeleiden määrä 3 kappaleeseen. Tosin yksi näistä artikkeleista oli nimellä ”Miesten ystävyys- bluffia koko juttu?” (Varis, Anna 20.3.1990, no 12, 8). Vaikka tämän artikkelin pääpaino oli miesten ystävyudessa, käsitteli se myös naisten ystävyyttä verraten näiden

ystävyyksien eroja. Artikkelissa haastatellaan tutkija Seppo Knuutilaa, joka on tutkinut miesten välisiä sosiaalisia suhteita. Artikkelissa Knuutilalla on suhteellisen vankat ja naistutkijoista vahvasti eroavat käsitykset. Hän muun muassa ilmoittaa, että ei itse usko koko ystävyyteen. Ystävyyteen liitetään hänen mukaansa vain myönteisiä arvoja ja sen vuoksi hän näkee koko ystävyyden bluffina. Hän myös toteaa, että ystävyys sisältää ajatuksen, kuinka heikot tukevat heikkoja ja että ystävyys vahvistaa heikkoja. Tämän vuoksi Knuutila sanoo sen sopivan naisille. Hänen mukaansa mieskulttuurissa kaveruus ja kaveripiiri ovat ystävyyttä edellä. Vaikka tutkimus ja Knuutilan mielipiteet vaikuttavat mielestäni aika rankoilta ja jopa hieman sovinnisilta, oli kiinnostavaa löytää naistenlehdistä miestutkijan mielipiteitä miesten ystävyydestä ja siitä, minkälaisena hän näkee naisten välisen ystävyyden. Knuutila vahvistaa myös sen mitä olen jo aikaisemminkin havainnut ja mistä kirjoitin kappaleessa 1.3. ”sukupuolten väliset erot ystävyydessä”; tytöillä on parhaat ystävät ja pojilla kaveripiirit.

Kaksi muuta puhtaasti ystävyyttä käsittelevää artikkelia ovat nimiltään ”Naisten ystävyys on avointa ja rajatonta” (Saarikoski, Anna 27.2.1990, no 9, 5-7) ja ”Ystävän kanssa yhdessä ulos uuteen maailmaan” (Heino, Anna, 3.4.1990, no 14, 36). Molemmat artikkelit ovat pitkiä (yli 3 sivua) ja niissä haastatellaan useampia ihmisiä. ”Naisten ystävyys on avointa ja rajatonta” - artikkeli alkaa väittämällä, että naisten välinen rehti ja avoin ystävyys on mahdotonta, vai onko? Alun jälkeen artikkelissa todetaan, että ”naisen paras ystävä on toinen nainen, niin ovat ajat muuttuneet”. Viittaamalla siihen, että ”niin ovat ajat muuttuneet”, tuodaan esille se, että aikaisemmin naisen paras ystävä ei ehkä ollut toinen nainen. Luultavasti tällä vihjataan siihen, että aikaisemmin aviopuoliso oli se naisen paras ystävä. Artikkelit koostuu kolmen naisen haastattelusta ja jokaisessa haastateltavat kuvailevat ja kertovat ystävyyden merkityksestä heidän elämässään. Kaikissa haastatteluissa nousee ilmi luottamus. Luottamus on se, mikä tekee suhteesta kaveruuden sijaan ystävyyden. Esimerkkinä lainaukset: ”Kuitenkin se (ystävyyden) on kahden kauppa. Siihen kuuluu luottamus, avoimuus ja vilpittömyys” (Saarikoski, Anna 27.2.1990, no 9, 6) ja ”Niiden viiden vuoden aikana oppi luottamaan toiseen naiseen ja ystävyys syntyi nimenomaan siitä” (Saarikoski, Anna, 27.2.1990, no 9,7). Artikkelissa naiset selvittävät myös naisten ja miesten välisen ystävyyden eroavaisuuksia. Haastateltavat henkilöt painottavat nimenomaan naisten välisen ystävyyden tärkeyttä sanomalla, että ”Nainen tarvitsee naisen, miehen kanssa ei voi puhua kaikesta”, ”Naisten välinen ystävyys on

lämpimämpi ja avoimempi kuin naisen ja miehen ystävyys” ja ”Naisten ystävydessä vallitsee luonnollinen velvollisuudentunto, vastuu ihmisestä ja itsestään selvä sosiaalinen kanssakäyminen”. Mielenkiintoista on myös se, kuinka eräs haastateltavista, Kaari Martikainen, ottaa esille kontekstin, missä ystävyys ilmenee ja sen merkityksen ystävyydelle. Hänen mielestään sillä, minkälaisessa kulttuurissa eletään vaikuttaa ystävyuden laatuun. Jos kulttuurissa on paljon pinnallista ystävyyttä, on muunlaisen syntyminen hyvin vaikeata. Hän ajattelee myös, että ystävyys on läsnä vain silloin, kun ollaan fyysisesti läsnä. Vaikka ajatellaan, että on ystävyystyttä, on ystävyuden ylläpito hyvin vaikeaa jouduttaessa eroon esimerkiksi muutettaessa pois maasta. (Saarikoski, Anna, 27.2.1990, no 9, 5- 7.)

Toisen artikkelin, ”Ystävän kanssa yhdessä ulos uuteen maailmaan” (Heino, Anna 3.4.1990, no 14, 36- 39) pääteemana on tyttöjen ystävyys siltana aikuisuuteen ja pois kotoa. Artikkelissa haastatellaan kolmea tyttöä/naista ja he kertovat mitä ystävyys ja varsinkin suhde parhaaseen ystävään heille merkitsee. Haastateltavista kaksi paria on nuoria n. 15-vuotiaita ja yksi ystävyyspari on jo aikuiseksi kasvaneet kaksi naista. Kaikissa haastatteluissa tulee ilmi, kuinka tärkeää on juuri luottaminen ja asioiden jakaminen. Nuorena ystävät ovat niitä, joille kaikki asiat voidaan kertoa ja joidenka kanssa uusia asioita uskalletaan kokeilla. Kaikissa haastatteluissa tulee ilmi, kuinka nuoruuden ystävyyssuhteet ovat niitä, joiden uskotaan kestävän läpi elämän. Myös haastattelun vanhin ystävyyspari tuo ilmi, kuinka nuorena luotu vakaa pohja ystävyydelle turvaa sen säilymisen vaikka enää nähtäisiin vain harvoin. Tyttöjen ystävyyssuhteille ominaista on sama asia, mikä on tullut ilmi jo monesti aikaisemminkin. Tärkeintä ei ole asioiden tekeminen vaan vain oleminen ja asioiden jakaminen. Artikkelissa myös käsitellään sitä, mikä on uhkana ystävyydelle. Mahdollisina uhkina nähtiin poikaystävät, muuttaminen eri kouluun ja kolmannen pyörän tuleminen ystävyuden keskelle. Silti kaikki uskoivat ystävyuden säilymiseen uhista huolimatta.

Jäljelle jääneiden kuuden artikkelin jakauma oli seuraava; artikkeleista kolmessa käsiteltiin ystävyyttä informatiivisesti, vaikka ne eivät kokonaisuudessaan varsinaisesti ystävyyttä käsitelleet. Lopuissa kolmessa artikkelissa sen sijaan ystävyys mainittiin vain pinnallisesti huomioon ottaen kaikkien artikkeleiden tason. Merkittävää on kuitenkin se, että myös

nämä kolme ”vähiten informatiivista” artikkelia antavat paljon enemmän tietoa, kuin 60-luvulla yksikään kirjoitus.

Informatiivisemmissä artikkeleissa ystävyys tulee esille lähinnä teeman ”ystävät auttavat kun ihmisellä on vaikeaa” kautta. Näistä artikkeleista kaksi on henkilöhaastatteluja ja yksi on enemmän informatiivisempi asia- artikkeli. Anna- Kaisa Hermusesta kertovassa artikkelissa ”Hermusen takana on kolmen ihmisen energia” (Pollari, Anna 2.10.1990, no 40, 118) hän kertoo kuinka sairastuttuaan henkisesti kaikkein kalleimmat ystävät jäivät jäljelle ja vaikka hän tunsikin että ei pysty puhumaan kenenkään kanssa, juuri ystävät pitivät häneen yhteyttä. Myös kirjailija Eeva Joenpelto kertoo haastattelussaan (Tala & Tuppurainen, Anna 4.12.1990, no 49, 12- 15) kuinka ystävien ja suvun merkitys korostuu silloin, kun elää yksin eikä parisuhteessa. Ystävät hän näkee tärkeinä ja kuvaileekin pitävänsä heistä ”kynsin hampain kiinni”. Kolmas artikkeli puolestaan on nimeltään ”Ahdistus on elämän käyttövoima” (Tanskala- Sandström, Anna 17.4.1990, no 16,12) ja siinä artikkelissa haastatellaan Claes Anderssonia, joka kertoo keinoista selvittää ahdistuksesta. Anderssonin mukaan naiset hakevat miehiä useimmin apua ahdistukseen, mutta he pystyvät myös miehiä helpommin puhumaan ongelmistaan ystävien kanssa. Anderssonin mukaan ystävät ovat monessa tapauksessa parempi auttaja ahdistukseen kuin kalliit ammattiauttajat. Tämän auttamis- aspektin lisäksi näissä artikkeleissa korostuu se, että ystävyuden tärkeydestä huolimatta harvalla ihmisellä on monta varsinaista ystävää. Hermusen (Pollari, Anna 2.10.1990, no 40, 118) mukaan hänellä on elämässään neljä henkilöä, jotka voi lukea ystäviksi loput ovat kavereita tai tuttuja. Myös Joenpelto (Tala & Tuppurainen, Anna 4.12.1990, no 49, 14) kertoo, että hänellä ei ole montaa ystävää, mutta ne harvat ovat sitäkin tärkeämpiä. Yhdessä artikkelissa, jonka luin kuuluvaksi ”vähemmän informatiivisiin” Johanna Raunio kertoo (Leppä, Anna, 29.5.1990, no 22, 4-9) että hänen ystäväpiirinsä on pieni ja hän ei ole pitkään aikaan ollut heihin yhteydessä. Silti Raunio uskoo, että he ovat sillä eikä ajalla ole lopultakaan merkitystä.

Viimeiset kaksi vähemmän informatiivista artikkelia tai mainintaa eivät olleet haastatteluja. Toinen löytyi palstalta ”Kahdestaan”, missä haastatellaan aina jotakin julkisuudesta tunnettua pariskuntaa. Kyseisessä artikkelissa Kata Kärkkäinen ja hänen sen hetkinen poikaystävänsä Brenque (Kasanen, Anna, 19.6.1990, no 25, 74) vastaavat kysymykseen ovatko toisen ystävät molempien ystäviä. Kata vastaa että molemmilla on

omat tärkeät sydänystävänsä. Toinen maininta löytyi artikkelista, jossa Pirkko Arstila on laittanut ruokaa ystävälleen Erja Tikalle (Vuorenjuuri, Anna 18.9.1990, no 38, 58- 61). Ystävyyttä ei ruodita artikkelissa sen paremmin. Kerrotan vain naisten olevan monivuotisia ystävyksiä ja jopa asuneen yhdessä Saksassa. Tätä matkaa he muistelevat aterian ohella. Artikkelin pääpaino on kuitenkin selvästi resepteissä ja ruuan valmistuksessa eikä itse ystävyudessa. Vastaavanlaisia artikkeleita on löytynyt aikaisemmin esimerkiksi vuosilta 1965 ja 1985.

1995 vuodelta artikkeleita kertyi yhteensä 10 kappaletta. Kaikki kyseisen vuoden artikkelit olivat haastatteluja. Näistä haastatteluista vain yksi voidaan lukea sellaiseksi, joissa ystävyyttä on ruodittu enemmän ja missä se nousee yhdeksi haastattelun pääaiheista. Artikkelin nimi on ”Raija Pelli - kimallus jää kotioven ulkopuolelle” (Harjula, Anna 28.2.1995, no 9, 10- 13). Kuten artikkelin nimestä näkee, ei tämäkään artikkeli kerro varsinaisesti ystävyudesta. Silti ystävyys nousee esille monta kertaa. Pelli kertoo, kuinka hän paneutuu ruuanlaittoon valmistamalla monen ruokalajin illallisia ystävilleen. Kun artikkeli jatkuu, Pelli kertoo kuinka oikeat ystävät jäävät rinnalle silloin kun elämä on kaikkein vaikeinta. Hän kuvailee myös, että hyvät ystävät ovat niitä, joille pystyy näyttämään huonotkin hetkensä ja johon voi turvata vielä viimeisillä voimillaan. Tässäkin artikkelissa nousee huomattavasti esille se, kuinka luottamus toimii hyvän ystävyyssuhteen mittarina. Ilman luottamusta ei synny merkittävää ystävyyssuhdetta.

Kyseisen vuoden kahdessa artikkelissa nousee esiin se, kuinka sisar nähdään parhaana ystävänä. Aikaisempiin vuosiin verrattuna tämä oli poikkeuksellista. Nämä artikkelit olivat ensimmäisiä, joissa kerrottiin sisaren olevan läheinen tai jopa kaikkein läheisin ystävä. Artikkelissa ”Kaunis karjatilan kasvatti” (Tuppurainen, Anna 18.7.1995, no 29, 12 - 16) Heli Pirhonen kertoo, kuinka hänen viisi vuotta nuorempi siskonsa on samalla hänen paras ystävänsä. Toinen artikkeli käsittelee Pirjo Nuotion ja Marja Järvisen suhdetta otsikolla ”Sisarukset ja työtoverit” (Tanskala, Anna, 16.5.1995, no 20, 94). He kuvailevat, kuinka sisaruussuhde on vuosien mittaan muuttunut yhä tiiviimmäksi ystävyudeksi. Syvämmänsä he eivät kuitenkaan selvitä ystävyyttään tai sitä, mitä se heille merkitsee. Jäljellä olevista artikkelista kaksi voidaan lukea vielä sellaisiksi, joita voidaan sisällöllisesti tulkita. Ensimmäinen näistä on artikkeli ”Miehelläni on toinen nainen” (Tuppurainen, Anna 30.5.1995, no 22, 81- 82). Artikkelin käsittelee sitä, kuinka nainen selviää miehen

pettämisestä ja siinä haastateltiin petettyjä naisia. Ystävyys tulee esille, kun nimimerkillä Marja esiintyvä nainen kertoo kokemuksistaan. Eräs hänen hyvistä ystävistään oli koko ajan ollut tietoinen Marjan miehen pettämisestä, mutta jätti kertomasta asiasta Marjalle. Marja toteaa, että ei voi ystävänsä luottaa, jolloin käy ilmi, että kyseessä ei ole enää sydän ystävyys. Artikkelin lopussa Marja toteaa myös, että hänellä on muutama uskottu ja luotettava ystävä, joille hän voi asian tiimoilta uskoutua. Toinen tämän kaltainen artikkeli on nimeltään ”Merete Mazzarella ja naisen keski-ikä - hurmaavaa tätivoimaa” (Varis, Anna 2.5.1995, no 18, 72). Artikkelissä käsittelee naisten ikääntymistä ja sitä, kuinka nainen sen kokee. Ystävyys tulee ilmi haastattelussa muutamassakin kohtaa. Mazzarella on kirjoittanut kirjan tädeille ja tätivoimalle. Siinä hän kirjoittaa, kuinka alakuloisuutta ei pitäisi salata ystävilta vaan siitä pitäisi puhua avoimesti. Toisessa kohdassa hän mainitsee ystävyysyhteyksien henkilökohtaisemmin. Mazzarella kertoo, kuinka hänen paras ystävänsä kuoli syöpään 51 -vuotiaana ja kuinka tämä oli hänelle pysäyttävä kokemus. Myöskään Mazzarella ei käsittele ystävyyttä enempää ainoastaan käsitteistä ”paras ystävä” ja ”pysäyttävä kokemus” lukija voi tulkita ystävyysyhteyksien tärkeyden ja laadun.

Viimeiset kolme artikkelia ovat käsittelevät ystävyyttä lähinnä maininnan tasolla. Esimerkiksi artikkelissa ”Vähän unta, hyvät hermot ja harmoniaa” (Kasanen, Anna 22.8.1995, no 34, 26- 29) Sami ja Maarit Hurmerinta kertovat sosiaalisista suhteistaan ja ystävistään. Artikkelissa käy ilmi, kuinka Maarit on heistä sosiaalisempi ja hänellä on myös enemmän sosiaalisia suhteita kuin Samilla. Suhteiden laadusta tai ominaispiirteistä ei artikkelissa enempää kerrota. Puolestaan artikkelissa ”Pianisti Laura Mikkola elää kun huippu-urheilija” (Pentinpuro, Anna 20.6.1995, no 25-26, 4- 6) haastateltava kertoo, kuinka aikaisemmin hänellä ei ollut juurikaan ystäviä. Sen sijaan haastattelun hetkellä hänellä on artikkelin mukaan paljon kaiken ikäisiä ystäviä. Enempää ei ystävyysyhteyksiä valoteta. Viimeinen artikkeli on nimeltään ”Pirkko Arstila- Haluan aloittaa oman elämän” (Tuppurainen, Anna, 14.11.1995, no 46, 6). Haastattelussa Arstila kertoo avioerostaan ja siitä, kuinka hän haluaa aloittaa oman elämän. Ystävyys tulee esille kappaleessa, jossa Arstila kuvailee, että pitää elämästään, ystävistään ja läheisistään. Tarkemmin ei myöskään hän ystävistään kerro.

6.5 2000- luku ja tuen antamisen tärkeys

Vuosi 2000 on vuosi johon tutkimukseni päättyy. Viimeiseltä vuodelta on löydettävissä ennätysmäärä artikkeleita, jopa 12 kappaletta. Tämän vuoden artikkelit voidaan jakaa kolmeen kategoriaan. Ensimmäinen kategoria sisältää artikkeleita, jotka kokonaisuudessaan ja otsikoltaankin käsittelevät ystävyyttä. Näitä artikkeleita löytyi kolme kappaletta. Toiseen kategoriaan luokittelin artikkelit, jotka olivat henkilöhaastatteluja satunnaisilla teemoilla, mutta jossa ystävyys tuli esille yhtenä haastattelun teemana. Myös näitä löytyi kolme kappaletta. Viimeisen kategorian luo ”Kymmenen tärkeintä asiaa” – palstan jutut. Palstalla julkisuuden henkilöiden oli lueteltava elämänsä kymmenen tärkeintä asiaa ja vuodelta 2000 näitä löytyi kuusi kappaletta. Nämä viimeisen kategorian artikkelit ovat kaikkein informaatioköyhimpiä, mutta niistä tulee hyvin ilmi, kuinka ystävyys ja läheiset sijoittuvat monilla haastateltavilla aivan listan kärkeen.

Aloitin käsittelemällä ensimmäisen kategorian artikkeleita. Ensimmäinen artikkeli on nimeltään ”Vuokon ja Terhin välisestä ystävyydestä” (Kukkonen, Anna, 9.5.2000, no 19, 58- 65) ja se kertoo edesmenneen Ultrabra- yhtyeen laulajista ja kaveruksista. Artikkelit ruotii Terhin ja Vuokon ystävyyttä ja kuvailee, kuinka alkuun he vihasivat toisiaan. Vuosien saatossa heidän ystävyytensä kuitenkin kasvoi merkitykselliseksi ja tärkeäksi molemmille. Silti molemmat tunnustavat, että musiikki on tärkeä tekijä heidän ystävytyksessään ja laulamisen on lähentänyt heitä henkisesti eniten. Molemmat arvostavat sitä, kuinka toinen on hyvä kuuntelija ja luotettava ystävä. Artikkelit on poikkeuksellinen muihin tutkimuksen kulussa tutustumiini artikkeleihin verrattuna siksi, että se tuo avoimesti esille näkökulman, jossa henkilöt oikeastaan vihasivat toisiaan ennen ystävyystymistä. Esimerkiksi Vuokko kertoo haastattelussaan, kuinka hän vihasi Terhiä ja puhui hänestä hirvittäviä törkeyksiä kavereilleen. Aikaisempina vuosina ystävyysartikkelit ovat antaneet lähinnä ruusuisen kuvan ystävytyksestä, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Toinen tähän kategoriaan luettava artikkeli on Tuppuraisen kirjoittama ”Sanna ja Rebekka-kirjeestä alkoi luja ystävyys” (Tuppurainen, Anna, 16.5.2000, no 20, 128- 130). Artikkelit on pitkä, yli kolme sivua, ja kertoo kuinka teinivuosina alkanut kirjekaveruus on muuttunut lujaksi ystävytydeksi. Henkilöt asuvat eri maissa ja eri kulttuureissa, mutta ovat vierailleet

toistensa luona ja tietävät aina toistensa uusimmat kuulumiset. Vaikka heidän välillään on kulttuurillisia eroja, ei se ole häirinnyt suhteen jatkuvuutta ja merkityksellisyyttä. Ystävyyden lähtökohtana naiset näkevät sen, että heidän perusajattelunsa on samanlainen; molemmat ovat äitejä ja koti on heille tärkeä. Rebecca koki elämänsä suurimman menetyksen hänen tyttärensä kuollessa kuuden vuoden ikäisenä. Silloin Sanna oli läsnä lohduttamassa ja antamassa henkistä tukea ja kannustusta kirjeillään ja tämä vain vahvisti heidän ystävyyttään. Vaikka ystävyyden tyyli, kirjeystävyys, on erikoinen ja lajissaan ainoa aineistossani, on muu tapa kertoa ystävyydestä hyvin traditionaalinen ja aikaansa sopiva. Ystävä on tärkeä ja tukemassa kun on vaikeata ja hänelle kerrotaan elämän muutoksista ja yllätyksistä. Artikkelit itsessään ei mielestäni anna juurikaan uutta tietoa ystävyydestä eikä anna mahdollisuutta syvempään tulkitsemiseen.

Kategorian viimeinen artikkeli on nimeltään ”Caron ja Birgitta- ystävyys kantaa arjessa”. (Tuppurainen, Anna, 7.11.2000, no 45, 6-9). Tämän artikkelin kirjoittaja on sama kuin edellisenkin, eli Marjaliisa Tuppurainen. Ehkäpä tästä syystä artikkeleiden käsittelytapa on samantyylinen. Aiheena on kahden jo lähes 40-vuotiaan naisen ystävyyden tarkastelu. Verrattuna edelliseen artikkeliin, kertoo tämä ystävyydestä enemmän ja syvällisemmin. Esimerkiksi Caron pohtii, että heidän ystävyytensä sai alkunsa molempien tarpeesta puhua avoimesti ja rehellisesti niin iloistaan kuin suruistaankin. Ystävän tukea ja apua korostetaan tässäkin haastattelussa samoin kuin sitä, että ystävyyden perustana on keskinäinen rehellisyys ja se, että toiselle ei tarvitse koskaan teeskennellä, voi olla rehellisesti avoin niin mielipiteissään kuin tunteissaan. Artikkelit on harvinainen siitä syystä, että se käsitteli lähes kokonaan ystävyyttä ilman, että mukaan otettiin esimerkiksi edellisten artikkeleiden tavoin joko yhtyeen tai kirjeystävyyden kontekstia. Ystävyyttä käsiteltiin myös monelta kannalta, sen synnyn, vahvistamisen, että merkityksen. Mielestäni mielenkiintoista on, että usein kun artikkelit käsittelevät naisten välistä ystävyyttä, ovat artikkelin naiset joko eronneita, sinkkuja tai sitten mahdollisia aviopuolisoja ei tuoda esille kuin sivulauseessa. Tämä teema on ollut havaittavissa läpi aineistoni ja mielestäni mielenkiintoista on se, että tilanne ei ole muuttunut, vaikka eletään 2000 lukua. Syitä tähän pohdin enemmän kappaleessa 7.

Seuraavan kategorian artikkelit ovat siis haastatteluja, mutta niiden pääasiallisena aiheena on jokin muu kuin ystävyys. Mielenkiintoista on, että näistä kolmesta artikkelista kaksi

käsittelee Helena Lindgreniä ja molemmissa haastatteluissa hän tuo esille ystävien tärkeyden. Kaksi artikkelia saman vuoden aikana Lindgrenistä tukee myös väitettä Annan ihmisistä, mistä kerroin aikaisemmin. Ensimmäinen artikkeli on ”Sydämen valintoja joista alkoi suuri myllerrys” (Nykänen, Anna, 21.3.2000, no 12, 6- 8). Haastattelussa Lindgren kertoo, kuinka hän jätti taloudellisen turvallisuutensa erotessaan ja kuinka hän nyt on yksin pojankin lähdettyä armeijaan. Ystävyys tulee esille kohdassa, missä Lindgren kertoo, että ystävästä on tullut Helenalle entistä merkittävämpiä. Tärkeimpiin ystäviin hän pitää yhteyttä lähes päivittäin. Sen sijaan tuttavapiirinsä hän kertoo muuttuneen elämän muutoksen ohessa. Ihmisiä, joita hän piti hyvinäkin ystävinään, on jäänyt pois ja tilalle on tullut uusia ihmissuhteita. Toisessa artikkelissa joka käsittelee Lindgreniä, ”Helena Lindgren- siedän hyvin epävarmuutta” (Kasanen, Anna, 1.8.2000, no 31, 12- 15) hän kertoo, kuinka ystävät kuuluvat hänen elämänsä tärkeimpiin asioihin. Lindgren kertoo, että asuu hän missä vain ja tapahtuu mitä vain, on muutamia ystäviä, joihin hän haluaa pitää yhteyttä. Näiltä ystävilä hän kertoo saaneensa tukea huonoina aikoina ja heidän kanssaan hän on voinut jakaa iloiset asiat. Lindgren myös toteaa voivansa luottaa heihinsata prosenttisesti. Molemmissa artikkeleissa Lindgren korostaa ystävyuden tärkeyttä ja sitä, kuinka yhteyden pito on hänelle tärkeää. Kolmas tämän kategorian artikkeli on ”Anne Sällylä eron jälkeen: kyllä tästä selvitään” (Siistonen, Anna, 23.5.2000, no 21,10). Artikkelit kertoo nimensä mukaisesti Sällylän erosta ja hänen keinoistaan selvitä siitä. Tässä yhteydessä esiin tulevat myös ystävyuden teemat. Sällylä kertoo, kuinka hän nopeasti eron jälkeen alkoi rakentaa luottoystävistä ja ammattiauttajista tukiverkkoa. Lähimmät ystävät lupasivat, että soitella saa keskustellakseen vaikka keskellä yötä ja näiltä ystävilä myös sateli neuvoja kuinka toimia. Yhteistä kaikille näille kolmelle artikkelille on se, että ne kertovat naisesta avioeron jälkeen ja hänen kainoistaan selvitä. Tässä kontekstissa myös ystävyys tulee esille. Avioerojen yleistymisen on nähtävissä myös tämän tapaisten artikkeleiden lisääntymisessä. Pelkistävänä tulkintana voisikin sanoa, että avioerot ovat yksi syy lisäämään ystävyuden ja erityisesti naisten välisen ystävyuden näkymistä Anna- lehden sivuilla.

Viimeinen kategoria käsittelee mainintoja, joita löytyi palstan ”Kymmenen tärkeintä asiaa” tiimoilta. Yhteistä kaikille näille kuudelle maininnalle oli se, että ystävyuden tärkeyttä perusteltiin sillä, että ilman ystäviä ei tulnaisi toimeen. Esimerkiksi Mari Vesala kertoo (Westersund, Anna 22.8.2000, no 34, 4) että ”ilman ystäviä elämä olisi aikamoista

teeskentelyä ja hyvin yksinäistä”. Mira Kasslin (Westersund, Anna 11.7.2000, no 28, 4) puolestaan sanoo, että ”hyvät ystävät ja läheiset tukihenkilöt ovat korvaamattomia” ja Saija Hakola (Westersund, Anna 30.5.2000, no 22, 4) puolestaan toteaa, että ”en tulisi toimeen ilman hyviä ystäviäni, jotka jaksavat kuunnella urputuksiani ja murheitani!”. Kuten esimerkeistä käy ilmi, arvostetaan ystävyyttä 2000- luvulla hyvin korkealle. Olisi ollut hyvin mielenkiintoista, jos vastaava palsta olisi löytynyt Anna- lehden sivuilta tutkimukseni alkuvuosilta. Silloin olisi pystynyt konkreettisesti vertaamaan ystävyuden merkityksellisyyden kokemista. Käsiteltyäni koko aineistoni perusteellisesti voin olettaa, että silloin ystävyys ei varmasti olisi ollut yhtä merkittävässä roolissa.

7 TUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

7.1 Aineiston antama kuva ystävydestä

Vielä 60- luvulla ystävyyttä ei pidetty aiheena, josta olisi kannattanut kirjoittaa erillisiä artikkeleita tai joka olisi tuotu ilmi henkilöhaastatteluissa ainakaan Anna- lehden sivuilla. Vaikka muutamia mainintoja ystävydestä olikin, koskivat ne lähinnä ihmisten välistä ystävyyttä, ei naisten. Ystävyuden näkymisestä 1970- luvulla Annan sivuilla voisi todeta sen, että maininnat eivät juuri lisääntyneet viime vuosikymmeneltä, mutta mainintojen tyyli muuttui yleisestä ystävydestä juuri naisten väliseen ystävyYTEEN. Ystävyys-suhteista myös puhuttiin sydämellisemmin ja henkilökohtaisemmin kuin edeltäneellä 60- luvulla.

1980- luvun artikkeleista voi tulkita, että varsinkin 1985 vuonna ystävyys löi itsensä läpi naistenlehtien, tai ainakin Anna- lehden sivulla. Ystävyyttä tarkisteltiin ensimmäistä kertaa omana aiheenaan. Mainintoja ystävydestä löytyi enemmän kuin koskaan ja nämä maininnat olivat myös informatiivisempia kuin aikaisemmin. Artikkelit osoittivat, että ystävyys muuttui pikkuhiljaa osaksi normaalia arkipäivää ja tuli aiheeksi, jonka voi ottaa esiin vaikka haastattelu ei siitä suoranaisesti kertoisikaan

Vuonna 1990 vain ystävyyttä käsittelevien artikkeleiden määrä nousi ensimmäistä kertaa kolmeen kappaleeseen. Vahvoina teemoina esiin nousivat luottamuksen ja tuen antamisen teemat sekä sukupuolien väliset erot ystävydessä. On havaittavissa, että 1990- luvulla mainitaan harvoin kavereita tai tuttuja. Haastatteluissakin ihmiset mainitsevat ystävät, mutta harvoin esille nousee tavalliset tuttavat tai kaverit vaikka niitä ehkä nähtäisiin useammin kuin vaikka toiselle paikkakunnalle muuttaneita tosiystäviä. Vain nämä tosiystävät mainitaan ja heistä kerrotaan. Eroa on siihen, kuinka tutkimuksen alkuvuosina mainintoja kertyi vain näistä tuttavista. Silloin lähemmistä ystävistä vaiettiin visusti. Onko sitten syynä se, että näitä tärkeämpiä ystävyys-suhteita ei silloin naisten väillä ilmennyt vai eikö niitä vain koettu sopivina ottaa esille? 1995 vuoteen tultaessa tapahtui jonkinlainen muutos. 1995 vuodelta artikkeleita kertyi yhteensä 10 kappaletta. Kuitenkaan yksikään näistä ei käsitellyt ystävyyttä omana aiheenaan. Muutenkin 1995 vuoden artikkelit olivat edellisen otoksen artikkeleita informaatioköyhempiä. Syytä tähän muutokseen on vaikea keksiä. Jos kyseessä olisi artikkeleiden määrän muutos, voisi sen selittää esimerkiksi sillä,

että kyseisenä vuonna ei lehdessä esiintynyt juttusarjoja, joissa ystävyys nousi viikoittain esille. Karkeana selityksenä tälle voisi pitää sitä, että ystävyiden uutuusarvo alkoi laskea ja enää sen ottaminen puheeksi ja jutun aiheeksi ei ollut mitään uutta ja näin ollen kiinnostavaa. Ystävyiden mainitsemisesta haastatteluissa on tullut arkipäivää 1990-luvulla. Ystävyys sujahtaa haastatteluun siinä missä mutkin aiheet; siihen ei isommin takerruta eikä sitä enempää analysoida. Huomattavaa oli myös se, että 1990 vuonna pelkästään ystävyttä koskevia artikkeleita oli kolme kappaletta, 1995 vuonna niitä ei löytynyt yhtään.

Vuoden 2000 artikkelille oli ominaista, että kun koko artikkeli koski naisten ystävyttä, siinä haastateltiin kahta naista ja he ruotivat ystävyttään joko syvällisemmin tai pinnallisemmin. Ominaista oli myös, että kaikki artikkelit, joissa ystävyys tuli ilmi haastattelun lomassa koskivat eronneita naisia ja ystävien tuki ero tilanteessa oli haastattelussa ilmi tulleiden ystävyysmainintojen määrittävä tekijä. Kolmas tekijä oli se, että ystävyys nähtiin yhtenä elämän tärkeimmistä asioista juuri sen välttämättömyyden takia; elämää ilman ystävyttä ei haluttu edes kuvitella.

1960-luvulla oli vaikeaa löytää edes artikkeleita, joissa ystävyys mainittiin, puhumattakaan naisten välisestä ystävydestä. Vuonna 2000 niitä löytyi lähes ¼ vuoden lehdistä. Määrällinen muutos on iso, mutta vielä merkittävämpi on laadullinen muutos. Voi sanoa, että 1980-luvulla tapahtui ratkaiseva käänne ja naistenvälinen ystävyys tulivat osaksi naistenlehtien maailmaa ja artikkeleita.

7.2 Aineiston tulkintaa

Analysoituani aineiston voin todeta sen tukevan teoriaani monelta osin. Aineiston alkuvuosina ystävyysmainintoja kertyi siis vain vähän ja ne olivat laadultaan hyvin informaatioköyhiä ja pelkistettyjä. Naisten välinen ystävyys ei ollut aihe, mistä olisi tullut edes mieleen kirjoittaa. Mitä syitä tälle sitten löytyi? Ensinnäkin naisten välinen ystävyys oli varmasti erilaista 60-luvulla kuin tänä päivänä. Ystävyttä toki oli, mutta se oli näkymättömämpää ja luultavasti enemmän sidoksissa sukulaisuuteen ja naapuristoon. Tulkintani mukaan suurin syy artikkeleiden vähyyteen ja ystävyiden pieneen rooliin 60-luvulla oli sen aikaisen yhteiskunnan rakenne ja tilanne. Suomi oli juuri kaupungistumassa

ja muuttumassa palveluyhteiskunnaksi, jolloin suuri määrä ihmisiä muutti maalta kaupunkiin tai oli hetki sitten niin tehnyt. Suomi alkoi palkkatyöläistymään, jolloin toimeentuloa ei saatu enää omavaraisilta maataloilta vaan tekemällä työtä vieraalle. Tällä oli monenlaisia vaikutuksia ystävyteen, vaikkakaan en tarkoita että ystävyiden vähäisempi merkitys johtuisi kaupungistumisesta. Lähinnä tarkoitan että näistä syistä ystävyys ei naistenlehden sivuilla päässyt esiin. Merkittävää oli, että myös naiset siirtyivät vähitellen työelämään. Aikaa ei enää riittänyt ystäville varsinkin talouksissa, joissa molemmat kävivät palkkatyössä ja joissa ei kuitenkaan ollut rahaa ostaa kotitöitä helpottavia kodinkoneita. Ehkä tunnettiin syyllisyyttä siitä, että aikaa vietettiin ystävien kanssa. Niinpä myöskään naisille tarkoitettu lehdessä ei haluttu ylistää ystävyiden tärkeyttä. Tätä puolustaa se, että 60- ja 70 luvun alun ystävyysmaininnat ovat suurelta osalta Solanon luokittelun mukaisesti materiaalisien funktion ystävyksiä (taulukko 5). Ystävyttä ei tuotu esiin muuten kuin perustelemalla sitä siitä saatavalla hyödyllä. Ystävyttä itseään ei nähty niin arvokkaana, että se olisi ajanut kotitöiden tai palkkatyön edelle vaan se piti oikeuttaa aina muilla merkityksillä. Toinen vaikuttava asia on varmasti se, että muutettaessa maalta kaupunkiin tai lähiöihin ihmiset irtautuivat tutuista ystävästä ja yhteisöistä. Tästä hyvänä esimerkkinä on artikkeli ”Yksin” (Myllymäki, Anna, 23.11.1965, 47, 14) mistä olen kertonut. Asiaa todistaa myös Karisto ym. tekemä tutkimus yksinäisyydestä vuosina 1972- 1994/ taulukko 1 (1998, 188). Tutkimuksen mukaan yksinäisyys oli yleisempää 70- luvun alussa kuin 90- luvun puolessa välissä.

Tuloksiani voi sitoa yhteiskunnalliseen tilanteeseen myös toiselta kannalta. Heti tutkimuksen alkuvuosilta loppuun saakka on havaittavissa seikka, joka on hyvin mielenkiintoinen. Nimittäin se, että aina kun nainen puhuu ystävydestä, jättää hän mainitsematta avio- tai avopuolionsa. Tämä ilmiö ei ole vain 60- tai 70- luvun havainto, vaan jatkuu läpi aineiston. Viimeisten vuosien osalta tulee esiin se, että kun nainen puhuu ystävydestä, liittyy samaan haastatteluun yleensä myös avioero, pettäminen, puolison kuolema tai se, että nainen on sinkku. On vain vähän artikkeleita, missä nainen tuo esiin sekä ystävät että toimivan parisuhteen. Miksi näin on? 60- ja vielä 70- luvulla uskoin sen edelleen johtuvan naisten palkkatyöllistymisestä. Perheelliset naiset eivät halua tuoda esiin sitä, että heille ystävät ovat perheen ohella tärkeitä ja ystäville halutaan antaa aikaa. Mieluummin haluttiin säilyttää kuva naisesta, joka oli vaimon ja äidin roolissa, ei ystävä. Vaikka Anna piti ja pitää itseään lehtenä, joka taistelee naisten puolesta, oltiin vasta 80-

luvulla ennen kuin lehtien sivulla tuli ilmi naisten oikeus omaan aikaan ja ystäviin. Tämä on myöhään jos todella kyseessä oli tasa-arvon puolesta puhuva lehti.

Mutta miksi sama teema jatkuu vielä 2000- luvulla, jolloin ei enää voi olla kyseessä naisten oikeus omaan vapaa-aikaan ja ystäviin? 90- luvulta artikkeleihin tuli mukaan tematiikka, joka selittää tämän. Tematiikka on nimeltään luottamus. Kerroin jo teoria osassa selvittäessäni eri elämäntilanteessa olevien naisten ystävyysuhteita (kappale 2.2.), kuinka luottamus nousi kaikkien tutkimuksien mukaan tärkeimmäksi ystävyyttä määrittäväksi piirteeksi, elämäntilanteesta huolimatta. Vaikka ystävää ei nähty usein, oli tärkeää tietää että häneen voi luottaa. Teoria ja aineistoni osoittivat siis tässä täysin samaa tulosta. 90- luvun jälkeen lähes jokainen hitusenkaan syvällisemmin ystävyyttä käsittelevä artikkeli tuo esiin luottamuksen teemaa joko rivien välistä tai suoraan. Luottamus on se, mikä määritettiin erottavaksi tekijäksi ystävyyden ja tuttavuuden välille ja jota lähes joka artikkelissa käsitellään. Hyvä ystävä on se, johon voi luottaa ja joka auttaa häden hetkellä ja jolta saa tukea ja apua kun tarvitsee. Näin ollen ystävyys on näkymättömästi sidottuna avioeroihin, pettämiseen ja myös sinkkuuteen luottamuksen kautta. Usein naistenlehtiä kiinnostavat juuri ihmiset, joille on tapahtunut jotain lukijakuntaa houkuttelevaa kuten juuri avioero. Tällöin ei ole puolisoa auttamassa ja tarvitaan ystävää johon voi luottaa. Näin ollen on ymmärrettävää, että myös ystävyys tulee silloin selvästi esiin artikkelissa. Tutkiessani teoriaosuudessa sinkkunaisten ystävyyttä, tuli ilmi, että ystävät ovat sinkulle tärkeä läheisyyden ja yhteenkuuluvuuden lähde. He siis korvaavat ystävillä tyhjyyttä, jota puolison tai lasten puute luo (O'Connor, 1992, 96). Juuri tämä tuli ilmi aineistossani siten, että yksinäiset ihmiset puhuivat enemmän ystävistään kuin parisuhteessa elävät. Entäpä jos 60 ja 70- luvuilla ihmiset olisivat eronneet yhtä usein kuin nykyään? Näkyisikö tämä erilaisina artikkeleina ystävyyden kannalta katsottuna? Tämä on kysymys, mihin ei ole vastausta, mutta luulen että ystävyyden käsittelytapa olisi ollut erilainen.

Palatakseni vielä Solanon teoriaan ystävyyden funktioista (taulukko 5) tulee hyvin ilmi se, että kohti tätä päivää tullessa materiaalisen funktion ystävyys artikkelit vähenevät ja kognitiivisen ja emotionaalisen funktion ystävyydet lisääntyvät. Tämä voi johtua siitä, että ystävyyttä ei haluta enää perustella millään hyödyllä. Ystävyyden pitää olla pyyteetöntä ja puhdasta. Artikkeleissakin haastateltavat suorastaan varoivat sanomasta mitään sellaista, joka voitaisiin tulkita ystävän hyväksikäytöksi. Tavallaan myös tämä on yhdistettävissä

luottamuksen tematiikkaan. Luotetaan siihen, että ystävä auttaa, vaikka hän ei siitä mitään materiaalista tai muutakaan hyötyä saisikaan. Silloin voidaan myös luottaa, että ystävä tarjoaa myöhemmin apua sitä antaneelle.

Artikkeleiden määrää katsoessa (taulukko 4) on otettava huomioon, että juttusarjat ja palstat vaihtelevat vuosittain. Esimerkiksi vuonna 2000, lehdessä oli palsta, jolla julkisuuden ihmiset kertoivat elämänsä tärkeimmistä asioista. Monet haastateltavista lukivat ystävät elämänsä tärkeimpiin asioihin, ja osaksi siitä syystä mainintoja on kyseisenä vuonna enemmän kuin edellisinä. Se, mikä asiassa kiinnostaa on, että vielä vuonna 1965 ihmiset eivät ehkä olisi maininnut ystäviä yhtä usein kuin 2000 luvulla. Esimerkiksi vuodelta 1975 (Kangaspunta, Anna, 27.5.1975, no 22, 30- 32) löytyi artikkeli, jossa haastateltiin tutkija Maijaliisa Raustetta, joka oli tehnyt väitöskirjan nuorten ihmiskuvasta. Artikkelin nimi oli ”Tiesitkö tämän nuorista” ja se kertoi miten suomalainen nuori ajattelee, ja sisälsi kysymyksiä, kuten mikä on parasta naisen/miehen elämässä, uskotko että voit vaikuttaa nykyisiin oloihin ja kun tule vaikeaa, mitä silloin tehdä. Kiinnitin huomiota siihen, että artikkelissa ei missään vaiheessa mainittu sanallakaan ystävyyttä. Ilmeisesti väitöskirjan tutkimukseen osallistuvien nuorten mielestä ystävyys ei ollut asia, joka kannattaisi tuoda ilmi edes kohdassa mitä teet kun on vaikeaa.

7.3 Naistenlehdet aikansa kuvaajina

Naistenlehdet ovat tärkeitä aikansa kuvaajia ja pakoteitä arjesta. Mutta kuinka pitäisi mitata näiden lehtien merkitystä? Miksi ne ovat tärkeitä kulttuuriteollisuuden tuotteita vai ovatko ne? Mittaamalla lehtien levikit, ja lukijamäärät, saadaan selville lehtien haluttavuus ja kiinnostavuus. Sen sijaan laadun ja merkityksen mittaaminen on vaikeampaa jo ensinäkkin siitä syystä, että laatu on makukysymys ja vaikea määritellä. Tähän on ehkä helpointa vastata pohtimalla, mitä naistenlehdet ovat saaneet aikaan, minkälaisia asioita ajaneet, edistäneet ja vastaan taistelleet. On totta että usein naistenlehdet tarjoavat vain kevyttä viihdettä ja ajankulua ilman sen syvempää merkitystä ja näin monet naistenlehdistä ajattelevatkin. Mutta naistenlehdet voidaan nähdä myös hyötylehtinä. Ne voivat tarjota käytännön ohjeita arkipäiväisistä töistä selviämiseksi ja työn helpottamiseksi. Lisäksi nämä lehdet ovat toimineet tiedonjakajina vuosikymmeniä kertomalla laeista ja asetuksista sekä sosiaalisista uudistuksista näennäisesti kevyesti ja usein julkkisten avulla. Juuri näin asiasta

kirjoitettaessa asiat tulevat arkipäiväisemmiksi suuremmallekin yleisölle. Naistenlehdet toimivat myös päiväunelmien tarjoajina ja jopa puuttuvien ihmiskontaktien korvaajina. Julkkikset alkavat tuntua tuttavilta ja heidän elämän käännteitä seurataan ja ehkäpä verrataan omiin kokemuksiin. Lehdet myös antavat terapiaa monenlaisten ihmissuhde- ja lääkäripalstojen muodossa sekä vahvistavat naisen itsetuntoa esimerkiksi artikkeleilla ”Olet ansainnut hemmottelua” sekä järjestämällä muuttumisleikkejä ja laihdutuskursseja.

Se, mikä minua kiinnostaa eniten naistenlehtien merkityksestä on se, miten ne kuvaavat ja arkistovat suomalaista elämänmuotoa ja kuinka ne toimivat yhteiskunnallisina vaikuttajina. Esimerkiksi kirjoittamalla useita artikkeleita samoista asioista, kuten naisen oikeudesta vapaa-aikaan tai juuri ystävyyteen, ovat lehdet olleet mukana muokkaamassa suomalaisen yhteiskunnan asenteita. Myös kuvaamalla naisen, perheen ja kodin elämään liittyviä asioita naistenlehdet ovat säilöneet oleellisimpia piirteitä arkielämästä Suomessa. (Malmberg, 1991, 283- 286) Mielestäni voisi tiivistää, että naistenlehtien historia on samalla koko suomalaisen elämänmuodon ja ennen kaikkea suomalaisen naisen historiaa.

7.4 Lopuksi

Aineistoni pohjalta voisi sanoa, että tapa jolla ystävydestä on kirjoitettu, on muuttunut laskelmoivasta, välinpitämättömästä ja yleistävästä tunteelliseen ja luottamukselliseen ystävyyteen. Mitä tämä siten kertoo ajasta jossa elämme? On mielenkiintoista ja ristiriitaistakin, että koko ajan puhutaan, kuinka yhteiskunta on muuttunut raaemmaksi, kylmemmäksi ja juurettomaksi ja kuinka ihmisistä ei enää välitetä niin kuin ennen. Silti aineistoni valossa asia on juuri toisin päin. Tänä päivänä ystävyys on esillä naistenlehtien sivuilla enemmän kuin koskaan ja ystävydestä kirjoitetaan lämpimämmin kuin ikinä aikaisemmin. On varmasti totta, että tänä päivänä on paljon ihmisiä joilla ei ole sosiaalista verkostoa tukenaan. Siitä vain harvoin kerrotaan naistenlehtien sivulla ja näin ollen jää se tutkimuksestani puuttumaan. Niinpä aineistoni antaa ajastamme ruusuisen ja kauniin kuvan, jolloin ystävyys kukoistaa ja meillä kaikilla on joku johon voimme luottaa. Näin ei kuitenkaan ole. Voinko siis olettaa lainkaan, että aikakauslehdet ja varsinkin naistenlehdet kertoisivat mitään ajasta jossa elämme tai edes todellisuudesta? Onko koko lähtöoletukseni tutkimukselle aivan väärä? Mielestäni ei. Lehdet kertovat aina jotakin ajastaan, vaikkakin sitten omin keinoin. Tämän huomaa jo kun lukee 60- luvun lehtiä jotka ovat selkeästi

aikansa tuotteita. On totta että yhteiskunta on raaistunut ja kaikilla ei ole sosiaalista turvaa johon tarrautua. Mutta näin on valitettavasti ollut joidenkin osalla myös 60- luvulla. Selvitäkseen tämän päivän yhteiskunnassa ystävät ovat oleellinen osa turvaverkkoa ja tämä tulee ilmi myös artikkeleissani.

Aloitin graduni kirjoittamalla kuinka ystävyys on nykyään suuri osa sosiaalista maailmaa jossa elämme ja kuinka tärkeää ystävyys 2000- luvun ihmisille on. Tärkeää ystävyys on varmasti ollut aina, mutta vasta 70- 80- luvun vaihteessa naisten välinen ystävyys tuli osaksi todellisuutta, josta naistenlehdessä nähtiin tarpeelliseksi kirjoittaa. Ystävyys ja sen käsittelytapa on muuttunut Anna- lehden sivuilla, mutta varmasti myös arkielämässä. Otin alun perin aineistoksi naistenlehdet, sillä halusin tutkia kuinka ne arkistoivat aikaansa. Nyt tutkimukseni loppusuoralla totean, että mielestäni ne tallentavat ajankuvaa siinä missä valokuvat, dokumentit tai sanomalehdetkin ja ovat myös siksi arvokas osa kulttuuri- ja populaariteollisuutta. Ennakkohypoteesini oli jo valmiiksi, että ystävyys on tullut tärkeämmäksi 2000- luvun ihmiselle, mikä artikkeleiden valossa osoittautui oikeaksi. Mutta se, kuinka paljon enemmän aihetta on käsitelty viimevuosina Anna- lehdessä verrattuna 60- luvulle tuli minulle suurena yllätyksenä. Olettamukseni, että naisten välisestä ystävyyydestä olisi aineistoa riittävästi tai jopa liikaakin sai siis kolauksen.

Ystävyyttä on aina ollut ja tulee varmasti aina olemaankin lehtien artikkeleista huolimatta. Olisi mielenkiintoista hypätä vuoteen 2050 ja katsoa miten naistenlehdet silloin kirjoittavat ystävyyydestä, jos silloin enää naistenlehtiä sanan varsinaisessa merkityksessä edes on. Valitettavasti kuitenkin niin ei voi tehdä. Varmaa on kuitenkin se, että ystävyys säilyy ja säilyttää tärkeän asemansa ihmisten elämässä huolimatta lehtien artikkeleista tai aikakaudesta jolla elämme. Lähes jokainen varmasti allekirjoittaisi Emersonin vertauskuvan ystävyyydestä luonnon mestariteoksena.

LÄHTEET:

Allan, Graham: Friendship, developing a sociological perspective. Harvester Wheatsheaf, Billings and Sons Ltd, Worcester, 1989

Adams, Rebecca & Graham, Allan: Placing Friendship in context, Structural analysis in the social sciences, University of Cambridge, 1998

Ahponen, Pirkkoliisa & Järvelä, Marja: Maalta kaupunkiin, pientilalta tehtaaseen. Tehdastyöläisten elämäntavan muutos. WSOY:n graafiset laitokset, Juva, 1983

Block & Greenberg: Women & Friendship. Macmillan publishing Company, 1980

Buunk, Bram P. & Van Driel B.: Variant lifestyles and relationships. Newbury Park, Sage, 1989

Derlega V.J. & Winstead B.A: Friendship and social interaction. Springer-Verlag, New York inc. 1986

Heiskala, Risto: Tulkinnan koeteltavuus ja aikakauslehtien analyysi, teoksessa Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta, toim. Mäkelä. Painokaari Oy, Helsinki 1990

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula: Tutki ja kirjoita. Kirjayhtymä Oy, Helsinki, 1997

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi ja Suoninen, Eero: Diskurssianalyysin aakkoset, Vastapaino, Tampere, 1993

Joukkoviestimet 2000, Hakapaino Oy Helsinki 2000

Karisto, Antti, Takala, Pentti ja Haapola, Ilkka: Matkalla nykyaikaan - Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa. WSOY- Kirjapainoyksikkö, Juva,

1998

Kivikoru, Ullamaija: Vieraita lehtiä, Aikakauslehti ajan ja paikan risteyksessä. Yliopistopaino Helsinki, 1996

Malmberg, Raili: ”Naisten ja kotien lehdet aikansa kuvastimina” -teoksessa Suomen lehdistön historia osa 8: Aikakauslehdistön historiaa; yleisaikakauslehdet (toim. Tommila, Päiviö) Kustannuskiila, Kuopio, 1991

Meredyth, Denise & Minson Jeffrey (edited by): Citizenship and Cultural Policy. Sage Publications Ltd, London 2000, 2001

Misztal, Barbara: Trust in modern societies: the search for the bases of social order. Cambridge, Polity Press, 1996

Numminen, Juha: Tarina A- lehtitalosta. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu 2003

O’Connor, Pat: Friendships Between Women, A critical Review. Harvester Wheatsheaf, Billig and Sons Ltd, New York, 1992

Putnam, Robert D.: Making democracy work: civic traditions in modern Italy. Princeton (N.J.): Princeton University Press, 1993

Räty, Panu: Henkilökuva ajan kuvana, teoksessa Journalismia, Journalismia (toim. Kantola, Anu & Mörä, Tuomo) WSOY- Kirjapainoyksikkö, Porvoo 1998

Solano, Cecilia H.: ”People Without Friends: Loneliness and Its Alternatives” kirjasta: Friendship and social interaction, editet by Derlega, Valerian J. & Winstead, Barbara A. Springer-Verlag, New York inc. 1986

Snyder, Mark & Smith, Dave: “Personality and Friendship: the Friendship Worlds of Self-Monitoring” kirjasta: Friendship and social interaction, editet by Derlega, Valerian J. & Winstead, Barbara A. Springer-Verlag, New York inc. 1986

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (toim): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2002

Tönnies, Ferdinand: Community and Accociation. Routlegde & Kegan Paul, London 1955/1887

Winstead, Barbara, A: "Sex differences in same-sex Friendships", kirjasta: Friendship and social interaction, editet by Derlega, Valerian J. & Winstead, Barbara A. Springer-Verlag, New York inc. 1986

http://www.aikakaus.fi/upload/info/ALlevikit1994_2004_28_5_05.XLS

(luettu 21.4.2006)

TUTKIMUSAINEISTONA OLLEET TEKSTIT:

Apila-Salo, Inkeri: "Näyttelijä Tuija Piepponen: Elämässä pitää olla väriä, valoa, rytmiä ja runoa" Anna: 27.8.1985, NO 35, s.16, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy/ Syväpaino Porvoo

Eerikäinen, Hannu: "Mikä auttaa kun joudut koville?" Anna: 4.6.1985, NO 23, s.30- 33, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy/ Syväpaino Porvoo

Eerikäinen, Hannu: "Myös nainen osaa olla itsekäs, mutta osaako hän?" Anna: 12.11.1985, NO 46, s.6, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy/ Syväpaino Porvoo

Harjula, Kristiina: "Raija Pelli - kimallus jää kotioven ulkopuolelle" Anna: 28.2.1995, NO 9, s.10- 13, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Heino, Erja- Outi: "Ystävän kanssa yhdessä ulos uuteen maailmaan" Anna: 3.4.1990, NO 14, s.36- 39, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino

Porvoo

Janhunen, Pirkko: ”Annen ja Maijun muuttumisleikki” Anna: 15.4.1980, NO 16, s.30-31, 18. vuosikerta, A- Lehdet Oy, Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino

Joki, Teuvo: ”Ystävien kesken” Anna: 9.9.1980, NO 37, s.65, 18. vuosikerta, A- Lehdet Oy, Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino

Jokitaipale, Eeva-Helena: ”Kahden naisen teatteri” Anna: 19.2.1980, NO 8, s.39, 18. vuosikerta, A- Lehdet Oy, Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino

Kaijiainen, Marja: ”Mikä on diplomaatin vaimon osa?” Anna: 25.2.1975, NO 9, s.26- 29, 13. vuosikerta, A- Lehdet Oy

Kangaspunta, Irmeli: ”Tiesitkö tämän nuorista?” Anna: 27.5.1975, no 22, s.30- 32, 13. vuosikerta, A- Lehdet Oy

Kasanen, Tuula: ”Hellyyttä niin että maa tärisee” Anna: 19.6.1990, NO 25, s.74, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Kasanen, Tuula: ”Vähän unta, hyvät hermot ja harmoniaa” Anna: 22.8.1995, NO 34, s.26- 29, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Kasanen, Tuula, ”Helena Lindgren- siedän hyvin epävarmuutta” Anna: 1.8.2000, NO 31, s.12- 15, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Koski, Leena: ”Muutto Lappeenrantaan on paikallaan, sanoo Anna-Liisa Anttila” Anna: 15.9.1970, NO 37, s.86, 8. vuosikerta, A- Lehdet

Kukkonen, Paula, ”Vuokon ja Terhin välisestä ystävydestä” Anna: 9.5.2000 NO 16, s.58- 65, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Leppä, Asta: ”Haluan uskoa että elämä on suuri seikkailu” Anna: 29.5.1990, NO 22, s. 4-9, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Lyly, Anja: ”Ystävien kesken” Anna: 2.2.1965, NO 5, s.4, 3. vuosikerta, A- Lehdet

Malinen, Marja: ”Ateria sydänystävälle” Anna: 5.2.1985, NO 6, s.76- 79, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy/ Syväpaino Porvoo

Mielonen, Riitta: ”Eeva halusi kunnan maalaishäät” Anna: 1.7.1975, NO 27, s.29, 13. vuosikerta, A- Lehdet Oy

Myllymäki, Hertta: ”Voittoja ja tappioita oli Taina Elgin tiellä Amerikassa” Anna: 21.9.1965, NO 38, s.11, 3. vuosikerta, A- Lehdet

Myllymäki, Hertta: ”Yksin” Anna: 23.11.1965, NO 47, s.14, 3. vuosikerta, A- Lehdet

Myllymäki, Hertta: ”Näyttelijä on orja- sanoo Rauni Luoma” Anna: 27.1.1970, NO 4, s.32, 8. vuosikerta, A- Lehdet

Nykänen, Riitta: ”sydämenvalintoja joista alkoi suuri myllerrys” Anna: 21.3.2000, NO 12, 6-8, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Pentinpuro, Leila, ”Pianisti Laura Mikkola elää kuin huippu- urheilija” Anna: 20.6.1995, NO 25- 26, s.4- 6, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Peutere, Kaisa: ”Moiskis sanoivat tytöt” Anna: 15.4.1975, NO 16, s.68, 13. vuosikerta, A- Lehdet Oy

Peutere, Kaisa: ”Kaikkea hyvää sinulle, sanoi Armi” Anna: 19.8.1975, NO 34, s.33, 13. vuosikerta, A- Lehdet Oy

Pollari, Riitta: ”Hermusen takana on kolmen ihmisen energia” Anna: 2.10.1990, NO 40,

s.118, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Saarikoski, Tuula- Liina: ”Naisten ystävyys on avointa ja rajatointa” Anna: 27.2.1990, NO 9, s.5-7, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Siistonen, Miia: ”Anne Sällylä eron jälkeen - kyllä tästä selvitään” Anna: 23.5.2000, NO 21, s.8- 10, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Sormunen, Helena: ”Kilpailijat keskenään” Anna: 4.11.1980, NO 45, s.30, 18. vuosikerta, A- Lehdet Oy, Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino

Sormunen, Helena: ”Maarit, Heleena ja Birgitta: Hyvin menee ilman missin titteliä” Anna: 13.5.1980 NO 20, s.42, 18. vuosikerta, A- Lehdet Oy, Kustannusosakeyhtiö Otavan syväpaino

Tala, Eeva ja Tuppurainen, Marjaleena: ”Naisen itsenäisyys ja vapauden rajat” Anna: 4.12.1990, NO 49, s.12- 15. 28. vuosikerta, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Tanskala, Raija-Liisa: ”Pirjo Nuotio ja Marja Järvinen – sisarukset ja työkaverit” Anna: 16.5.1995, NO 20, s.94, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Tanskala- Sandström, Raija-Liisa: ”Ahdistus on elämän käyttövoimaa” Anna: 17.4.1990, NO 16, s.12, 28. vuosikerta, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Tulonen, Riitta: ”Tämän päivän Ofelia” Anna: 4.8.1970, NO 31, s.3, 8. vuosikerta, A- Lehdet

Tulonen, Riitta: ”Helpottaa olla rehellisesti itsekäs ihminen” Anna: 2.6.1970, NO 22, s.14, 8. vuosikerta, A- Lehdet

Tuormaa, Kristiina: ”Turhuuden kuningatar vai siviilirohkeuden pioneeri” Anna:

10.9.1985, NO 37, s.78, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy/
Syväpaino Porvoo

Tuppurainen, Marjaleena: ”Sannan ja Rebeccan kirjeistä alkoi luja ystävyys” Anna:
16.5.2000, NO 20, s.128- 130, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy,
Porvoo

Tuppurainen, Marjaleena: ”Pirkko Arstila – haluan aloittaa oman elämän” Anna:
14.11.1995, NO 46, s.6, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy,
Offsetpaino Porvoo

Tuppurainen, Marjaleena: ”Kaunis karjatilan kasvatti” Anna: 18.7.1995, NO 29, s.12-
16, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Tuppurainen, Marjaleena: ”Miehelläni on toinen nainen” Anna: 30.5.1995, NO 22, s.81-
84, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Tuppurainen, Marjaleena: ”Caron ja Birgitta – ystävyys kantaa arjessa” Anna 7.11.2000
NO 45, s.6-9, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Varis, Tuula- Liina: ”Miesten ystävyys – bluffia koko juttu?” Anna: 20.3.1990, NO 12,
s.8, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Varis, Tuula- Liina: ”Merete Mazzarella ja naisen keski-ikä: Huumaavaa tätivoimaa”
Anna: 2.5.1995, NO 18, s.70- 72, 33. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner
Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Vehkaoja, Helena: ”Naisjohtaja Airi Laiho: kolmen lapsen jälkeen alkoi uraputki” Anna:
22.10.1985, NO 43, s.52, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy,
Syväpaino Porvoo

Vuorenjuuri, Helena: ”Lauantai- ilta ystävien kesken” Anna: 9.2.1965, NO 6, s.41- 42, 3.
vuosikerta, A- Lehdet

Vuorenjuuri, Helena: ”Illallinen ystäväysten kesken” Anna: 18.9.1990, NO 38, s.58- 61, 28. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Offsetpaino Porvoo

Wessman, Lili: ”Suurin kaikista on ystävyys” Anna: 9.4.1985, NO 15, s.46- 49, 23. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, Werner Söderström Oy, Syväpaino Porvoo

Westersund, Johanna: ”Kymmenen tärkeintä asiaa - palsta” Anna: 30.5.2000, NO 22, s.4, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Westersund, Johanna: ”Kymmenen tärkeintä asiaa - palsta” Anna: 20.6.2000, NO 25-26, s.6, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Westersund, Johanna: ”Kymmenen tärkeintä asiaa - palsta” Anna: 11.7.2000, NO 28, s.4, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Westersund, Johanna: ”Kymmenen tärkeintä asiaa - palsta” Anna: 22.8.2000, NO 34, s.4, 37. vuosikerta, Yhtyneet Kuvalehdet, ACTA PRINT Oy, Porvoo

Wood, John: ”Kaksi Carolinea” Anna: 5.8.1975, NO 32, s.18, 13. vuosikerta, A- Lehdet Oy